

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főszerkesztő
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-u. 32.
TELEFON-SZÁM: Kiadóhivatal 706.
Szerkesztőség 788.

Reakció és demokrácia

Budapest, június 10.

A háboruban a siker mindent igazol. Nem az igazság, a belső tartalom, az erkölcsi erő, vagy a törvényes jogalap a perdöntő momentum a nagy párosviaskodásokban, amikor hódító és védő hadseregek végső leszámolást hirdetve esnek egymásnak. Hiába hangoztatta Törökország a Balkán-szövetséggel szemben, hogy a történelmi igazság, a fegyverrel, vérrel szerzett ősi jog az ő részén van, a délszláv államok seregei ezzel vajmi keveset törődtek s miután vezérletük, municiójuk, taktikájuk, egységük, fegyelmezettségük és erejük különb volt, mint a portá seregeié, hát amazok győztek és Európa mély részével elteleve, de ölbe tett kézzel nézte végig a rettentő ütközést, amelyben a „beteg ember” elvérzett s fölborult a féltve őrzött statusquo. Mert a siker, a fegyver, az erősebb jogán mindent igazol s a hadiszerepese tagadhatatlanul a délszlávok mellett tartott ki.

A politika is harcster, a parlament porondján is az marad felül, aki pillanatnyi sikert tud felmutatni, de ez a siker buborékká válik, ha nincs erkölcsi tartalma. De viszont csupán az erkölcsre támaszkodni a nyers erőszakkal szemben édes-kevés. Több, mint egy éve folyik nálunk a politikai hadjárat. Az egyik hadviselő félnek, a munkapártnak a harci jelszava: a reakció, — a

másik fél a heterogén elemekből összeeszmösözlődött ellenzéki szövetség, amely a demokráciát irta zászlajára. A Tisza-féle retrograd választójog körül folyt s folyik szakadatlanul a háborúság. Nézzük egy pillanatra tisztán ebből a szempontból a mindent felülő küzdelmet. Mert hiszen kétségtelen, hogy Tiszát, eleinte, mint a többség közkatona-vezérét, később, mint a képviselőház elnökét s most, mint miniszterelnököt csak egy célnak az elérése vezeti: jogfosztó törvényének biztosítása és életbeléptetése. Ezért szervezte szennyes pénzen a munkapárti zsoldoshadat, hunyt szemet a panamák előtt, ezért gázolt le minden ellenállást, szavaztatta meg államcsinnyel a létszám-emelést, ezért feküdt rá az ellenzékre drákói házszabályokkal, kizáratásokkal, pénzbüntetésekkel, ezernyi szuronnyal, karddal és Frommer-pisztolyokkal, ezért kötötte guzsba a politikai jogokat, a sajtószabadságot, ezért kerülte meg a törvényeket, vette semmibe az ősi alkotmányt, döntötte porba a jogrendet, de még a társadalom békéjét is, ezért, csakis ezért csinálta Tisza mindezt végig, hogy az ő választói reformjával nyomoríthassa meg az országot. S ki tudja, felbérelt gárdájával még mi mindenre vetemedik a demokrácia leverésére.

A letiprott nemzet — amelynek azt magyarálták, hogy mindez az ő jövőjéért, a magyar faj és az intelligencia

szupremáciájának a biztosításáért történik — eltúrta a sok kancsuka-csapást. Jóllehet, látnia kellett, hogy az intelligencia értékesebb része egyáltalán nem lelkesül a Tisza korcs törvényéért s hogy Tisza lepaktált a románokkal, a legveszedelmesebb nemzetiséggel is, tehát látnia kellett, hogy Tisza nem annyira az intelligencia és a magyar faj, mint inkább a maga önző és konzervatív osztályérdekeit oltalmazza. És a nemzet mégis türt, ha nem is szívesen, ha nem is teljes megadással, de a forradalmi forrpontra még sem fokozódott fel az elkeseredése. Tehát Tisza ment és megy előre, mert a pillanatnyi siker eddig őt igazolja, nem törődve azzal, hogy serege, a sópénzen összeverbuvált, mindenre kész munkapárt nem áll erkölcsi alapon, hogy a bíróság is megbélyegezte bünös eredetét. Megy előre, akár egy diadalmas délszláv hadvezér, aki a keresztény kultúra és civilizáció nevében gyilkol és fosztogat, egyáltalán nem törődve Európa felháborodott ítéletével.

Tisza tör előre árkon-bokron át s dicsekedhetik a korona feltétlen bizalmával is. Ennek vajjon mi a titka? Hát a trónig nem hat el az ország legalázatosabb panasza, vágya, óhajta, s ha elhat, miért nem kérdez meg valakit a király azok közül, aki hiven tudná tolmácsolni az igába fogott nép keserves fájdalmát s nem is forradalmi jellegű kívánságait? Erre a jogos kérdésre is

Nicolaus Donette híres orvossága

Írta: Bethlen Hilda

Kiterítgette a hosszú írást maga elé az asztalra, megtisztogatta gondosan a nagyító lencsáját, mélyen lehajtva ősz fejét, úgy olvasta bölíngatva a most már ökölnyi betűket Nicolaus Donette. A királyi udvar nagynevű orvosa volt ő sok, nehéz tudományok messze-híres mestere.

Trónus formájú, faragott, nagy karosszéke mögött tisztelettel teljesen állt egy fiatal fiú hosszú fekete köpenyben; érdeklődve hajolt most előre és innen olvasta a kiczifrázott betűkkel színesen világitó levelet.

Az öreg feléje fordult:

— Bolond spanyol! — mormogta — mind bolond ahány van!

— A királynő szereti a spanyol lovagokat! — mondta szomorúan a fiú.

Az öreg nem felelt, nagyon elfoglalta a levele, nem is hallotta talán hü famulusa sóhajtasát.

— El kellene égetni az ilyen bolondokat — mérgeskedett — hajón menni az Indiákra! Én el se hinném az ilyen bolond szóbeszédet, de hát valahogy még is csak lesz, mert a kereskedőink eddig is jártak évről-vre az Indiákra még se szabadított ránk egy se, ilyen szörnyűséges istenítéletet. Valami Kristophusnak, vagy minek hívják, Columbus az igaz nevén, ez az istentagadó, ez hozta a járványt a hajóján. Elnevezte-e már Johannus páter az új betegséget? — kérdezte a famulus.

Az öreg odanyujtotta az írást:

— Olvasd el fiam, minő szörnyű dolgot írt a tudós kollega Johannus páter levelében.

Míg a famulus az írást böngészte, az öreg föl és alá járt, majd megállt nagy nyitott tűzhelye előtt és oda intette a fiút is:

— Sürgős a dolog fiam, futó tűzként terjed az új járvány és a régi babonák, itt mit sem érnek. Megírjuk Johannus páternek azonnal, hogyan készítse az új medicament, mert még oly kitünő astronomus mint ő, sem boldogult immár a csillagok erejével. Irjad fiam:

„Ugyebár, ha az ujjad fáj igyekszel kertedben egy hasonló formájú répát találni, hogy meggyógyítsd vele, ha a szemed beteg, valamely hozzá hasonló alakú és nagyságú bogyót keresel, minthogy az új nyavalya tested minden részét gyöngévé és beteggé teszi, mind a tízenháromezer ismert medicament összefőzzük, ennek okvetlenül használni kell.”

Az öreg kutatva nézte a tűzhelyen forró zavaros, sötét folyadékot:

— Nevet kell keresnünk az új bajnak, igazad van fiam, de vajjon miről nevezzük el, miután semmihez sem hasonlatos?

— Keletkezése szerint, — vélte a famulus.

— Szünu-fi-leo! — mondta lassan tagolva az öreg tudós — együtt szeretni. És tovább hajlítgatta a zenés szót: Szünfileisz, így talán ló lesz! Jegyezd fel fiam!

A famulus hozzá kezdett már-már az írás nehéz mesterségéhez, mikor az ajtó nagy zajjal hirtelen kirobbant. Ijedten fordultak hátra s egyszerre álltak fel az asztal mellől, ők ketten. A tudós ősz fejről, a famulus sötét

hajáról egyforma mozdulattal kapta le a fekete baretet.

A faragott ajtó szélesre kitért keretében, pompás, sokszínű selymeitől talpig elborítva, fűrtös gyerek-fején gyöngyös kis koronával ott állt a királynő. A nápolyi asszony. Csöppnyi lábával toporzékolva állt ott és valami írást lobogtatva a kezében sirva és idegesen kiabált:

— Famulus menj ki, azonnal menj ki! Mondd meg a palotában engem senki ne zavarjon! Beszélni akarok veled Nicolaus Donette — elhallgatott egy percig, míg a fiú sietve távozott, aztán leült a nagy karosszéke és hangos, zokogó sirással az asztalra borult:

— Olvasd ezt a levelet: megjön az uram este, megérkezik a felséges király ur! Jaj mi lesz velem Nicolaus Donette!

Az öreg hallgatott. Fejcsóválva várta mit hoz napfényre a királynő zokogó kétségbeesése.

A királynő kitört:

— Jaj, mi lesz én velem! Gyógyíts meg Nicolaus Donette! Ha szeretsz még egy kicsit engem, segíts rajtam! Jaj mi lesz velem, ha megtudja a király!

Az öreg bölintott:

— Most sirsz már királynő? Hányszor kértelek óvjad magad az arab vendég-lovagoktól! Arabbal, spanyollal, tudtam és baj lesz a vége.

A királynő felpattant:

— Ne prédikálj nékem Donette! Paphoz jöttem, vagy az orvosomhoz? Le fogom ültetni azt a szép ősz fejedet, meglátod a végén. Em-

ugyanaz a válasz, mint arra, hogy miért az ur még mindig a gyűlölt Tisza. Mert a látszólagos siker, sajnos, odafönt mindent igazol. Tiszának egységes pártja van, amelynek az ő szava parancs. Ennek a pártnak a fegyelme eltörhetetlen vasgyűrű, amely alól senki nem bujik ki. A többségnek egy programja, egy taktikája van, az, amit Tisza akar s egy vezérre esküszik, ugyanerre a Tiszára. Ez a bűnben fogant tábor vakon követi diktátorát, tudatában annak, hogy a diadalát nem az erkölcs, hanem a vezérletnek és a kombattánsoknak teljes egysége dönti el. A legszomorubb, hogy odafönt sem az erkölcsöt és igazságot keresik.

Mi, akik a demokratikus választójogért való harcot mindig, mint legfőbb célzt hirdettük, nem egyszer konstatáltuk már, hogy az ellenzék sikertelenségeinek oka a széttagoltságában rejlik, s ugyanakkor mindig megdöbbenve konstatáltuk azt is, hogy a megvásárolt s szuronyokkal védett munkapárt mint forszírozza keresztül a maga akaratát. Az ellenzékben nincs meg eléggé a belső harmónia, nincs közös programja, nincs egységes vezérlete, sem taktikája. Alapjában széthúzó, beteges személyi versengéseket sinylő csapatok ad hoc szövetsége győzelmet nem arathat, még ha az erkölcs és igazság az ő részén van is. Nem elég egy nagyszerű célzt kitűzni, azt komolyan akarni kell s érdekében minden lehető el kell követni. Ha a kisebbségi pártok már régebben hallgattak volna intő szövegünkre, hogy egyesüljenek egy nagy párttá a becsületes, demokratikus választójog guvernementális programjával s egységes vezérlettel, nem kétféle, hanem egyöntetű taktikával szálltak volna hadba, akkor a küzdelem ezideig sem maradt volna meddő. Akkor a kormányt a parlamentben s nem kívülről buktatták volna meg, ami annyit jelent, hogy a politikai harctéren rögtön ők kerekedtek volna felül és akkor az sem történhetett volna

meg, hogy odafönt még csak meg se hallgassák az ellenzék vezérét. A sok apróbb-nagyobb fő- és alvezéreket persze nem kérdezték meg, mert az uralkodó csak egy olyan egységes párttal áll szóba, amelyre nyugodtan rábízhatja a minden rázkódtatástól féltett országkormányzást.

Ismételjük, hogy e jellemzésben csakis a reakció és a demokrácia seregeinek stratégiai képét próbáltuk megfesteni, még pedig a ríktó színek elkerülésével. Tendenciózusan nem részletezzük az egyes gyászos eseményeket, amelyek a figyelmet eltéríthetnék a háboru valódi céljáról. Az erőszakosságok és törvénytelenések a háboru velejárói. Felháborítóak s megtorlást igénylők. De ez a háboru idején másodrendű kérdés. A legelső kérdés, amely minden egyebet elhomályosít: a győzelem föltétlen kivívása. A háboru még nem ért véget, de a vége felé közeledik. Még egyszer utoljára nyílik alkalm a ellenzéknek összeszednie magát, mielőtt Tisza a döntő ütközetet is megnyerné. Tisza egységes, jól fegyverezett zsoldos seregével szembe állítson az ellenzék, amelyet az erkölcs és az igazság is támogat, hasonlóan egységes, jól fegyverezett lelkes önkéntes sereget egy vezérrel, egy programmal, az általános választójog programjával, egyöntetű taktikával, akkor a diadal nem maradhat el. Akkor a demokrácia zászlaja ismét fenn fog lobogni s a korrupciós reakció visszabukik az enyészetbe!

A választójog pártját tehát haladéktalanul meg kell csinálni, mert nem elég bizakodni abban, hogy az erkölcs és az igazság előbb vagy utóbb amugy is diadalmaskodni fog. Mert így inkább utóbb diadalmaskodik, ha mi nem szegezzük szembe az erőszakkal a mi teljes aktivitásunkat. Nem lehet katasztrófa politikát csinálni s türelmesen várni, amíg újra rászakad a monarchiára egy Königgrätz, hogy ez adja ismét vissza indirekt uton az alkotmányunkat. A re-

akcióval igenis meg lehet küzdeni enélkül is eredményesen, de ahhoz összetartás s az összes demokratikus erők koncentrációja szükséges s nem elég az, hogy csupán a reakció immoralitását állapítsuk meg a törvényszék közbenjöttével. Lehet, hogy Tisza uralma — erkölcsi tartalom híján — egy idő múltán amugy is összeomlik, de ki fogja fölépíteni még a legjobb esetben is a demokrácia nagyszerű fehér házát, ha még egymás közt sem tudják megérteni magukat a tervezői, mert mindeniknek más terve van?!

Budapest, június 10.

A gyomai kerület. A Kovács Gyula lemondásával megüresedett gyomai kerületben Nagy József szeghalmi gazda szándékozott fellépni kisgazdapárti programmal, azonban visszalépett. A kerület választópolgárai még nem tettek le végleg arról a reményről, hogy Kovács Gyulát mandátumának megtartására bírák; amennyiben a választópolgárság ezen óhajta nem teljesülne, akkor függetlenségi jelöltet fognak kérni, mert a kisgazdapárttól a kerület választópolgárai tudni sem akarnak, amióta a kisgazdapárt vezetősége a kormányval összekötöttségben áll. Szóba került Jánosy Zoltán református lelkész jelöltsége is, ki köztársasági programmal lépne fel a gyomai kerületben.

Köztársasági pártalakulás. Tordáról jelentik: Tordán megalakult az országos köztársasági párt fiókja. Diszelnökké választották dr. Nagy Györgyöt, elnök lett dr. Simándy István ügyvéd, alelnökök Bottka Lajos mérnök és Liptai István kereskedő, jegyző Szakács Gyula, pénztáros Dalnoki Akos építész.

A főrendiház bizottságából. A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága pénteken, a hó 13-án, délután öt órakor ülést tart a következő napirenddel: A kisajátítási törvény kiegészítéséről, a budapesti központi királyi járásbíróóság felállításáról és egyéb szervezeti szabályokról, a közveszélyes munkakerülőkről és — amennyiben a képviselőháztól átérkeznek — a választói jog büntetőjogi védelméről szóló törvényjavaslatok, valamint a bizottsághoz utasított több kérvény.

lékezz rá, te sem voltál mindig ilyen okos. Asszony vagyok! mit tegyek, ha királyi uram másfél évre elhagy. Spanyol, arab lovag ide téved, de a mieinket viszi magával csatából-csatába.

— Gyerek vagy még, az a baj! — mondta zavartan az öreg.

— Nem igaz! — rázta meg szöke fejét. Tizenhat elmúltam, asszony vagyok három éve. Mondd meg, mit tegyek most?

Az öreg tudós tett-vett körülötte:

— Segíteni nem nagyon tudok királynő, a gyógyszerert most készítem csak, nem is merném neked adni először.

A királynő ijedten sikoltott:

— Nekem kell bevenni?

— Neked!

— Olyat készíts Nicoulus Donette, hogy a király vegye be, semmit meg ne tudjon. Nem akarom, hogy ő is beteg legyen. Hiszen ugy szeretem, olyan nagyon-nagyon. És ugy félek, ha megtudja, ott nyomban megölne. Hátha jó is már az a te orvosságod?

Az öreg kétkedve rázta meg a fejét. Tenyerébe fogta a királynő kis fehér kezét, ugy mondta:

— Hallgass rám kis királyi asszony! Ugy-e hozzám gyóntató atyádnál is igazabb voltál mindig, sokra is tanított, sok bajtól megmentett Nicoulus Donette. Emlékezz a szöke Beatricére, a ferrarai lányra, akinek mellében feledted a törőd, ugy-e senki sem tudta meg? Hallgass most is rám. Eredj le az alsó udvarházba, a régi lányos nyoszolyádba feküdj le, fejedet bekössük. Királyi uradat mi fogjuk fogadni, megmondjuk, beteg vagy!

Holnapra vagy meggyógyítalak, vagy ugy kerül eléd királyi urad, hogy mindent megbocsát.

A zokogó kis királynő nevetett egy perczig nagy, csodálkozó gyerekszemével:

— Igazán! Igéred, hogy mindent megbocsát? Nagyon szeretlek Nicoulus Donette! — nevetett — ugy mint régen! meghálálom, meg lásd, csak ő meg ne tudja drága, édes uram!

Megvigasztalódva, már mosolyogva is, szaladt lefeküdni az alsó udvarházba, betegét játszani, mert hiszen olyan nagyon szerette az urát, kis baba királynő!

Alig ment el, bejött a famulus, az öreg meg se látta kérdő pillantását, ült még szóltanul egy darabig, aztán hozzá fordult:

— Tudsz-e valakit az udvari lányok közül fiam, aki az uj nyavalyában sinylük?

— Tudok, nem is egyet! — felelte csodálkozva a fiu.

— Akkor fiam eredj, küldd be a legszebbet közülök.

A famulus csak nézett a mesterére. Csendes, szelíd, komoly fiu volt, feleslegeset soha sem kérdezett, de most még sem állta meg szó nélkül:

— A legszebbet küldjem ide be, most mindjárt? — de a választ nem is várta már be, elsietett.

A szép génuai lányt, Biankát hozta vissza magával, meg se mondta neki miért, csak annyit mondott, hogy az öreg Nicoulus doktor hivatja magához. Biana szép fejét kedvesen meghajlva, kérdezte:

— Mi újság Nicoulus Donette? Rég nem hívtattál te már senkit az udvari lányok közül? Az öreg csendesen mondta:

— Öltözz fel Biankám! Vedd magadra legszebb köntösödöt, talpig vérpirosat, azt szereti a király, csak a fehér arcod, szép fekete hajad maradjon színében. Estére megjön a király ur, te fogod fogadni.

— A hosszú utról megjövő királyt én fogadjam este? Hát a királyasszony, nápolyi Katalin?

— A királyasszony beteg.

Biana elsápadt, halkán mondta:

— Küldd ki a famulust! — oda térdelt az öreg orvos elé, sirva fakadt:

— Nem fogadhatom a hazatérő király urat, neked megmondhatom.

Az öreg megsimogatta szép fekete haját:

— Ne sirj kis Biana, tudok mindent, ha nem is szólok mindjárt, éppen ezért hívtalak, ezért kell neked fogadni a királyt.

Biana megsértődött:

— Oh, hívtattál volna mást is. Csak nézz körül és válasz, mióta itt voltak a spanyol lovagok...

— Tudom lányom, ezt is! De te vagy köztük a legszebb, legalább a famulus így mondja; neked kell hát fogadni a királyt, szívesen fogadni, olyan szívesen, ha talán holnap megölelheti majd kicsi feleségét, a beteg királyi asszonyt, meg ne tudhassa már, hogy a királyasszony régebben osztozik minden bajában hiveségesen; ahogy illik, még az uj nyavalyában is. Értesz engem lányom?

Nagyon is értette. Nem azért volt a nápolyi Katalin udvari leánya, hogy még ezt se

Bécsi szemüvegen át

— Lukács szuggerálja a királyt —
 Hogy lett Tisza miniszterelnök?

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, június 10.

Munkatársunk meglátogatta azt a magasrangú katonatisztet, aki lapunk olvasóit az udvari körök s Bécs vezető politikusaiknak hangulatáról szokta tájékoztatni. Ez alkalommal első sorban, természetesen, Tisza kinevezése került szóba s a magyar politikának erről az igazán nem várt szerencsétlen fordulatáról a következő szenzációs részleteket közölhetjük. Arra a kérdésre, hogy miképpen provokálhatta a korona ezzel a kinevezéssel az egész nemzetet, munkatársunk a következő információt kapta:

— *Provokációról szó sincsen.* A korona egyszerűen nem tehetett mást, mint hogy kinevezte miniszterelnöknek azt, akinek személyében garanciát látott nemcsak a munkapárt együtt maradására, hanem arra is, hogy nem forognak veszélyben azok a nagy értékek, melyeket ez a párt szerzett meg a dinasztának. Lukács bukásával nem volt szabad kockáztatni a létszámemelést, amelyre 15 év óta várt a dinasztia s nem volt szabad Lukácssal együtt meneszteni a mostani rendszert se, mivel nem volt „más” rendszer, mely a monarchikus és dinasztikus érdekek megóvásával pótolhatta volna a mostanit.

A mostani rendszert talán megóvhatta volna egy átmeneti kabinet is addig, míg ennek láttára az ellenzék, látván Bécs békülési szándékát, kormányképes programmal tömörülhetet volna az új alakulásra?

— Lehet, hogy igaza van, de Lukácsnak sikerült az ellenkezőt elhítenni a koronával. Ez pedig a következőképpen sikerült. Talán emlékezik még rá, hogy Lukács László május 31-én, szombaton este, vagyis három nappal a Désy-pör ítéletének kihirdetése előtt, Bécsbe utazott. Ezt akkor furesának tartotta mindenki, de valami nagyon nem törődtek vele, mert hiszen az egész közvéleményt a várható ítélet bizonytalansága tartotta izgalomban. Ahogy értesültem, Budapesten a politiku-

értse. Fehér arczu, fekete Bianka, szaladt átöltözni talpig vérszínűselyembe, fogadni a hazatérő királyt, szívesen fogadni.

Öreg Nicolaus Donette dolgozott ez alatt. főzte kavargatta zavaros orvosságát, a famulus el-el szaladt szorgoskodva:

— Hiacyntus gyökér kellene és bagolyvér, ez a kettő láz ellen, szagosító szernek az erdei olajfa bogyoja.

Dolgoztak csendesen, az öreg Donette szíve még megdobbant, ahogy lejebb futottak az árnyak, közelgett az este. Vártak már óraszámra, egyszerre csak hirtelen verte fel a palota csendjét a királyi lovasok lármája.

— Na uram segíts! — keserves nagyot sóhajtott az öreg Donette, kifutott ő is a király elébe.

Nagy diszben hajlongtak már együtt az udvari népek, az udvari lányok uszályos selyemben, elől a szép Bianka mosolyogva várta királyát. Magas lováról néz körül a király, nem is köszönt senkit, azt se kérdi:

— Hol a feleségem, nápolyi Katalin?

Nagy, nehéz csend támadt, hirtelen kiált egy jó nagyot a király:

— Itthon vagyon-e a tudós Nicolaus Donette? Beszédem van vele, senki bennünk nem zavarjon.

Elvonultak ketten, mondja neki a király:

— Na Nicolaus Donette öreg tudósom hallgass meg engem, segíts rajtam, de most mindjárt még mielőtt meglát az én kicsi királynőm, kicsi feleségem. Rajtunk ül az átok, férfi se legyen már aki élni akar ezen a világon, nem akarok sokat magyarázni, egy gyönyörű spanyol lányra táltunk az uton. Azt

sok közt, majdnem mindenki azt hitte, hogy Désyt elítélik: Lukács ellenben már ekkor tudta, hogy az ítélet felmentő lesz. És azért ment Bécsbe, hogy ezt a királynak bejelentse, miután előbb már Tiszával megegyezett, hogy őt fogja ajánlani.

De miért fogadta el a korona ezt az ajánlatot? S legkivált: miért fogadta el oly hirtelen, más politikások meghallgatása nélkül?

— A kérdésben már benne van a felelet is. Hirtelen — és azért, mert Lukács rémképeket festett az uralkodó elé. Azt mondta ugyanis: *hogy: a pártban csak egy ember van, aki a pártot együtt tudja tartani és ez — Tisza.* Kifejtette előtte, hogy az átmeneti kabinetben az ellenzék a korona ingadozását, engedékenységét fogja látni s akkor még jobban vérszemet kap; követelni fogja a restitucziót, a véderő-reform, a házszabály revízióját stb., szóval *lehetetlenné teszi a végleges kibontakozást,* mert ennek fejében a dinasztikus és monarchikus érdekek csorbitását fogja követelni.

És a király? . . .

— A király hallgatott és habozott . . . Aztán bizonyára eszébe juthatott, hogy *Hazai kétszer is visszautasította a neki följánlott miniszterelnökséget,* még pedig oly indokolással, amelyből nyilvánvaló volt, hogy *nem érzi magát elég erősnek a szituáció dominálására.* Én, legyünk csak őszinték, amikor Lukács azt mondta az uralkodónak, hogy az ő lemondásának s egy átmeneti kabinet kinevezésének hírére az egész munkapárt szétszalad, — hát akkor Lukács valóban igazat mondott. Mert azt Bécsben is látják, — *s mondhatom, aggodva látják — hogy a munkapártot ma már csak a terror tartja együtt, az a félelem, hogy Tisza erős és erőszakos kezének hiányában az ellenzék rohama s az országos közvélemény nyomása megbontja az egységet s akkor mindörökké vége a pártnak.* Hiszen, *ha csak 30 ember kiválik a pártból: vége a többségnek s akkor jön a nagy földindulás, mely mindnyájukat eltemeti.* Pedig 30 ilyen elégedetlen ember csak van a munkapártban? . . .

Szóval a korona kiszolgáltatta az országot s az ellenzéknek Lukács boszujának?

sem tudom mi bajom van, de most is kesergem.

Nicolaus Donette, a komoly öreg tudós, leült a karosszékre, nagy trónos karszék volt, diszes fa-faragással, abba ült: nevetett, nevetett, a hosszú, ősz szakálára még a könyve is csordult. Megrökönyödve nézte a király, a famulus ijedtében nagyot kiáltott.

De csak elkomolyodott az öreg megint:

— Boocsáss meg király ur, annak örülök, hogy nagyszerű orvosságom éppen most lett készen, ha te azt megiszod, soha még csak meg se sejtli a kicsi királynő, hogy csintalan voltál. Hé szaladj fiam famulus, mond meg nápolyi Katalinnak, én hivatam! jöjjön nagy örömrre, megjött a király ur, izenem mondd meg, nagy sietve jöjjön.

Futva szaladt a kis királynő, kaczagva, boldogan a hitese ura elé. Csak éppen feltűzte a legszebb gyöngyös koronáját fűrtös fejére, hogy méltón fogadja, hiszen olyan nagyon szerette édes, édes urát.

Nicolaus Donette, a királyi udvar megszéhséges tudósa felvette pennáját, sok színes betűkkel ékes levélben írta meg Johannus paternak:

— Csoda orvosságom az új nyavalya ellen ezentul mindenki használja, gyilkos mérgét úgy elveszi, maga hitves társad sem tudja meg soha, hogy csintalanságodért vezeklésül küldöd rád az isten.

Bölcs levél volt nagyon:

— Hitele kedveért a kis királyasszony, nápolyi Katalin és a hitese ura, a dicső harcos király nevét nagy nevetve alakapirgatta.

— Ugyan, kérem! . . . A koronát soha se vezetik személyes érzelmek a politikában! Neki csak egy szempontja van: a dinasztikus és monarchikus érdek. *Ezt a kettős érdeket most egyedül a munkapárt biztosítja, mert más alakulás, amelyre rábízható lenne, ezidő-szerint nincsen.* Lukács pedig egyáltalában nem gondolt bosszura, hanem csupán a pártot s ezzel együtt a maga bőrét védte, mikor Tiszát ajánlotta. Nagyon jól tudta, hogy *őt csak Tisza tarthatja fölszinen,* illetőleg politikai aktivitásban. Mert ha bárminő átmeneti kormány jön, amelynek föladata a kibontakozás előkészítése lett volna, — *hát ez az átmeneti kormány első sorban is Lukácsot ejtette volna el,* még pedig úgy, hogy örökre belezuhant volna a közélet sirjába. Lukács nem gondolt bosszura; csak érezte, hogy a tarpéji sziklán áll s ezért kapaszkodott görcsösen Tiszába, aki egyedül ránthatta vissza a szakadék széléről.

Báró Fejérváry Gézának, ugy mondják, szintén nagy része volt Tisza kinevezésében?

— Ez is tévedés. Báró Fejérváryt meg se kérdezte senki; sőt, ha megkérdezték volna, ő bizonyára a kinevezés ellen nyilatkozik. A minthogy, a kinevezés után, szűkebb katonai körben, kijelentette, hogy *Tisza dezignációja nem volt szerencsés.* Mert azt a rendszert, amit ő inaurált az elnöki székben — már folytatni nem tudja. Ez pedig megerősíti az ellenzékét, illetőleg gyöngíti a munkapártot. De, ismétlem, Fejérváryt meg se kérdezték. Mert *egyáltalában senkit se kérdeztek meg.* Azon az emlékezetes június elsei audiencián ugyanis Lukács annyira szuggerálni tudta az agg uralkodót *Tisza dezignálásának szükséges voltáról, hogy nyomban megkapta a fölhatalmazást Tisza értesítésére,* illetőleg arra, hogy közölje vele az uralkodó beleegyezését. Így történt aztán, hogy *Tisza már hétfőn — tehát egy nappal a Désy-pör ítéletének kihirdetése előtt — miniszteri tárczákat kintált és államtitkári kinevezésekről tárgyalt a pártban.*

E szerint a korona tartja a rendszert, tartja Tiszát és nem is gondol a békés kibontakozásra?

— Megmondtam már, hogy *a koronának csak egy gondja van, a dinasztikus és monarchikus érdek.* Olyan kibontakozást, amely ezt a kettős érdeket nem biztosítja, sohase fog iniálni a korona. Ezt az álláspontot különben többször kifejtettem már ön előtt, de ha tetszik: újra megismételhetem. *Elcsapni a mai rendszert és Tiszát, csupán csak azért, hogy az ellenzék meg legyen elégedve, a korona szempontjából nem volna józan politika.* Mit ad cserébe, miféle garanciát nyújt az ellenzék a dinasztikus és monarchikus érdekek szempontjából, ha a korona szélnek ereszti a lojális többséget . . . *Többség az ellenzék?* — Nem . . . *Dinasztikus az ellenzék?* — Nem! Mert hiszen éppen most akarja föleleveníteni az Irányi-féle programot, annak minden közjogi gravamenével . . . *Egységes az ellenzék?* — Nem! Ezt bizonyára legjobban tudja az „Egyetértés”, amely már hónapok óta fárad egy egységes pártprogramm, illetőleg egy egységes és kormányképes párt megteremtésén.

És hogy ítélik meg az illetékes körök az „Egyetértés”-nek ezt a fáradozását?

— A politikában minden vállalkozást a siker mértékével mérnek. *Rien ne réussit mieux que re succès.* Ha gróf Károlyi Mihálynak, vagy bárki másnak, akinek intaktségéhez szó se fér, sikerül megcsinálni egy olyan pártot, amely a maga működési programjából *kiküszöböl minden közjogi gravament és csupán csak a becsületes, az igazi, általános*

egyenlő és titkos választójog programjával kínálkozik a kormányzás átvételére, — ha megalakul ez a „választójogi reformpárt“, a melybe 48-asok és 67-esek egyformán beléphetnek, mert hiszen csak a mai rendszer eltörléséről s nem a dinasztikus és monarchikus érdekek csorbításáról van szó: — akkor nemcsak a munkapárt, hanem a korona is fölszabadulna attól a lidércnyomástól, mely már most ráfekszik a lelkekre, ha a jövőre nézve elgondolkoznak azon, hogy mi lesz majd az 1915-iki választásokon? . . . Mert Bécsben nem hónapokra csinálnak politikát s nagyon jól érzik, hogy a Tisza-kormány sokkal inkább átmeneti jellegű, mint a Hazai vagy a Serényi lett volna. S Önök nem gondolnak arra, hogy: hátha Serényi és Berzeviczy éppen ezért nem vállaltak aktív szerepet a Tisza-kormány alatt? . . .

Tiszáék esküsznek

Készülődés a csütörtöki bemutatkozóra

Bizalmatlan az ország

— A kormányváltás hírei. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 10.

Tisza István és miniszterársai holnap esküt fognak tenni a magyar alkotmányra. Arra a magyar alkotmányra, amit a lefolyt egy esztendő alatt annyiszor és oly durván megsértettek és amelyet a jövőben sem szándékoznak az inzultusoktól megkímélni. Tiszának ugyan az a szándéka, hogy a képviselőház csütörtöki ülésén, amelyen kabinetjével be fog mutatkozni, gyűjt majd egy kis görög-tüzet a parlamenti békének, de ezt olyan formában fogja megtenni, ami kizárja azt, hogy ennek a különös békülékenységnek komolyságot lehessen tulajdonítani.

Az ellenzék különben sem békül Tiszával. Hiszen a szövetszert pártok tagjait a párthűség oltalma alá helyezett határozat kötelezi, hogy Tiszával, aki annyi és oly kiméletlen törvényszegést követett el, szóba nem állanak. Tisza személye a legerősebb akadálya a békés fordulat lehetőségének, mert minden okosság és az emberi igazságérzet azt követeli, hogy Tiszt bűnhődjön az elkövetett erőszakosságokért és álljon félre. Amíg az ő személyét előtérbe tolják, addig az csak újabb provokációja lehet az amugy is felcsigázott és szélsőségekbe csapongó indulatoknak.

Tisza tehát beszélhet akármit a csütörtöki bemutatkozáson, az ellenzék nem fogja az ő szavait meghallani. Talán be se megy a képviselőházba, vagy ha be is megy, nem azért fog bemenni, hogy meghallgassa, hanem hogy bemutatkozását lehetetlenné tegye. Ezt Tisza a legteljesebb értelemben megérdemli, mert hiszen ő se készül másra, mint az ellenzék további megalázására és az ellenvélemény teljes letörésére. Hiszen máris azon töri a fejét, hogy központosíthassa még jobban a közigazgatást, hogy hogy rendszabályozza meg a szabadsajtót és hogy hogy foszthassa meg a legbiztosabban mandátumától az ellenzéki képviselőket.

Ily előzmények után igazán nem csoda, ha Tiszával szemben bizalmatlan és ellene sormópóba lép az egész ország. Mindenki félti a már meglevő közszabadságot, mindenki zgatott és mindenki gyűlöli Tisztát. És ha Tisza ezt nem veszi észre, vagy pedig Bécs eléggé vak, hogy a gyűlölet lobogó lángját ne lássa meg az ország közhangulatában, akkor Tisza miniszterelnöksége könnyen súlyosabb

katasztrófára vezethet, ami a dinasztia érdekeit igen közletről és fájdalmasan érinthetné.

A kormányváltás mai eseményeiről híreink itt következnek:

Tisza Bécsben

Gróf Tisza István deznált miniszterelnök ma reggel háromnegyed nyolcz órakor Királyhidán át Bécsbe érkezett. A pályaudvarról gróf Tisza István a Sacher-szállóba hajtott, ahol megszállott. Röviddel megérkezése után fogadta báró Hazai Samu honvédelmi miniszter látogatását; a két államférfiu körülbelül fél óra hosszat tanácskozott egymással.

Gróf Tisza István délelőtt kilencz órakor automobilon Schönbrunnba ment, ahol a király különkihallgatáson fogadta. A kihallgatáson a deznált miniszterelnök előterjesztette a királynak az ujonnan kinevezendő kabinet tagjainak névsorát. Az új kabinet kinevezéséről szóló hivatalos értesítést az új kormány tagjai a délelőtt folyamán kapják meg. A még Budapesten időző ujonnan kinevezendő miniszterek részben a délután folyamán, részben az éjjeli vonatokkal érkeznek meg Bécsbe, hogy holnap a király kezéhez letegyék a hivatali esküt. Gróf Tisza István deznált miniszterelnök a mai nap folyamán Bécsben több látogatást tesz.

Gróf Tisza István miniszterelnök Schönbrunnból Bécsbe visszaérkezve, a következőket mondotta:

— A kabinet kész. Ami még hátra van, az már csak formalitás. Az új kabinet tagjai holnap teljes számban Bécsben lesznek, hogy letegyék öfelségé kezéhez az esküt.

A királynál való kihallgatása precíz időpontjáról megkérdezettvén, gróf Tisza István ezt mondotta:

— Erről soha sem szoktam nyilatkozni. Ezt kezdettől fogva így akarom bevezetni. Természetes, hogy a miniszterelnöknek többször van alkalmja a királynál kihallgatáson megjelenni, de nyilatkozni erről sohasem szoktam.

Az új miniszterek eskütétele

Ma délután utaztak el a Tisza-kabinet miniszterbei Bécsbe eskütételre. A miniszterek három különböző vonaton mentek Bécsbe. Beöthy László kereskedelmügyi miniszter és báró Burián az új öfelsége személye körüli miniszter már ma délután Bécsbe érkeztek. Az új kormány többi tagjai, valamint a távozó miniszterek fél tíz órakor érkeznek Bécsbe.

Az új kormány tagjait a király holnap délelőtt tíz órakor fogja ünnepélyes kihallgatáson fogadni, amely alkalommal az új kormány tagjai leteszik az esküt.

Lukács László, Beöthy László és Teleszky János a bankgesszei magyar házban szálltak meg, ahol tegnap óta báró Hazai Samu honvédelmi miniszter is lakik. A többi miniszter szállókban vett lakást. A bankgesszei magyar házban ma délután két órakor rövid időre megjelent gróf Tisza István miniszterelnök és báró Hazai Samu honvédelmi miniszterrel folytatott beszélgetést.

Akik távoznak

Lukács László volt miniszterelnök, gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter és Josipovich Imre volt horvát miniszter ma este Bécsbe utaznak és holnap bucsukihallgatáson jelennek meg a királynál.

Gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter ma délelőtt látogatott el utoljára a földmívelésügyi minisztériumba, ahol egyenkint fogadta a minisztérium osztályfőnökeit és ügyosztályvezetőit, akik-től külön-külön szívesen elbucuzott.

A budapesti VIII. kerületi választópolgárok-nak küldöttsége jelent meg ma délelőtt Hüvös József vezetésével Jakabffy Imre, a kerület képviselője előtt. Hüvös József abból az alkalomból, hogy a kerület képviselője megválik államtitkári állásától, a kerület polgárságának ragaszkodásáról biztosította Jakabffyt, aki köszönetet mondott a tisztelésért.

Itt említjük meg, hogy az a hír, mintha Jakabffy Imre utóda a belügyi politikai államtitkárságban Némethy Károly adminisztratív államtitkár lenne, nem felel meg a valóságnak. Némethy államtitkár a belügyminisztériumban olyan hatáskörrel

rendelkezik, mely teljesen fölér a politikai államtitkáréval és ő, aki a belügyi kormányzat változásai között az állandóságot képviseli, soha sem gondolt arra, hogy állását kitegye parlamenti és politikai alakulatok változó esélyeinek.

Tisza munkaprogramja

A Tisza-kormány munkaprogramja eddig ismeretlen. Munkapárti értesülések szerint azonban Tiszának már kész a munkaprogramja és ez a következő: Tisza azt a néhány sürgős természetű törvényjavaslatot, amelyet már a Lukács-kormány akart a Ház legközelebbi ülésére kitűzni, lefogja tárgyalatni. Ezek az ügyek azonban előreláthatólag nem fognak sok időt igénybe venni, úgy hogy a képviselőháznak mintegy három hónapos nyári szünetre van kilátása. Az igazi parlamenti kampány ősszel fogja kezdetét venni. Addigra Tisza előkészíti majd azokat a javaslatokat, amelyek programjához tartoznak. Így sürgősen elkészíteti a választókerületek beosztásáról szóló törvényjavaslatot és mindazokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek a választói törvény életbeléptetéséhez, egy külön javaslatba foglalva terjeszti be. Elkészíteti ezenkívül még a nyár folyamán a közigazgatás reformjáról szóló törvényjavaslatot. Hogy az államosítást milyen mértékben lépteti életbe, ezt még csak később, az ez ügyben folytatandó megbeszéléseken és tanácskozásokon fogják megállapítani.

Más forrás szerint a kormány többek között a következő törvényeket akarja megalakítani:

— A közigazgatás államosítása.

— A sajtótörvény revíziója.

A változott viszonyokra való tekintettel szabályozza a Balkán-államokkal való kereskedelmi és gazdasági viszonyukat.

Nagy súlyt helyez továbbá a kormány a nemzetiségi viszonyok rendezésére s erre nézve törvényhozásiintézkedéseket tervez.

Tisza különben részletes programját a nemzeti munkapárt holnap este félnyolczkor tartandó értekezletén fogja kifejteni.

Bemutatkozás a főrendiházban

A Tisza-kabinet a főrendiházban csütörtök délután mutatkozik be. A főrendiházi ellenzék azonban heves ostromra készül az új kormány nyal s gróf Tisza Istvánnal szemben. A bemutatkozás alkalmából gróf Dessewffy Aurél vagy gróf Hadik János mond majd beszédet az ellenzéki főrendek nevében, de rajtuk kívül mások is felszólalnak, hogy megkritizálják Tisza vállalkozását s a kormány programját.

Politikusok Tiszáról

A közvélemény még mindig nem tud Tisza István miniszterelnökségében megvugodni. Az ország mindenütt tiltakozásra készül Tisza kinevezése ellen, amelyben a vezetőpolitikusok nagy és fenyegető veszedelmet látnak. Ezt a véleményüket az ellenzék vezeterei nem is igen titkolják el, hanem uton-utfélen kifejezést adnak ennek.

Ma Justh Gyula, gróf Andrásy Gyula és a disszidensek részéről Sándor Pál nyilatkoznak Tiszáról és nyilatkozataikban ismét kifejezik agodalmaikat.

Justh Gyula, akit tornyai birtokán nagyobb makói küldöttség keresett föl, a következőképp nyilatkozott Tisza kinevezéséről:

— Tisza István miniszterelnökké történt kinevezése nem más, mint a nemzet provokálása. Tisza határozottan büntetésre Lukácsnak. Őt éppen ezért nem is lett volna szabad kinevezni, ha a nemzet békéjét figyelemre méltatták volna. Így azonban határozottan a forradalomba kergetik a népet és nem csoda, ha a köztársasági eszme tért hódít.

Gróf Andrásy Gyula nyilatkozata a következő:

— Tisza kinevezését a legnagyobb hibának tartom, amelyet elkövethettek s a legnagyobb hibák egyikének, amelyet a múltban oly gazdag egész korszakban elkövettek. Az extrémek harsza úgy Magyarországot, mint a monarchia szempontjából káros és időszerűtlen. Az ország ki van fáradva, gazdaságilag nyomorog, idegei tulcsigázottak, a társadalom ellenséges tábo-

rokká oszlott, évek óta abnormális a politikai helyzet, — égető szükség van békére, alkotó munkára, nem olyanra, aminőt az egyik párt magának szán harci eszközzül a magyarság más része ellen. Külső helyzetünk még szintén korántsem biztos, minden perczen kiüthet a háboru déli határaink mellett s a Kelet nagy válságon megy át. Ilyen időben a polgárháboru bűn, Tisza kinevezése pedig ezt jelenti.

— Ezt jelenti már az az egyszerű tény is, hogy ilyen válság alkalmával nem hallgattak mást ki, mint az egyik tábornak leggyűlölködőbb, legszenvedélyesebb tagjait és hogy amikor a korrupció okozta a válságot, csak azokat hallgatták ki, akik vagy megszerezték a korrupció eszközeit, vagy akik a rendszert a végsőig védték. Tisza egyénisége az ellenzék előtt természetesen a leggyűlöltebb. Évtizedeken keresztül ő képviselte a hatalmi eszközök teljes kihasználásával folytatott intranzigens harcot. Legutóbb minden képzelhető durvaságot és erőszakot elkövetett az ellenzékkel szemben. Ezenkívül ő teljesen azonosította magát Lukács rendszerével és a korrupciónak fölhasználta eszközeivel. Az ő befolyásának köszönhető, hogy a munkapárt mindvégig kitarított Lukács mellett, hogy ezzel magáévá tette a rendszert és szentesítette a pénzszerzésnek a bíró által megbélyegzett tarthatatlan, erkölcstelen és veszélyes módjait.

— Mindezek alapján tehát csaknem bizonyos, hogy az ő kinevezése, akármilyen hangon kezdje meg működését, olyan éles harchoz fog vezetni, aminőt még nem látunk Magyarországon. Különben már be-köszöntője is jellemző. Nem béketárgyalásokat, hanem a legdurvább harcot készíti elő azzal, hogy első ténye a sajtószabadság vakmerő megsértése, amikor egy lapot akar megrendszabályozni. Igaz, hogy nem ő irta alá „Az Est” utcai árusítását megtiltó intézkedést, ám mégis ő felelős érte. Először azért, mert teljesen elképzelhetetlen, hogy ilyen lépésre elhatározta magát egy már lelépő miniszterelnök, mikor az utód már degnálva van, anélkül, hogy vele azt megbeszélne, de másodszor azért is, mert rögtön meg kellene változtatni az intézkedést, ha nem helyeselné.

Sándor Pál, a radikális disszidensek vezére a következőket mondja:

Az ország fáradt, el van csigázva, békére és nyugalomra van szüksége. Ezt a békét és ezt a nyugalmat azonban a Tisza-kormány nem képes megteremteni. Én legalább nem hiszek benne. Pedig a béke helyreállítása tul-tul a merkantilista érdekeken: országos érdek, életszükséglet. Az ellenzék ama programpontjának, mely a Tisza-féle választójog revíziójára irányul, föltétlenül híve vagyok. Hogy csatlakoznék-e és a disszidensek csatlakoznának-e a választójogi blokkhoz, amennyiben az most perfektuálódik, nem tudhatom még. Nem tudni: mi a blokk alapja, célja, küzdési módja — nem tudok róla szóval semmit és így erre nézve most még nem nyilatkozhatom.

A főváros bizalmatlansága

A főváros törvényhatósági bizottsága ellenzéki tagjainak tegnapi értekezletéről — mely a közgyűlésnek a Tisza-kormányval szemben való bizalmatlanságáról tárgyalt — mai számunkban már megemlékeztünk. Az értekezleten egyhangulag hozott határozatnak megfelelően ma délelőtt Vázsonyi Vilmos vezetésével küldöttség járt dr. Heltai Ferencz főpolgármesternél és átadtak neki egy száznál több bizottsági tag által aláírt ívet, melyben arra kéri a főpolgármestert, hogy a főváros törvényhatósági bizottságát péntek délutánra rendkívüli közgyűlésre hívja össze. A rendkívüli közgyűlésnek egyetlen tárgya: bizalmatlansági indítvány Tisza István miniszterelnök ellen. Heltai Ferencz főpolgármester a bejelentést tudomásul vette és máris intézkedett hogy a törvényhatósági bizottság péntekre rendkívüli közgyűlésre összehívassék. A küldöttségnek tagjai voltak Vázsonyi Vilmoson

kívül Springer Ferencz, Platthy György, Benedek János és Hock János. Már most megállapítható, hogy a közgyűlés a bizalmatlansági indítványt egyhangulag fogja elfogadni, mert a jelentékeny kisebbségben levő kormánypárt tagok a közgyűlésről távol maradnak. A tanács tagjai pedig hir szerint — tartózkodni fognak a szavazástól.

Pénzbüntetéssel fenyegetnek

A képviselőházat holnapra ülésre hívták össze, az összeférhetlenségi bíróság kisorsolása miatt. A zsüri a Mayer és Lukács László ellen tett összeférhetlenségi bejelentés dolgában ítélezik.

Amennyiben a zsüri olyan ellenzéki tagjai, akiket kisorsolnak, nem lesznek jelen, őket — Tisza intenciói értelmében, — pénzbírságra fogják ítélni. Meskó László, Förster Aurél és Szentiványi Árpád mint az összeférhetlenségi bíróság tagjai, még az esküt sem tették le és így őket fenyegeti az a veszedelem, hogy egy negyedévi fizesésüket elveszítik. Arre az esetre, ha ez bekövetkeznék, a jogsértett és károsult ellenzéki képviselők polgári pört fognak indítani a képviselőház elnöksége ellen.

Egy másik összeférhetlenségi-ügy is a tapétán van. A várpalotai birtokvásárlás miatt tudvalegőleg Persián Ádám hírlapíró is összeférhetlenségi bejelentést tett Ertsey Péter ellen. Az összeférhetlenségi bizottság június 18-án foglalkozik a bejelentéssel. Persián több tanu kihallgatását kéri, de hogy az eljárás minél gyorsabb legyen, már ma bejelentette gróf Khuen-Héderváry-nak, mint az összeférhetlenségi bizottság elnökének, hogy a következő tanuknak a hivatalos titoktartás alól való felmentését kéri: báró Hazai Samu, Jankovich Béla, Balogh Jenő és gróf Zichy János. Most gróf Khuenon az intézkedés sora, hogy a tanuknak a titoktartás alól való fölmentése iránt lépéseket tegyen.

A szegedi munkapárt Tisza ellen

A szegedi munkapárt körében, amely a többségi párt vidéki szervezetei közül egyike a legerősebbeknek, a komoly bomlás tünetei mutatkoznak. Báró Gerliczy Ferencz, Szeged első kerületének országgyűlési képviselője, lemond mandátumáról s ógora, az ujonnan kinevezett király személtve körüli miniszter, báró Burián István javára, akinek megválasztása azonban egváltalan nem bizonyos.

A szegedi munkapárt két tekintélyes vezetője kijelentette, hogy abban az esetben, ha Tisza a mandátumfosztó törvényjavaslatot benyújtana, indítványt nyújtanak be, hogy a szegedi munkapárt fejezze ki rosszasát a kormánuelnök ilyen tervét ellen.

EGYHÁZOK

— (Evang. lelkesgyűlési ülés) Az Evang. Lelekészgyűlés választmányja most tartotta ülését a Deák-téri evang. iskolák dísztermében, amelyen a választmány tagjai teljes számban jelentek meg. Veres János elnök bejelentette, hogy az ülést a benyújtott lelkesi korpótlékról szóló törvényjavaslat megbeszélésére hívta egybe. Jelenti, hogy a református lelkesgyűlés elnökével, dr. Balthazár Dezső püspökkel e tárgyban beszélgetést folytatott. Veres előadta ezután a törvényjavaslat hiányait, sérelmeit, amelyek a protestáns papságot ki nem elégítik s összehasonlítást tett a más pálvák tisztviselőinek anyagi haladása és a lelkesek fizetésrendezése között s igen szomorú képet festett. Raffay Sándor alelnök is rámutatott egy-néhány fontos sérelemre. Többeknek hozzászólása után a választmány abban állapodott meg, hogy a sérelmes tervvel szemben az egyetemes felügyelőhöz és a kerületek elnökségeihez memorandumot intéz, ezt báró Prónay Dezső felügyelőnek küldöttség által adja át s kéri fogja az illetékes ténvezőket, hogy a sérelmeket sürgősen a kormánynál tolmácsolják s azok orvoslását kérelmezzék.

— (Lelekészbeiktatás.) Szatmárnémetiből jelentik: Nagy ünnepség keretében tegnap iktatták be Bittelky Lajos szatmárnémeti református lelkészt. Az ünnepélyen megjelentek Balthazár Dezső ref. püspök, Csaba Adorján főispán, Kis Ferencz theológiai tanár Debreczenből stb.

Az ellenzék Bonyhádon

— Apponyi a korrupció ellen —

— Sajtó tudósítónktól. —

Budapest, június 10.

Gróf Apponyi Albert ma reggel Bonyhádra utazott, hogy részt vegyen azon a népgyűlésen, amelynek keretében Visontai Soma, a kerület ellenzéki jelöltje, programbeszédét elmondja. Gróf Apponyi társaságában voltak Urmánczy Nándor, Szluha Pál, Hegyi Árpád, Platthy György, Hrabovszky Guidó, Szabó István (magyatádi), Frey János és Hódy Gyula. A község népe nagy lelkesedéssel fogadta a vendégeket. Az állomáson nagy tömeg élén Rákos Miksa mondott üdvözlőt. Azután hosszú kocsisorban bevonultak a Fő-térre, a gyűlés színhelyére. A menetet lovas bandérium nyitotta meg.

Dr. Rákos Miksa megnyitó szavai után Visontai Soma mondotta el programbeszédét. Kiemelte, hogy gróf Tisza Istvánt, aki most miniszterelnök lett és aki lábbal tiporta a parlament szervezését, ugyanakkor tüntette ki a király legfelsőbb elismeréssel, amikor a rendőrök is kitüntetéssel nyertek, mert a parlamentet csúfá tették.

Perczel Béla főszolgabíró itt félbeszakította a szónokot és kijelentette, hogy nem engedi meg a király személtvének bevonását.

— Lukács is folyton a királyra hivatkozott! — kiáltotta Frey János.

Visontai megjegyezte, hogy az 1848. évi III. törvénycikk értelmében jogosan gyakorolja a bírálatot.

— A királyról nem beszélhet! — replikázott a főszolgabíró.

Itt Urmánczy Nándor és Hegyi Árpád meg a főszolgabíró között izgalmas szóváltás támadt és Visontai Soma csak percek múltán folytathatta beszédét. Hangoztatta, hogy programja a szövetséges ellenzék programja: meg kell szüntetni a törvénytelenégeket, helyre kell állítani az alkotmányos jogrendet, vissza kell adni a magyar parlament méltóságát, biztosítani kell a képviselők immunitását és a választói jog kiterjesztésével meg kell alkotni a demokratikus Magyarországot.

A beszédet a gyűlés közönsége nagy lelkesedéssel fogadta. Visontai azután német nyelven szólott a német ajku választó polgárokhoz.

Gróf Apponyi Albertet percekig éljenezték, amikor szólásra emelkedett. Nagyszabásu beszédében a következőket mondotta:

— Önök azt kérdezhetik tőlünk, minek fektetünk mi olyan nagy súlyt az egyes időközi választásokra, hiszen a parlamenti erőviszonyokon mit sem változtat, ha egy kormánypárti képviselővel kevesebb és egy ellenzéki képviselővel több van. Azért fektetünk olyan nagy súlyt minden időközi választásra, mert minden kincsét ennek a nemzetenek, alkotmányát, törvényes függetlenségét, egyéni és politikai szabadságát, szabadságát a gyülekezetben, a sajtóban, a törvényhozónak mandátuma gyakorlatában és a népjólétre, a népjogok kiterjesztésére irányuló azon törekvéseket, melyekben Magyarországnak nem szabad elmaradnia a művelt külföld mellett, mindezt veszélyeztetni egy hatalmi szövetséget, mely a parlamenti többséget birtokába ejtette és amely ugy ennek a hatalomnak megszerzésében és megtartásában, mint annak gyakorlásában teljesíti magát az erkölcsi és alkotmányos törvények korlátain. (Igaz, ugy van!) Más utunk nincs tehát, mint Magyarország népét ott, ahol és akkor, amikor alkalom nyílik, felkérjük, hogy demonstráljon amellett, hogy nem hajtja fejét a rabigába. (Lelkes tetszés és éljenzés.)

Ezután német nyelven folytatta és rámutatott arra, hogy minő eszközökkel szerezte meg a munkapárt a többséget. Foglalkozott a Décsy-féle pörrel is, amely nyilvánvalóvá tette a többség korrupciót eredetét, amivel minden erkölcsi alapját elvesztették annak, hogy a többségi jogokat gyakorolhassák. Katonai szervezetet vittek bele a parlamentbe, amelynek tagjai felett nem a parlament ítélezik, hogy jogosan járt-e el vagy sem a képviselőkkel szemben, hanem a katonai bíróság. Odáig sülyedtünk tehát, hogy a nép képviselője és a parlament felett a katonai bíróság dönt. (Levelük!)

E rezsimnek két jellemvonása van: a korrupció és az erőszakosság. Az egyiket képviselik a lelépő miniszterelnök, a másikat az új miniszterelnök, akik különben teljesen szolidárisak egymással. Csodálatos, hogy a munkapárt tagjai a bírói ítélet után sem mozdultak meg. Elvártuk volna, hogy legalább azok, akik a maguk becsületességére büszkék, akikben van becsületérzés, azt fogják mondani, nem tudtuk eddig, milyen pénzen hozták össze a többséget, de most, hogy lát-

juk, nem maradunk tovább a pártban. Egy hang sem emelkedett azonban, sőt ovációval fogadták a munkapártban a volt miniszterelnököt, holott a bírói ítélet után mindenki büntetlenül és bántatlanul mondhatja el róla, hogy panamista.

E rendszer ellen a népre apellálunk és reméli, hogy a nép el is fogja ítélni azt a rezsimet, amely most uralkodik, mert ha nem ítélné el, ezzel saját magát alacsonyítaná le. Útott az óra — fejezte be beszédét — legyen a nép bírja a korrupciónak és az erőszaknak és vigye győzelemre a népiólet és a demokrácia zászlaját!

Apponyi beszédét nagy figyelemmel hallgatták és a végén a taps és az éljen áradatával halmozták el a szónokot. Még Frey János, Platthy György, Hegyi Árpád és Urmánczy Nándor lelkesítették a választókat, hogy a küzdelemben tartsanak ki szilárdan.

Gróf Apponyi Albert képviselőtársaival egyetemben a gyűlésről a függetlenségi Körbe vonult, ahol nagy bankett volt. A lakoma után visszatartak Budapestre.

A kerület függetlenségi választói között igen lelkes a hangulat és a győzelem erős reményével mennek a választási harcba. E hét folyamán még lejön a kerületbe gróf Károlyi Mihály és Rakovszky István több más ellenzéki képviselővel együtt, akik az egyes községekbe fognak ellátogatni.

Gerő a hadbírósnál

— Héderváry Lehel vallomása —

Terhelő adatok a százados ellen

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 10.

A képviselőházi kardaffér ügyében a budapesti első honvédkerületi hadbírósnál dr. Pridaffka őrnagy-hadbíró bízta meg a vizsgálat vezetésével, aki tegnap a vagdalkozó századosot, ma pedig Héderváry Lehel, az inzulált képviselőt hallgatta ki. A kihallgatásokról nyilvánosságra került részletek a legkevésbé sem szolgálnak Gerő százados javára és minden valószínűség amellet szólni, hogy a hadbírósnál határozata nem lesz kedvező a magáról megfedekezett századosra nézve és hogy a parlamenti őrségnek rövidesen bucsút mondhat.

Gerő vallomása

Gerő a hadbírósnál ellőtt lényegesen módosította azokat a kijelentéseket, melyeket afféje után a képviselőházi folyosón elmondott. Így visszavonta azt az állítását, hogy Hédervárynál revolvert látott és ezt odamódosította, hogy egy parlamenti ór utólag értesítette erről, de bevallotta azt is, hogy nem egyszer, — mint a folyosón mondomta — hanem kétszer sujtott Héderváryra. Semmivel nem menthető eljárását azzal próbálta igazolni, hogy nagyon fel volt indulva, mert Héderváry azt kiáltotta rá, hogy púj gazember. Vallomása végén azután kérte annak a palotáornak a kihallgatását, aki valamelyik képviselő kezében revolvert látott, kérte Fráter Loránd és Szabó István nyugalmazott százados-képviselők és Szende Péter meg Szász Pál munkapártiak kihallgatását.

Héderváry vallomása

Pridaffka dr. őrnagy-hadbíró a mai délelőttön kérte magához Héderváry Lehel országgyűlési képviselőt, hogy a június 4-iki afféjéről vallomást tegyen. Ezt a kihallgatást telefonos beszélgetés előzte meg. A hadbíró ugyanis megkérdezte Héderváry Lehel, hogy óhajt-e vallomást tenni ebben az ügyben, illetve vannak-e olyan közölni valói, a melyek a hadbírósnál által megindított vizsgálatot kiegészítik, esetleg megfelelő irányba terelhetik. Héderváry azt felelte, hogy készséggel áll a hadbíró rendelkezésére s ma délelőtt tíz órakor megjelent a vizsgálatot vezető hadbíró előtt.

Elsősorban a Gerő százados vallomásáról szóló jegyzőkönyvet olvasták fel, ezután felkérte Pridaffka a képviselőt, hogy ismertesse az esetet. Héderváry Lehel ekkor egy orvosi bizonyítványt hozott elő, amely kétségtelenül megállapítja, hogy a képviselőt három kardvágás érte. Héderváry Lehel ezenfelül felajánlotta, hogy a vizsgáló-bizottság előtt is hajlandó megvizsgáltatni magát, amit a hadbíró őrnagy is szükségesnek talált.

Csakhamar megérkezett egy törzsorvos. Héderváry ővig meztelenül állott eléje és a katonarvos konstatálta, hogy a képviselő testén két erős vágás van, a harmadik azonban laposvágásnak azonban már csak halvány nyomai látszanak.

A katonarvos véleményét Pridaffka hadbírónyomban jegyzőkönyvbe vezette.

Gerő boszúból vagdalkozott

Héderváry Lehel ezután érdekes epizódot mondott jegyzőkönyvbe, amely közvetlenül a vagdalkozás előtt játszódott le:

— Gerő százados — ugymond — régi ismerősöm. Akkoriban, mikor a gödöllői választás volt, a Mollináriaknál szolgált. Ő volt kirendelve a választáshoz és meglehetősen jó viszonyba kerültünk. Később is fentartottuk a köszönési viszonyt. A vagdalkozás előtt néhány percczel Gerő Vilmos Horváth századosal az ellenzék bejáratánál állott. Elmentem mellettük és megkérdeztem a szolgát:

— Megkezdődött már az ülés?

Tekintetem összevillant a Gerővel, ő bizonyára azt várta, hogy üdvözljem, de nem köszöntem neki, ami rosszul eshetett a századosnak. A vagdalkozás ezután a jelenet után történt. Én nem keresem az ügyben az összefüggést, de miután az ügy minden részletéről tájékozottni akarom a hadbírósnál, kötelességemnek tartom ezt az epizódot is jegyzőkönyvbe mondani.

Terhelő bizonyítékok

Ezután bejelentette tanuit Héderváry, akik mind önként ajánlották fel Hédervárynak a tanuzást. Ezek között vannak Vázsonyi Vilmos, Zboray Miklós, Fráter Loránd, Kállay Ubul, Huszár Károly, Szentiványi Árpád képviselők, Veres Mihály, dr. Lázár Miklós, Steurer Henrik, Perczel Mór újságírók, és még számos képviselő, újságíró és a karzati látogatók.

Legfontosabb annak a kérdésnek a tisztázása, miképp viselkedett Gerő százados, mielőtt és miközben a kardját használta. A tanuk legnagyobb része arra jelentkezett vallomástételre, hogy Gerő már akkor kirántotta a kardját, amikor az ülésterem közepén, a nagy asztal mellett állott s amikor még nem vehetett tudomást arról, hogy Héderváry Lehel is azok között van, akik sértő kiáltásokat szólnak feléje.

Ismét mások arra a szintén nagyon fontos körülményre nézve tesznek vallomást, fölléve, hogy a hadbírósnál a bejelentett tanukat csakugyan ki is hallgatja, hogy Gerő százados valóban használta a kardját még akkor is, amikor Héderváry már a két pad közé bukott s amikor tehát már fölösleges volt a kard tovább való használása. Ez a pont a hadbírósnál nézőpontjából igen súlyos beszámítás alá esik.

Héderváry Lehel ezeken a bejelentéseken kívül még egy dokumentumot is elvitt magával mai kihallgatására. Ez a dokumentum egy Ausztriában megjelent németnyelvű könyv a következő címmel: „Der Waffengebrauch des Offiziers von Hauptmann Ludwig Berger. Linz.“

Ez a kis könyv valóságos kátéja annak, hogy katonatiszt mikor és milyen oknál fogva használhat fegyvert akár polgáremberrel, akár katonával szemben. Ennek a könyvnek nem a hadsereg vezetősége a kiadója, mégis hivatalos színezetűnek lehet mondani, amennyiben aktív százados írta, aki nyilván megkérte a katonai felsőbbség engedelmét és jóváhagyását a mű kiadványához. Ebben a könyvben pedig benne van a most fölszínre vetődött esetben megfelelő az a paragrafus, hogy katonatiszt szóbeli sértés esetén semmiképp sem használhatja fegyverét akkor, ha a sértő fél ismert társadalmi állású uriember.

További intézkedések

Élevez órakor végződött a kihallgatás, amely ezek szerint két és egynegyed óráig tartott. Mikor Héderváry a reá várakozó újságírók kíséretében elhagyta a hadbírósnál épületét, a Népszínház-utcában egy hadbíró-százados föltartóztatta és a vallomás kiegészítése végett fölkérte, hogy térjen vissza a hadbírósnál. Héderváry a századosal kocsiba ült és visszahajtatott a Konti-utcai épülethez, ahol megeskették a vallomására.

Gerő százados és Héderváry Lehel tanuit esőtörtőkön hallgatja ki a hadbírósnál, ha ugyan megjelennek, miután erre nem kötelezhetők. Hiteles

helyről vett értesülésünk szerint katonáék az ügyet nagyon komolvan fogják föl és az a nézet alakult ki, hogy a százados cselekedete elhamarkodott volt.

Az üldözött sajtó

— Sikertelen kormánymanőver —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 16.

Lukács László utolsó stiklije, melylyel Az Est utcai elárúsításának a jogát felfüggesztette, nyilván azzal a tisztességtelen céllal, hogy ezt a neki oly sokat kellemetlenkedő lapot anyagilag tönkre tegye, általános felzudulást keltett az országban és a közvélemény magától a megrendszabályozott laptól eltekintve, a sajtószabadság brutális megsértését látta a rendeletben.

Bárczy polgármester a kormányrendelet ellen

A főváros törvényhatóságának első tisztviselője, Bárczy István polgármester is felemelte tiltakozó szavát a belügyminiszter rendelete ellen. Mikor ez a rendelet a fővároshoz érkezett, Bárczy nem volt a városházán — tudvalevőleg csak most tért haza külföldi utjáról — és az ő távollétében Vaszilievits alpolgármester küldte szét a rendeletet végrehajtás végett. Bárczy tegnap délután értesülve a történetekről, felkereste Heltai Ferencz főpolgármestert és tudatta vele, hogy mint a törvényhatóság első tisztviselője, törvénytárgy jogánál fogva felterjesztéssel él a rendelet ellen, mert azt sem megokolták, sem végrehajthatónak nem tartja.

Heltai főpolgármester Bárczy bejelentését tudomásul vette és nyomban felterjesztette a belügyminiszterhez.

A polgármester ezután ártírt a rendőrséghez és a belügyminiszterhez s kérte a rendelet visszavonását. A rendőrségtől az a válasz érkezett, hogy a rendőrség már a belügyminiszteriumtól rendeletet és utasítást kapott a betiltás végrehajtására. A belügyminiszterium azzal válaszolt a polgármester előterjesztésére, hogy megtagadta a rendelet visszavonását.

Fiumében árulhatják Az Estet

A belügyminiszter rendelete, melylyel Az Est utcai árusítását betiltotta, Fiuméba is megérkezett, Vio Ferencz podeszta azonban megtagadta a rendelet végrehajtását.

Vio polgármester ez ügyben határozottan kijelentette a következőket:

— A belügyminiszter rendelete Fiuméba is megérkezett ugyan, de én ezt teljesen figyelmen kívül hagyom. Nekem megvan a magam nézetem a sajtószabadságról és nem akceptálhatom azt, hogy a belügyminiszternek joga legyen Fiumében bármely lap árusítását egyszerűen betiltani. Fiumében rikkancsok árulták eddig a lapot, bár nem kiabálták, és most is minden a régiiben marad. Én az utcai árusítást nem fogom megakadályozni és ezt a rendeletet egyáltalában nem vaquok hailandó végrehajtani.

A főváros akciója

A főváros törvényhatóságának bizottsági tagjai ma délelőtt fél 12 órakor felkeresték Bárczy István polgármestert, hogy vele a sajtószabadság védelmében teendő intézkedéseket megbeszéljék. A polgármester közölte a bizottsággal, hogy „Az Est“ kolportázs-jogát felfüggesztő rendelet ellen felírt. Kijelentette, hogy a sajtóval szemben a legliberálisabban és a bizottság intenczióinak mindenben megfelelően jár el s az utcai elárúsítási jogot minden sajtóorgánumnak, mely ezért hozzátartadul, megadja. Azt is tudomására hozta a bizottságnak, hogy az utcai elárúsítás megadására vonatkozó intézkedési jogot ezután kizárólag magának tartja fenn.

A bizottság a polgármester felkeresése előtt foglalkozott azokkal az eshetőségekkel, melyek az erőszakos kormány részéről a sajtó ellen várhatók. Az a terv merült fel, hogy amennyiben a kormány betiltja a lapok utcai elárúsítását és tovább is üldözi, a főváros hirdető oszlopait hírlapelárúsító helyekké alakítja át. Ezt a tervet közölték Bárczy polgármesterrel, aki hozzájárult a bizottság javaslatához.

A rendőrség megint tapintatos

A felvidéken Az Est utcai árusításának megvonása ugyancsak nagy meütközést keltett. Az összes nagyobb városokban csakugy, mint Budapestben, a vidéken is kereskedők, vendéglők, kávéházak árusították Az Est-et, még nagyobb tömegben, mint az előző napokon.

A fővárosban kávéházakban, vendéglőkben, és mindenféle üzletekben árusították Az Est-et. Az Erzsébet-körúti kiadóhivatalban dr. Bródy Ernő, Sümegi Vilmos képviselő és Molnár Ferencz, az ünnepelt író árulták ujságírók társaságában a lapot.

Délután négy óra felé nagy nagy riadalom támadt az *Abbazia-kávéházban*. A kávéház hatalmas teraszán képviselők, ujságírók, városi bizottsági tagok adták el Az Est példányait. Egyszerre az Andrássy-ut felől egy fogalmazó vezetésével megérkezett egy szakasz gyalogos rendőr. Előbb a tulajdonost, *Steuer* Marczellt keresték, felszólítva, hogy tiltsa meg a vendégeknek a lap árusítását. Minthogy ez a felszólítás eredménytelen maradt, maguk a rendőrök láttak munkához. Az egyik legény egy ujságíró kezéből benn a kávéházban ki akart tépni négy-öt példányt, de a közönség fenyegető magatartására kisetett a kávéházból.

A teraszon ezalatt a fogalmazó felszólította *Maqyar* Miklós fővárosi törvényhatósági bizottsági tagot, hogy adja át neki a nála levő lappéldányokat, mert ő azokat lefoglalja.

Maqyar erre kijelentette a fogalmazónak:

— Önnek nincs joga bírói végzés nélkül sajtóterméket lefoglalni. Az ön felszólítása jog- és törvényellenes és én annak nem engedelmekedem.

A kis fogalmazó — nyilván ujoncz még e téren — nem tudott mit tenni. Annál inkább működtek a legények. Különösen a 305. számú rendőrlégény buzgólkodott, aki előbb azokat a vendégeket akarta bekisérteni, akik nem ülnek a helyükre, majd két fiatalembert ugyancsak a bekisértelessel fenyegetett meg, mert *Maqyartól* ő előtte lapot mertek venni.

A kávéház előtt ekkor már óriási közönség állott, mire a kávéház előtt posztoló lovasrendőr belelovagolt a tömegbe, mely a délutáni sétáló közönségből és nagyrészt uriaszonyokból állott, majd a kivonult szakasz is munkába fogott.

Az összegyülekezett tömeg hangulata ekkor a rendőrök ellen fordult és a hirtelen megjelent *Schmidt* felügyelő sietve leintette a legényeket, a további zavarnak pedig Az Est kiadóhivatali igazgatójának megjelenése vetett véget, akinek a kérésére *Maqyar* beszüntette barátaival együtt az árusítást.

A vidék

Szarvason dr. *Wieland* Sándor, ottani főszolgabíró tegnap az esti vonattal érkező valamennyi Az Est című lapot lefoglaltatta. A főszolgabíró eljárása a legnagyobb megbotránykozást idézte elő a városban, s csak a csendőrorjáratoknak tulajdonítható, hogy tetteles inzultus nem következett be. A főszolgabíró eljárása teljesen törvénytelen, mert a kormány csak az utcai elárusítást tiltotta be, nem pedig Az Est-nek a szállítását. Sürgőnyileg fordultak a Budapesti Ujságíró Egyesülethez, továbbá a legközelebbi törvényhatósági közgyűlésen a vármegyei ellenék a sajtószabadság elleni merényletet szóvá fogja tenni.

Debreczenben a belügyminiszternek Az Est ellen kiadott rendeletét a polgármesteri hivatal áttette a főispánhoz. A közönség a vasutnál várta Az Est szállítmányának megérkezését és nagy részét már itt megvásárolta. A debreczeni függetlenségi párt választmányát *Juhász Nagy Sándor* ügyvezető elnök összehívta, hogy a választmány állást foglaljon a sajtószabadság ellen intézett merénylet ellen.

Naquenyeden Asztalos Kálmán, a függetlenségi és 48-as párt elnöke a függetlenségi pártot rendkívüli ülésre hívta össze, melynek egyetlen tárgya, tiltakozás a közszabadságok ellen intézett támadások ellen. Mozgalom indult meg a párt körében, hogy a vármegyei ellenék a törvényhatósági bizottságnak rendkívüli ülését hívja össze és itt foglalkozzanak a sajtószabadságon ejtett sérelemmel.

Bolgár-szerb háború

— A szerb követ már visszatért. — Görögország is résen áll. — Románia sem tétlen. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, június 10.

A békekülötások halvány mécsese kialudt s a szerb-bolgár feszültségből a közeli balkánvihar előszele hozza a kétségtelenül bekövetkezendő háború híreit.

A görög király hirtelen visszaérkezése országa fővárosába, Románia készülődése és *Spalajkovicsnak*, Szerbia bolgár követének hirtelen hazatérte, olyan jelenségek, amelyekben a közeli testvérháború előhírnökei kell látnunk, noha a szerb és bolgár hivatalos lapok eléggé érthetően képviselik az egymástól eltérő, merev álláspontot, amelyet mindegyik fél csak azért fog elhagyni, hogy a harcmezőn védje a meg mindegyikük a maga képzelte igazait.

Bulgária jelszava: a szerződés betartása, vagy a háború, míg Szerbia a szerződés revízióját óhajtja. Hogy ez a differenzia háborúra, újabb vérengzésekre vezet, az Szerbia túlzott bizalmának és gavallériájának tudható be. Amikor Bulgária segítséget kért Csataldzsára, Szerbia nem csikart újabb feltételeket s így minden ellenszolgáltatás nélkül vitte katonáit a vágóhídra. S csak most, a béketárgyalások alkalmával jelentette be megnagyobbított igényeit. Ezeket pedig Bulgária teljesíteni nem hajlandó.

Hogy micsoda színjátékra van kilátás, micsoda küzdelem elé megy két kifáradt s alig ujonczozott sereg Románia és Görögország asszisztálása mellett, az elképzelhető. Csak *Miklós* czár, a montenegróbbik, nem az orosz, hiányzik a balkáni koncertből. Neki nincs kedve a háborúhoz. Törökország pedig megelégszik azzal, hogy a markába nevet s ezenközben elfelejti, hogy a marka már üres. Hiszen a fölött kaptak össze a felek, amit az ő markából szedtek el.

Mai távirataink a következők:

Bulgária nem enged

Szofia, június 10. A helyzet kétségbeejtő. Diplomáciai körökben még egy utolsó döntő lépést várnak Oroszország részéről, de kétségtelen már most is, hogy a békét ez nem mentheti meg.

Danev, akit megkérdeztek, hogy nézete szerint van-e kilátás a béke fentartására, erre a kérdésre a következő választ adta:

— *Mi semmi szin alatt sem engedhetünk és bármilyen történjék is, megmaradunk amellett, hogy a szövetségi szerződést be kell tartani.* A mi részünkről tehát ne várjanak engedményeket. Mi békét akarunk, de a jogainkat nem engedhetjük. Hogy mit akarnak szerb részről, arról nem nyilatkozhatom.

A „*Dnevik*“ a *Gesov*-kormány egyik tagjával folytatott beszélgetést közöli:

— Még mindig reménykedünk, — mondotta a miniszter — hogy sikerülni fog Szerbiával való konfliktusunkat békésen megoldani, de úgy a jelenlegi, mint bármiféle bolgár kormány ragaszkodni fog ahhoz a követeléshez, hogy a kötött szerződéseket feltétlenül meg kell tartani. Ha Bulgáriának ez a követelése a háborút jelenti, nos hát akkor a háború tényleg elkerülhetetlen.

Toncsev belgrádi szerb követ visszautazott állomáshelyére. Bulgáriának a válasza Szerbia követelésére, hogy a szövetségi szerződést revízióznak kell alávetni, elutasító, de *Toncsev* a választ most még nem nyújtja át. A bolgár kormány — hír szerint — tiltakozni fog Athénben az ellen, hogy bolgárokat Szalonikiben és más helyeken önkényesen, rendes eljárás nélkül bebörtönöztek.

Ferdinánd király tegnap este dr. *Danevet* első ízben fogadta kihallgatáson hosszú idő óta. Illetékes helyen híre jár, hogy a kabinetválság megoldása csak a hét vége felé várható.

A bolgár kormányválság

Szofia, június 10. Dr. *Danevet*, akirály megbizta a kormányalakítással. Dr. *Danev* több pártvezérrel tárgyalásokat folytatott egy széles koalíció alapján való kormányalakítás ügyében.

Szerb-bolgár haroz

Belgrád, június 10. A *Malí Journal* azt jelenti, hogy *Makresnél véres ütközet volt a szerb és bolgár csapatok között, melyben szerb részről több száz ember részben meghalt, részben megsebesült. A bolgárokat is súlyos veszteség érte.*

Szaloniki, június 10. Tikvis vidékéről érkező jelentések szerint a szerb hatóságok azzal az ürügygel, hogy komitácsik után nyomoznak, szigoruan járnak el a bolgár lelkészek és tanítók ellen. *Marencse* Kristó volt bandavezért *Maréna* és *Dnisnik* között meggyilkolva találták meg.

Belgrád, június 10. Hivatalosan is megerősítik, hogy *Valondovádnál véres összeütközés volt bolgárok és szerbek között* és mind a két részen sok a halott és a sebesült. Az ütközet részleteiről még nem jöttek jelentések.

Belgrád, június 10. Üszkübben éppen akkor fogtak el nyolcz bolgár komitácsit, mikor fel akarták robbantani a vasutat. A szerb csapatok Üszkü környékén török és albán önkénteseket akartak toborozni a bolgárok ellen, de azok vonakodtak szerb szolgálatba lépni.

Szerbia szakítás előtt

Belgrád, június 10. A tegnapi minisztertanácson, amelyen *Spalajkovics* szófiai követ és *Putnik* vezérkari főnök, aki különvonaton érkezett Üszküből, több órai tanácskozás után, mint hirlik, megszövegezték annak a jegyzéknek szövegét, amelylyel a bolgár kormánytól határozott feleletet várnak arra nézve, hogy vajjon hozzájárul-e a szerb-bolgár szövetségi szerződés revíziójához és hajlandó-e és mikor a megbeszélte szalonikii öszszejövetelre miniszterelnökét elküldeni. A jegyzéket *Spalajkovics* követ nyújtja át Szófiában.

Belgrád, június 10. *Putnik* vezérkari főnököt tegnap a király egy órai kihallgatáson fogadta.

Szofia, június 10. A félhivatalos *Mir* a szerbek magatartásáról szólván, azt írja, hogy a szerbek keresik a háborút. Bulgáriának így nem marad más utja és haladéktalanul követelnie kell a nem vitás zóna kiürítését, továbbá a döntésig a vitás terület minden helységébe csapatokat kell küldenie, amelyek számban megfelelnek a szerbek csapatainak.

Belgrád, június 10. *Spalajkovics* szófiai követ ma feleségével és a követség személyzetének legnagyobb részével ideérkezett, amit általában úgy magyaráznak, hogy a kormány megszakítja a diplomáciai viszonyt Bulgáriával. Erre vall az is, hogy az itteni bolgár követ már becsomagolt és készül elutazni. Alig képzelhető, hogy sikerülni fog a békét fentartani.

Belgrád, június 10. *Spalajkovics* szófiai követ nem hozott választ a bolgár kormánytól. A szerb kormány hivatalosan kijelentette Szófiában, hogyha nyolcz napon belül a szerződés revíziójára vonatkozó jegyzékére Bulgária nem válaszol, akkor Szerbia, tekintet nélkül Bulgáriára, fog intézkedni. Azt is hivatalosan közölte a szerb kormány Szófiában, hogy Szerbia semmi szin alatt nem fogja tűrni és fegyveresen is megakadályozza, hogy bolgár csapatok tovább hatoljanak a szerb területre.

A szerb radikálisok

Belgrád, június 10. A szkupstina ma folytatta a prahovói kikötő építésére vonatkozó törvényjavaslat tárgyalását. Röviddel az ülés megnyitása után az ifjuradikálisok kérétek a határozatképesség megállapítását. Amikor az elnök ezt nem teljesítette, az ifjuradikálisok oly viharosan tiltakoztak, hogy az ülést nagy lárma közepette félbe kellett szakítani. Miután az ifjuradikálisok a szünet után megújították követelésüket és a lárma ennek nyomán fokozott mértékben tört ki, az elnök kénytelen volt az ülést bezárni.

Merénylet a szófiai löporraktár ellen

Szófia, június 10. A múlt éjjel az itteni löporraktár öreire ismeretlen tettesek lövöldöztek. Több gyanus egyént letartóztattak.

Szófia, június 10. Minthogy a városban sok gyanus egyén csavarog és tegnap éjjel merényletet kíséreltek meg az egyik löporraktár ellen, sok embert letartóztattak. A városi parancsnok elrendelte, hogy akiket este kilenc óra után a városon kívül érnek, le kell tartóztatni és szigorúan meg kell büntetni.

A Pasics-kormány nem mond le

Belgrád, június 10. Illetékes helyen a Pasics-kormány válságáról szóló híreket a leghatározottabban megczófolják.

Románia is készül

Páris, június 10. A balkán-helyzet az utolsó 24 óra alatt lényegesen bonyolódott az által, hogy Románia a készülő új háboruban nem marad semleges. A bukaresti kormány közölte a nagyhatalmakkal, hogy semmi esetre sem őrizheti meg neutralitását, ha Szerbia és Bulgária között fegyveres konflagráció támad. Ez a jelentés bizonyítja, hogy Románia föl akarja használni az új zavarokat területének növelésére és jól értesült helyen tudják, hogy most már Románia nem éri be Silistriával, hanem azt a területet is követeli, amelynek határa Trutuke—Kavarna. A Balkánon tehát az eddiginél is nagyobb bonyodalmak fenyegetnek.

Páris, június 10. A Figaro jelenti a román kormány ma a nagyhatalmakkal diplomáciai okmányt fog átnyújtani, amelyben rámutat Románia békés szerepére a legutóbbi balkáni háború kitörése óta és kijelenti, hogy a román kormány most is igyekezeni fog a balkáni szövetségek között a háborút elkerülhetővé tenni. Ha azonban ezek a fáradozások hibávalólak lennének, már most ki kell jelentenie, hogy a balkáni államok közti konfliktus nem hagyhatná őt közönyösen.

Görögország megmozdul

Athén, június 10. A király váratlanul hazaérkezett és erre riasztó hírek terjedtek el. Általános az a vélemény, hogy Bulgáriában szándékosan halogatják a kormányválság megoldását, mert így időt akarnak nyerni a csapatok stratégiai felvonulására.

Görögország nem fog engedni a hatalmak nyomásának és a helyzet ma az, hogy csak háborúval lehet a balkán-szövetségek közt fennálló ellentéteket megoldani.

A hatalmak

Szófia, június 10. Egyes követségek már utasítást kaptak, hogy a bolgár kormánynak mérséklő tanácsokat adjanak a szövetségek közötti konfliktus békés megoldása tárgyában. Valószínűnek tartják, hogy a jövő hét folyamán evégből demarche is lesz.

Páris, június 10. A „Liberté” jelentése szerint Oroszország megismételte a balkáni szövetségekhez intézett nyomatékos felszólítását, hogy lehetőleg teljesen demobilizáljanak, mert csakis ez könnyíthetné meg a végleges békekötést. Görögország és Szerbia Oroszország tanácsadását kedvezően fogadták és késznek nyilatkoztak a meghódított területek megszállására szükséges 70—80.000 ember kivételével leszerelni. Bulgária az orosz felszólítással szemben nem helyezkedett a vonatkozás álláspontjára, de még végleges választ nem adott.

A császár közbeszól

Pétervárr, június 10. Miklós császár táviratot intézett a szerb és a bolgár uralkodókhoz. Arra kérte őket, hogy ne menjenek testvér-háborúba és bízzák rá a döntő-bíró szerepét.

Törökország harci kedve

Konstantinápoly, június 10. Biztos információk szerint a csatáldzsa hadsereg tisztjei körében rendkívül éles háborús szellem uralkodik; úgy, hogy erős aggodalom nyilvánul meg, hogy abban az esetben, ha a balkáni szövetségek között testvérháború

tör ki, a török hadsereg nem volna visszatartható, hogy újból ne kezdjen ellenségeskedéseket Bulgária ellen.

Kiamil basa száműzetése

Smyrna, június 10. Kiamil basa, volt nagyvezér, aki Egyiptomból Konstantinápolyba tért vissza, de onnan kiutasították, Smyrnába érkezett. Miután azonban a kormány olyan területen, ahol hadiállapot van, nem engedi meg neki a tartózkodást, a basa az angol konzulátusra ment. A konzul azonban kijelentette neki, hogy 24 óránál tovább nem látja szívesen, mire a basa a legközelebbi hajóval visszautazott Egyiptomba.

A kolera

Szaloniki, június 10. A görög hatóságok három napos egészségügyi zárlatot rendeltek el a Csajaziból érkező utasok és szállítmányokra vonatkozólag és minden intézkedést megtettek a kolera továbbterjedésének megállítására.

KÜLFÖLD

A bécsi Reichsratból. Bécsből jelentik: A pénzügyminiszter póthitelét nyújt be az 1913. évi költségvetéshez. A Ház ezután áttér a napirendre és folytatja a pénzügyi javaslat tárgyalását. Viszkovskij és Funk képviselők beszéde után a tanácskozást félbeszakítják és Bianchini képviselő felszólalása után, melyben a 15. és 16. hadtest tartalékosainak elbocsátását sürgeti, az ülést berekesztik. Következő ülés holnap. A házszabály-bizottság elfogadta Rosner javaslatát az ideiglenes házszabálynak 1914. május 15-ig való meghosszabbítása dolgában. — A német nemzeti szövetség utasította elnökségét, hogy a kormánynál és a ház elnökségénél ezentúl is teljes nyomatékkal szálljon sikra a mellett, hogy a Ház júniusban is ülésezzen a pénzügyi terv tárgyalása végett. Az elnökség továbbá utasított, hogy a kormánvtól kötelező erejű nyilatkozatokat kérjen arra nézve, vajon a szolgálati pragmatika anvgai rendelkezései július 1-éig való visszaható erővel lépnek-e majd életbe, ha a pénzügyi terv meg lesz valósítva. — A képviselőház költségvetési bizottsága folytatja a költségvetési provizórium tárgyalását. Forster vasutügyi miniszter a javaslat főbb tételeit fejtegette. A miniszter rámutat a vasutügy terén a legutóbbi időben végrehajtott reformokra és a vasutasok óhajait illetően azt mondja, hogy a kormány mindent meg tesz, hogy ezeket az óhajokat lépésről-lépésre megvalósítsa. Így az idén is egész sora az idevágó intézkedéseknek életbe fog lépni. Ezek az intézkedések a kormánvtól póthitel kérésére indították, melyet a kormány ma a háztól kért. A vasutügyi miniszter után Zaleski pénzügyminiszter emelkedett szólásra és kéri a vita folyamán tett módosító javaslatot, főleg pedig Friedmann javaslatának elvételét, amely a költségvetési provizóriumba egy tételt kívánt beállítani a szolgálati pragmatika keresztülvételére. Ezután a tárgyalást délután 3 órakor félbeszakítják. — A képviselőház költségvetési bizottsága ma délután folytatta a költségvetési provizóriumok javaslatának tárgyalását. Számos felszólalás után a tárgyalás folytatását holnapra halasztották, amikor valószínűleg befejezzük a vitát.

A francia hadsereg ellenes tüntetések. Párisból jelentik: Rennesben tegnap este a munkások hatalmas tüntetést rendeztek a katonai zenekar ellen, amelyik esténként takarodóval szokta bejárni a város főutonalait. A zenekart, amelyet több ezer kormányhű polgáron kívül számos rendőr és csendőr is kísért, a városháza előtt több ezer tüntető munkás fogadta, akik fütyviszóval és kiabálással zavarták a zenekart játékaát. A polgárok erre megtámadták a tüntető munkásokat, mire heves harc fejlődött ki közöttük. A csendőrség és rendőrség fegyverrel léptek közbe. Az összeütközés folyamán számtalan sebesülés történt. A rendőrség harmincnél több tüntetőt letartóztatott, akik között állítólag több arzenálmunkás is van. — A belforti helyőrségben a múlt hónapban a katonák tüntettek a három éves szolgálat miatt. Gyakorlatozás után, amikor a kaszárnyába visszatértek, az internacionale-t énekelték, este pedig megint az udvarban adtak szerenádot és közben nagyban szidalmazták a hadügyminisztert. A tüntetés főkolom-

posai felett tegnap itélkezett a katonai törvényszék. Négy vádlott volt: egyiket két évi börtönre ítélték, a másikat egy évre, a harmadikat három hónapra, míg a negyediket felmentették. — Párisból jelenik: A Poincaré elnöklésével tartott minisztertanács elhatározta, hogy felkéri a kamarát, hogy délelőtt is üléseket tartson és pedig csakis a három éves szolgálat tárgyalására, miután a kormány el van határozva, hogy a törvényjavaslatot még a parlamenti szünet előtt elintézte. — A kamara mai ülésén Augagnieur befejezte a három éves katonai szolgálat ellen szóló beszédét. Kifejtette, hogy nem elég törvényjavaslatot megszavazni, hanem az a fontos, hogy azokat az ország is akceptálja. Már pedig az ország bajosan fogadja el a három éves szolgálatot kimondó törvényt.

A német véderőjavaslat. Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés ma kezdte meg a véderőjavaslat második olvasását. Noschke szocialista szembe fordult a kormány azon állításával, hogy a javaslatra a birodalom biztonságának érdekében okvetlenül szükség van. Főleg az az állítás, hogy Franciaország felől veszély fenveget, abszolúte nem állja meg a helyét, mert Franciaország csak a német véderőjavaslat bejelentésére határozta el a három éves szolgálatra vonatkozó javaslat be-nyújtását. Sem Németországban, sem Franciaországban a nép nem akarja a háborút. Noska képviselő behatóan tárgyalta javaslatot és kifejté, hogy monarchia, ha a lakosság ugyanolyan százaléka teljesítene katonai szolgálatot, 626.000 emberre hozná hadseregét, tehát 300.000 emberrel kellene növelnie hadseregét. Az osztrák kormány azonban nem látja a nemzetközi helyzetet oly borusnak, mint a németeké. Heeringen hadügyminiszter a szocialdemokraták ismételt közbeszólásai által félbeszakítva beszélt. Belbrük államtitkár a kormány képviselőjében a jobboldal helyeslése közepette és a szocialdemokraták ellenmondásaitól kísérve viszszaütasítja Noske képviselő azon állítását, hogy a porosz választójog dolgában a király egy adott ígéretét nem teljesítette és hangsúlyozta azt az álláspontot, hogy a porosz választójog ügye nem tartozik a birodalmi gyűlés illetékességi körébe. A bi-

Pesti komédiák**Várható kormányrendelet**

„Tekintettel a közönségnek állandóan izgatott hangulatára, ezennel elrendelem, hogy:

Az összes elemek: Tűz, Viz, Levegő, Föld rendőri felügyelet alá helyeztetnek, tartoznak állandó lakhelvről gondoskodni s ezt a főkapitányságon bejelenteni.

Negyvennégy órán belől köteles a Nap sütőiparigazolványt szerezni, enélkül a Napnak sütnie tilos. A nap ezentúl délután háromkor lenyugodni köteles s ez időn túl csak kimaradási engedéllyel szerepelhet. Kimaradási engedélyt az illetékes kerületi rendőrkapitányság adhat.

A fény államosítatik, hogy ezentúl örökös legyen a sötétség. Eppen azért a Hold fényt nem adhat, hacsak rikancs-engedélyt nem vált. Miután a Hold nem magvar lakos, rikancs-engedélyt nem kaphat.

Ellenzéki képviselők detektivekkel kísérendők be a képviselőházba, aki közülük utközben elveszti a mandátumát, nem kap újat. Ellenzéki képviselő csak vagdalt állapotban kerülhet közforgalomba s egészben és részben házhoz szállítatik.

A sajtószabadság úgy értelmezendő, hogy a sajtó szabadságra ment. Ha szabadságra ment, akkor nincsen Pesten, ergo: Pesten nem szabad olyan újságnak megjelenie, amelyik szítja a kormánvt. A vasuton csak régi újságok árusíthatók csomagolás céljaira. Aki vasuton olvasni akar, olvassa össze a sürgöny-póznákat.

Egyelőre nem lesz képviselőválasztás. A kormánynak sokkal jobb az izlése s jobban tud választani. Azonban választó lehet mindenki, aki érett a választásra. E célból mindenütt választójogi érettségi vizsgálatok tartatnak. Az érettségi tételeket a mindenkori miniszterelnök osztja ki.

Az ország területén a szellőztetés tilos, különben az erjedési procezzus nem tudna befejezést nyerni. Az erjedés befejeztével az országot kvargli-darabokban árulják a kormány hívei.

Az újságírókat be kell hívni életfogytiglani fegyvergyakorlatra, hogy többé ne irhassanak. A

katonaság az újságírókat csak az özvegynek vagy más hozzátartozóinak utalhatja ki kettős fedelű érczkoporsóban.

A szabadság szó a szótárakból törölendő és az országból kitolonczolandó.

Jelen rendelet végrehajtásával a rendőrség és a csendőrség bizatik meg. *A belügyminiszter*

Fakir.

TÁVIRATOK

Az ausztráliai választások

Melbourne, június 10. A választásokon az uralmon lévő munkáspárt 38. a liberális-párt pedig 39 szavazatot kapott. Ennek következtében a munkáspárti Fischer-kormányt le fog mondani, annál inkább is, mert a szenátusban a munkáspártiak többsége van és így a helyzet tarthatatlan. Az új miniszterelnök valószínűleg Joseph Cook lesz, aki mind a két kamarát fel fogja oszlatni, hogy új választásokkal tisztázza a helyzetet.

UJDONSÁGOK

Egy lovas

* * *

Budapesti rendőreinkről, akik pedig utóvégre mégis magyar fiúk, oly ritkán hallunk jót, hogy örömmel ragadom meg az alkalmat, midőn legalább a területnek egyik tagjáról emlékezhetem meg — dicsérettel. Sőt a dicséretnél többet akarok adni, dicsekvényi akarok ezzel az egy rendőrrel . . .

Ahogy a Baross-terre betorkollik a Rákóczi-ut, silbakolt fakó lován egy lovasrendőr. A napégetett arcú legény a gyötrelmesen célszerűen sisak alól villogó szemmel fürkészte az utcának itt különösen káprázatos forgalmát. Nagy folyó medrén a haragos örvény kavarg és harsog így . . . Az utcatorokban egy botra támaszkodó, szakállas öreg ember — benukt lábú volt szegényke — nem mert neki vágni a villamosok, az autómobilok, a bér- és postakocsik ezen szüntelen kavargásának. Az utca egyik oldaláról a másikra akart volna áttörni a fehérszakállas, görnyedt öreg atyafi, de hát kész veszedelem lett volna neki már csak a gyalogjáróról is lelépni és így nem is lépett le az öreg, hanem segélykérőleg intett a közelben silbakoló rendőrnek. A villogó szemű barna fiu az aggastyánhoz ugratott a „hókával”. Kérdőleg hajolt feléje a nyeregből. Azután sisakos fejével rábólintott az öregre és keresztbe fordította lovát a hullámzó utcán. Intett az öregnek. A vén ember most már bátrabban nekilódult és a lovasember oldalára tipegett. A rendőr a jövő-menők elé felémelte egyik karját, majd lassu lépésben megindultak keresztül az utcán. Amerre mentek, megállottak a pöfögő gépkocsik, a nyalka paripás hintók, megállott végül a villamos is, midőn átértek a síneken az utca tulsó oldalára . . .

A vén ember egy hálás mosolylyal emelintette meg kalapját, a barnaképu rendőrlegény sisakjához csapta kezét, hókálován visszaugratott „posztjára” . . . Rendőreink rossz hírre s a torz-sisak daczára úgy éreztem, hogy most a budapesti aszfaltról valamiként egy igazi lovasgot ismertem meg. **M. P.**

Az igazság az iskolában

* * *

A földi javak egyenlőtlen elosztása oly régi nyavalyája az emberiségnek, mint amilyen régidők óta van egyáltalában a világon. Egyiknek sok van, a másiknak kevés, a harmadiknak semmi, a negyediknek a sémminél is kevesebb. Bele is törődött már az emberiség

úgy-ahogy a dologba, belátván, hogy ez meg nem változtatható. S már a gyermekek az iskolában is tudják, hogy ez így van. De hogy a professzorok, igazgatók és főigazgatók az iskolában az igazságot is egyenlőtlenül mérik, az mégis olyas valami, ami mélyen felháborító. Az igazság az életben nem egyenlő, de az iskolában legalább egyenlőnek kellene lennie.

Éppen azért jó volna kideríteni, igaz-e az, ami a szabadkai gimnáziumban történt s amiről a „Bácskai Hírlap” megemlékezik. Eszerint ott Szele Róbert főigazgató rettenthetlen szigorúsággal fel-függesztette a latinból az írásbeli érettségét. Mekkora szívdobogást szerzett az ifjakkak, azt csak olyan tudja, aki maga is érettségizett valaha. A tanárok és a főigazgató is érettségizett valaha, de azt a torturát, amelyen akkor átestek, nyilván már elfelejtették.

Ellenben volt a főigazgatónak egy protezséja. Ez igenis érettségizett a minap, még pedig a főigazgató előtt. A fiu állítólag gyengén felelt. De a főigazgató letompította szigorúságát és úgy tartotta, hogy a tulságos szigorúság nem helyén való, ha ifjakat már nyolcz osztályon át tetemes kintások után fölbocsátottak. A fiu mégis átment a vizsgán. Azután a főigazgató oly örömmel gyuladt, hogy saját neve alatt megtáviratozta az örvendetes eredményt a fiu édesanyjának.

Ismételjük, jó volna megtudni, kikutatni, kideríteni, igaz-e ez? S ha igaz, számon kellene kérni a főigazgatótól, miért volt oly szigorú a többivel és miért volt oly elnéző ezzel az egygyel? Ez talán sok érettségi botrányra vet majd világot. De még jobb volna, ha a kultuszminisztérium derítené ki ebben a dologban az igazságot. Ez talán sok érettségi botrányt akadályozna meg a jövőben. (t.)

NAPIREND. Naptaár. Szerda, június 11. Róm. kath.: Barnabás apos. — Prot.: Barnabás. — Görög-orosz: május 29. Teodózia. — Zidó: Szivan 6. — A nap két 4 óra 3 perczkor, nyugszik este 7 óra 55 perczkor. — A hold két délelőtt 11 óra 29 perczkor, nyugszik éjjel 12 óra 10 perczkor. — A miniszterek nem fogadnak. — *Nyitvalelő muzeumok:* Nemzeti Muzeum állattára 9—2-ig. Erzsébet Muzeum 9—12-ig és 3—4-ig. Ernst Muzeum (Nagymező-utca 8.) 9—4-ig. Földtani Muzeum 10—1-ig. Iparművészeti Muzeum 9—1-ig. Mezőgazdasági Muzeum 10—1-ig. Néprajzi Muzeum 3—7-ig. Tanszer Muzeum 3—7-ig. M. kir. Kereskedelmi Muzeum külkereskedelmi hirszolgálat és közszállítási osztály 9—2-ig, vám- és tarifaosztály 3—6-ig, nyilvános szakkönyvtár 9—2-ig. — *Nyitvalelő könyvtárak:* Akadémiai Könyvtár 3—7-ig. Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. Iparművészeti Muzeum Könyvtár 9—12-ig és 6—8-ig. Nemzeti Muzeum Könyvtára 9—4-ig. Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. Statisztika Könyvtár 10—1-ig. — *Nyitvalelő képtárak:* A Magyar Képzőművésznők Egyesületének kiállítása a Nemzeti Szalonban, nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. Magyar Biedermayerék kiállítása az Ernst Muzeumban (Nagymező-utca 8.), nyitva 9—4-ig. Belépődíj 1 korona. Állandó kiállítás a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.), nyitva egész nap. Nemzetközi postimpreszionista kiállítás második csoportja a Művészházban (Szekfü-utca 4., volt gróf Zichy-muzeum), nyitva 10—6-ig. Belépődíj 1 korona. A Szépművészeti Muzeum régi képtára, nyitva 10—2. A gróf Pálffy-gyűjtemény a Szépművészeti Muzeumban, nyitva fél 10-től fél 2-ig. Belépődíj nincsen.

— **Főhercegnő a zárdában.** Bécsből táviratozzák: *Izabella Mária* főhercegnő a Rudolfinumba vétette föl magát, hogy életét a betegápolásnak szentelhesse.

— **Nemesi névváltoztatások.** A király megengedte, hogy dr. Nagyviványi *Fekete* Zoltán ügyvéd és törvényes utódai családnevüket *Naqyviványi*-ra. Sztapári *Récsi* Ede dulai ügyvéd és törvényes utódai pedig *Récsen*-re változtassák.

— **A vezérkari főnök Lembergben.** Bécsi jelentés szerint *Hötendorff Konrad* vezérkari főnök ma Lembergbe utazott.

— **Arany érdemkereszt.** A király *Palkó* József lugosi és *Sándor* Dezső veszprémi törvényszéki irodaigazgatóknak, valamint *Vergődi* Lajos boksányi járásbíróknak, valamint *Vergődi* Lajos boksányi járásbíróknak, valamint *Vergődi* Lajos boksányi járásbíróknak, valamint *Vergődi* Lajos boksányi járásbíróknak, sok évi hű és buzgó szolgálatuk elismeréséül, a koronás arany érdemkeresztet adományozta.

— **A pápa a munkáskérdésről.** Római vatikáni körökből híre jár, hogy a pápa új encziklikát készít elő, amely kizáróan a munkáskérdéssel fog foglalkozni és legnagyobb részében Németországra vonatkozik. Hír szerint XIII. Leó egy encziklikájának folytatásáról van szó.

Lipót Szalvátor főherceg szemleuton.

Bécsből jelentik: *Lipót Szalvátor* főherceg ma délután tüzérségi szemleutra Magyarországra utazott. A főherceg először Budapestre utazott.

— **A legvitézebb magyar huszár síremléke.** A legvitézebb magyar huszárnak, a napoleoni hárszok világhírű hősnének *vitézvárt Simonvi* József bárónak porai — tudvalevőleg — ez év április hó 20. óra a kerepesi temetőben, az árkaos sírboltok közelében nyugosznak. Most azután a vadászati uradalom örökösai síremléket készítenek állítani az elhunytnak sírjára s az elmékművet *Simonvi obesternek* másfélszerezés életnagyságu bronz *mellszobra* fogja díszíteni. Az örökösök ismételten írtak a *Mária Terézia-rend* kancelláriájához: báró *Fejérváru* Gézához, hogy a Nemzeti Muzeumban letétben levő okiratok szerint a család bizonyítani tudja azt, hogy *Simonvi obester*, *Adolf* nassauai herceg és *Krizsmaroszky* bécsi hadbíró-tábornok áldozata lett és *ártatlanul itéltetett el*, tehát most, amikor síremléket állítanak a hősnék, *rehabilitálja őt a rend*, hogy megfélelő feliratot vészhessen a sírkőre. Báró *Fejérváru* azonban *elutasító választ adott* azzal, hogy *Simonvi* a *Mária Terézia-rend* lovagjai sorából töröltetett, ezredesi rangjától pedig megfosztották, ami azonban az aradi vár parancsnoka által kiadott halotti levél bejegyzéseivel merőben ellentézik. A család erre elhatározta, hogy az obester síremlékére *vádoló sírfeliratot véset*. A család *Simonvi obester síremlékét a drezdai vagy a véres lipcei csatának idejéig elvitte a házára és készült leleplezni, s meghívta a leleplezésre az orosz, török, porosz, francia és angol nemzet és az összes német szövetséges államok bécsi naquköveteit és képviselőit, mivel Simonvi tulajdonosa volt az elősorolt államok magasabb hadi kintételeinek.*

Simonvi vádoló sírfelirata a következő lesz:

„Itt porlad a szarnoki önkény áldozata

Vitézvári báró *Simonvi* József

ezredes, a 4. számú cs. és kir. Gréven-huszárezred volt parancsnoka, a *Mária Terézia-rend* vitéze, a *Lipót-rend* és az orosz császári Szentgyörgy-rend nagykeresztese, a francia becsületrend lovagja és hatvanegy más vitézségi rendjelek volt tulajdonosa. Született Nagyvállón, 1771. márcziu 18-án. Meghalt, *ártatlanul elítélve és fölokozva, az aradi vár börtönében*, 1832. augusztus 23-án.

— **Feminista vendégeink.** Prágából jelentik, hogy a budapesti nőkongresszusnak mintegy *nyolczvan résztvevője* Dániából, Németországból, Finnországból, Angliából, Hollandiából, Svédországból és Amerikából *Budapest felé* utazva, a cseh nők szövetsége meghívására *Prágában kiállt*. A vendégeket a városházán fogadták, ahol tiszteletükre diszközgyülés volt, amelyen több beszéd hangzott el.

— **A belgrádi véres éjszaka.** Ma június 11-én rémes évfordulója van a szerbiai fővárosnak Belgrádnak. A szerb összeesküvő tisztek 1903-ban június 11-én éjszaka megszállták az utolsó koronás *Obrenovicsot*, Sándor szerb királyt hitvesével együtt. Ezen a rémes, véres belgrádi éjszakán a piros szerb bortól mámorba kábult tisztcsapat a felrobbantott kapun rontott be éjjel a királyi pár hálótermeibe, s a revolverekkel szitává lövöldözött aifon áttörve megszállta le *Sándort* és *Dráqát*. S a kertbe ledobott holttestek felett szinte a következő órákban már trónján ült *Karaqoravevics*. Ennek most tíz éve, S az új király és az új dinasztia sok-sok viszontagság után éppen az utolsó időkben véres, gyilkos háboruban népe vérelével borítja el azokat a vérfoltokat, amelyek felett a meggyilkolt *Obrenovics* árnyalakja lebeg. Mindig vér, örökké vér a trónok körül.

— **Párba.** *Molnár* Viktor jogszigorló és *Chikán* Béla erzsébetfalvai községi tisztviselő hivatali összeszólalkozásból kifolyóan ma délután négy óra körül párbaft vívtak lovas *Santelli* vívótermében. A párbaft *Chikán* Béla könnyebb természet üsebesülésével végződött. A segédek dr. *Kovács* Gyula és dr. *Naqy* József kereskedelemügyi minisztériumi tisztviselő, illetőleg dr. *Parraqy* Vilmos erzsébetfalvai ügyvéd és *Naqy* Gyula erzsébetfalvai községi tisztviselő voltak.

— **A kis Benyovszky gróf tragédiája.** Pár nappal ezelőtt gróf *Benyovszky* Rezső tengeliczi kastélyból Budapestre, a Hercezel-szanatóriumba szállították a tizenkétéves *Benyovszky* Móríc gróft. A kis gróf játékpuskával lövöldözött a kastély parkjában, homlokának fordította a csövet s megtörtént a tragikus csoda: a *játékszer duó-golyója fejébe furódott a gyermeknek*. *Benyovszky* Móríc gróft nagy gondnal ápolták a Hercezel-szanatóriumban, de baját *vérmegezés* tette súlyosabbá s emiatt nem lehetett megmenteni. A kis gróf *ma reggel meghalt* a szanatóriumban, ahonnan *Tengeliczre* szállították s ott temetik el.

— **Egy volt alpolgármester kitiltása.** Dr. Baccich Icilio évekként elzött még alpolgármester volt Fiumében. Amde kémkedési ügybe keveredett, midőn is kitiltották a városból. Hosszu ideig Olaszországban élt s tegnap váratlanul visszatért Fiuméba. A rendőrség tudomást szerzett erről s felszólította, hogy azonnal távozzék el Fiuméből, mert a rendőrség örök időkre kitiltotta őt a város területéről. A volt alpolgármester felebbezett a kormányzó tanácsához, ez azonban jóváhagyta a rendőrség kitiltó határozatát. A volt alpolgármestert, aki különben elkeseredett ellensége a magyarságnak, tegnap este két rendőr kísérte ki a pályaudvarra. — Fiuméből jelentik: A városi delegáció ma foglalkozott Baccich Girardeilli Icilio dr. volt alpolgármester kiutasításának ügyével. Vio Antal képviselő azt kérdezte Vio Ferencz podesztától, ismeri-e azokat az okokat, amelyek miatt Fiuméből Baccich-ot kitiltották, miért nem tartotta szükségesnek a kitiltás ügyébe beavatkozni, annak végrehajtását megakadályozni. Vio Ferencz dr. podeszta válaszában Baccich kitiltását igazságtalannak és méltánytalanul jelentette ki. Megállapította, hogy az ügyvédség kiiltó rendelkezésébe azért nem avatkozott bele, mert a rendőrség tartozik az ügyvédség megkeresésének eleget tenni. Nem akarta továbbá befolyásolni a rendőrséget, mert annak tisztviselői működésük közben függetlenek. Vio Antal képviselő tudomásul vette a podeszta válaszában azt a részét, mely a rendőrségi hatáskör tisztelbentartásáról szól, tagadta azonban, hogy az ügyvédségnek joga volna a kitiltást elrendelni és azt mondja, az ügyvédség csak előterjesztést tehet. Javasolja, hogy a delegáció bizottságot küldjön ki, mely megvizsgálja, hogy a rendőrség törvényesen járt-e el, továbbá a kitiltás indokolt volt-e. A podeszta válasza után a delegáció a határozathozatalt a raeprezentanczára bízta.

— **Megoperált ellentengernagy.** Bécsből jelentik: Haus ellentengernagy, tengerészeti parancsnok állapota kedvező. Vilmos császár érdeklődött a beteg állapota iránt.

— **Felrobbant bomba.** Lisszabanból jelentik: A Camoens-szoborhoz virágokat vivő tanuli menet előtt a Don Pedro-téren bomba robbant fel, minek következtében sokan megsebesültek. Az izgatott tömeg összerombolta a téren lévő kioszkot, amelyben állítólag anarchisták tartózkodtak.

A bombarobbanás következtében sokan súlyosan megsebesültek. Amikor a tömeg látta, hogy a sebesülteket kórházba viszik, pánik támadt, majd széteszött. Később ismét magy tömeg verődött össze, amely a konzervatívok lapja előtt tüntetett. A robbanás okozója szintén megsebesült. A kórházban azt vallotta, hogy öngyilkosságot kísérelt meg. A robbanás sebesültjei közül hír szerint többen már meghaltak. A város visszanyerte rendes képét. A bombarobbanásról érkező újabb jelentések szerint a tanulók megkoszorúzták a Camoens szobrot, majd a köztársaságot illetve, több csoportra oszolva, elszéledtek. A tanulók egyik csoportja a Carmo-uton egy emberesoporttal találkozott, amelynek élén gyászlobogót vittek. A tanulókat kísérő személyek e gyászlobogót hatalmukba kerítették és azt összetépték, e perczben robbant fel a bomba. Az eddigi megállapítások szerint 34 ember, felnőttek és gyermekek sebesültek meg. A megsebesülteket különböző kórházakba ápolják. A halottaskamrába egy hullát szállítottak. A robbanás valószínű okozóját sebeinek bekötözése után letartóztatták.

— **Egy fürdőorvos szobra.** Balatonfürednek kedves emlék ünnepe lesz. Ötven évig volt köztisztviselőben álló orvosa Balatonfürednek Mangold Henrik dr. a fürdőhely publikuma az ötven éves jubileum alkalmából Lánui Dezső szobrászművésznek elkészíttette Mangold mellszobrát, melyet a főszótányon fognak fölállítani. A szobormű kőpadjából pillérszerű architektura emelkedik ki, ezen van elhelyezve Mangold Henrik bronz mellszobra. A leleplezés június végén történik meg nagy ünnepek közepe.

— **Munkások fogyasztási szövetkezete.** A fiumei munkásságot újabb, életrevaló szervezkedésre kényszerítette a túrheterlen drágaság. Fiumei jelentés szerint a gyárnegyed munkásai közül tegnap mintegy ölszázán értekezlet tartottak, amelyen arról tanácskoztak, hogyan lehetne sikeresen küzdeni a drágaság ellen. A munkásgyűlés kimondotta, hogy a munkásnekedben két fogyasztási szövetkezeti raktárt létesít és a tőkét aláírás utján biztosítja.

— **Sztrájkoló angol kocsisok.** Londonból jelentik, hogy a Midland kerületben tegnap a szállító-munkások sztrájkot kezdtek, a mely mind nagyobb méretet ölt. Harmincezer teherszállító-kocsi abbanhaqta a munkát. Az egész teherforgalom meqakadt. A sztrájkolókat tíz százalékos béremelést követelnek.

— **A suffragettek.** A suffragettektől hangos az egész angol föld. Londoni jelentés szerint a suffragettek most a lóversenytereken garázdálkodnak. Tegnap fölgvuitották Hullban és Paahuret-ban a tribünöket. A rendőrség tehetetlen a gvuitogatók ellen. A suffragettek nagy tüntetésre készülnek a Miss Davison temetése alkalmából is. A suffragett-mozgalom mártírját, Dawison Emiliát — londoni jelentés szerint — holnap fogják temetni. A kórházban, ahol meghalt, megjelent a suffragettek küldöttsége és elhozta a seluemzást, amelybe betakarták a hős suffragett koporsóját. A suffragettek nagy tüntetésre készülnek a temetésén. De miss Daiwson családja, amely helyteleníti a suffragette-mozgalmat, nem engedi, hogy tüntetés legyen a temetésén.

— **Embervér a hercegi autón.** Bécsből jelentik, hogy Ágost Lipót szász koburg gótai hercegeg automobilja tegnap Gloanitz közelében összeütközött egy biciklival, akit az automobil kerekei halálosan megsebesítettek. A biciklistát, egy Reverá nevű építési pallért, kórházba szállították, ahol rövidre rá behalt sérüléseibe.

— **A váradi titokzatos családi tragédia.** Nagyváradról jelentik, hogy Preisz Károly főhadnagy, akinek titokzatos tragédiájáról tegnap már megemlékeztünk, az éjszaka a zsidókórházban behalt sebébe. Szinte megfellethetlen titok maradt a főhadnagy mögött. Kérchy Péter vizsgálóbíró az éjszaka, halála előtt kihallgatta Preisz főhadnagyot. Csak ennyit mondott:

— *Feleségem beszámíthatatlan volt! Pillanatra magához tért a főhadnagyné is, hogy féltékenységű jelenetük volt, öngyilkos akart lenni, a férje meg akarta akadályozni s eközben sült el a feqver. Dr. Vattay kir. ügyész a gyanus körülmények miatt s mert Preiszné öngyilkos akart lenni, indítványt tett a vizsgálóbíróknak, hogy a főhadnagynét helyezték vizsgálati fogságba. Az indítvány fölött délután fog-nak dönteni s minden valószínűség szerint előzetes letartóztatásba helyezik a tragikus sorsu úri asszonyt. A kir. ügyvédség ma intézkedett, hogy a főhadnagy holttestét boncolják föl. A hadapródiskola parancsnoksága bejelentette, hogy a boncoláshoz a szegedi hadbírószágotól távirati uton hadbíró kiküldetését kérték s ezért a boncolás megtartását tartásuk függőben a hadbíró megérkezéséig. A szokatlan szerelmi tragédia még élő szereplője, az eszméletlenül fekvő Preisz Károlyné ritka szépségű nő Szindóts Gizellának hívják, előkelő pécsi család tagja s elegáns megjelenésével, szépségével fellünnést keltett a nagyváradi úri társaságokban. Ellen-tétben a tiszték feleségeivel, szívesen látogatta az úri társaságokat, melyek szívesen fogadták. A főhadnagy szép, erős férfi, igazi katonatiszt-típus, rajongott feleségéért és féltékenységével gyötörte a szép asszonyt. Hogy véletlenségéből furta át a golyó a főhadnagy mellét, vagy a meggyötört asszony akart véget vetni mindennek, — azt nem lehet tudni?*

— **Hamis tanuk.** A rendőrség letartóztatta Somodi Ferenczné született Kőrösi Julia napszámós-nót hamis tanúzásra való rábírás czimén. Somodinának van egy tizenhárom éves Erzsí nevű leánya, aki az első házasságból származik. Néhány héttel ezelőtt Somodi a leány ellen erkölcsstelen merényletet követett el, azután rábírta arra, hogy Eperiesi József zöldségárustól lopjon. A leány el is lopott ezernegyven koronát. A dolog kiderült és Somodit letartóztatták. Az asszony mindenképen ki akarta szabadítani az urát, de ez másképen nem ment, minthogy hamis tanukat bérelt fel. Nevezetesen Klémann György, Kupics József és Bucsek Mária zöldségárusokat, akiknek azt kellett volna vallani a rendőrségen, hogy abban az időben, amikor a lopás történt, a leány nem tartózkodott a szülői háznál, tehát Somodi nem is biztathatta a lopásra. A rendőrségen azonban kiderült Somodiné turpissága és ma letartóztatták.

— **Házasság.** Faragó Miksa eljegyezte Horovitz Soma és neje Blockner Amália leányát Ottikát.

Dr. Keleti Kornél tegnap Krieglér Paula urhölgy-gyel házasságot kötött.

Dr. Sándor Sándor, a berlini Press Telegraf osztrák főnöke Suschny Kató urhölgy-gyel június 15-én házasságot köt.

Benkő Gyula és Koncsag Pirocska házasságra léptek Szilágyperczben.

Dr. Milhoffer Ignác bánokszentgyörgyi kör- és uradalmi orvos eljegyezte Engel Margit kisasszonyt, Engel Adolf déli vasuti főfelügyelő leányát Budapestben.

— **Öngyilkosság az apa sírján.** Debreczenben nem régen halt el Maróttai Zoltán nevű kereskedősegédnek az apja, amely haláleseten az érzékeny fiu annyira elbusongott, hogy a temetés óta valósággal buskomorrá lett. Ma reggel azután végezni is akart magával, kiment a Kossuth-utczai temetőbe és édesapja sírján — mint Debreczenből jelentik — mellbe lötte magát. Haldokolva vitték a kórházba.

— **Buffaló Bill nagybeteg.** A világhíres amerikai preri-vadászról, Buffaló Billről — másként Cody ezredes is — szomorú hír érkezik. A vad puszták hőse, az indián-bandák egykori réme, ki Magyarországon is járt óriási cirkusztársulatával, nagybeteg. Londoni jelentés szerint Buffaló Bill tegnap még fellépett Cornevilleben rengeteg közönség nézte vakmerő mutatványait a vad lovakkal, de előadás után annyira rosszul lett, hogy kórházba kellett szállítani. Cody ezredes suluos ideqbaijan szenved.

— **A fiumei torpedógyár titkairól.** A fiumei torpedógyár titkairól botrányos híreket jelentenek. Ugyanis a fiumei Whitehead-féle torpedógyár, amely a világ valamennyi haditengerészete számára szállít torpedó lövedékeket, komoly válság előtt áll. Nagybárra angol tőkésekből álló részvényvesei, akik a torpedógyártáson kívül a tenger alatt járó hajók előállítását is felvették a gvár üzemi-körébe, nem voltak megelégedve az elért üzleti eredményekkel és a tengeralatt járó hajók qvártását be kellett szüntetni. A szakköröknek az a véleménye, hogy ezt az üzletágot azért kellett abbahagyni, mert a haditengerészet vezetősége csaldódt a fiumei produktumaiban. A Whiteheadgyárban ugyanis teljesen ismeretlen fogalom a műszaki tudományok fejlődésével lépést tartó haladás és az örea igazgatók minden modern mérnököt kiüldöznek onnan, ha újításokkal akar előállni és ha nem hajlandó az eddigi — ugnevezett empirikus — módon dolgozni. A tudományosan képzett fiatal mérnőgeneráció önértetét mérven sérti ez az eljárás és ez az oka, hogy igen rövid idő alatt tizenöt mérnök hagyta el a qvár torpedóosztályát. Érdekes az is, hogy magyar mérnököt alkalmaznak ugyan a qvárban, de csak rövid időre és foloton azon igyekeznek, hogy ezek minél hamarabb eltávozzanak állásukból. Ennek és a mérnökök előbb említett tömeges kiválásának azután az lett az eredménye, hogy a Whitehead nem kap kellő számú megfelelő mérnököt és az üzemet emiatt komoly veszedelem fenyegeti. A magyar munkások száma is elenyésző csekély náluk és Dirks főmérnöknek, akit a munkások tetleg is bántalmaztak, meg kellett válni állásától, mert műhelyein különös előszeretettel alkalmazott budapesti magyar lakatos és mechanikus előmunkásokat, akiknek kiváló kvalitásairól, még hazája gváraiban meggyőződött. Bár az iparhatóság vizsgálat eredménye kedvező volt Dirks főmérnökre, magyarbarát volta miatt csekély végkielégítéssel mennie kellett mert az angol Jones és a magyarfaló osztrák Dank igazgatók ugy akarták.

— **Anarchisták egy osztrák gőzösn.** Madridból jelentik, hogy az Alice osztrák gőzös fedélzetén, amely Buenos-Airesből érkezett, sok orosz és néhány nemzetközi anarchistát tartóztattak le.

— **A kormos arczu haramiák elfogatása.** Jelentettük annakidején, hogy Hajduhadházián két bekormozott arczu rabló éjszaka betört Krausz Mór gazdag malomtulajdonos házába. Krauszék éppen vacsoráztak, amikor a rablók az ablakon keresztül rájuk törtek. Az egyik revolvert szegzett Krausz mellének és pénzt követelt. A malomtulajdonos azonban védekezni akart, amire a rabló keresztüllötte. A golyó tüdejét járta keresztül és Krausz hetekig élet és halál között lebegett. Felesége a betörés éjszakáján az izalmaktól elalélt, a rablók pedig felfeszítették a szekrényeket és több ezer korona készpénzt és ékszer raboltak. Heteken át hajszolták a csendőrök a két haramiát, de eredmény nélkül. Május ötödikén végre nyomrajutottak. Megtudták, hogy a rablók Rektor Mihály és Kerezsi János napszámósok a szabalesmgevi Bököny községben rejtőzködnek. Erős csendőrőrfjart ment ki értük és sikerült is őket heves ellenállás után elfogni. Kerezsit ideiglenesen a községháza istállójában zárták el. A rabló azonban éjnek idején megszabadította magát bilincseitől és kitörve az istálló gyöngé válvogfalát, elmenekült. Rektor nem tudott megszökni. Őt átadták a debreczeni ügyvédségnek. Majdnem egy teljes hónapig kereste több megye közönsége Kerezsit, aki megszökése óta a földeken buikált és csak éjjel ment be a községekbe enivalóért. Tegnap azután a csendőrök ráakadtak a bujkáló haramiára és letartóztatták. A tegnapi napon őt is beszállították a debreczeni ügyvédség fogházába.

— **Merénylő kertészegéd.** Salzer János negyvennégy éves kertészegéd négy héttel ezelőtt elcsalta Béla király ut 25. számú lakására a mostoha nővérét. Ott bezárta a lakásba, megöléssel fenyegette, majd merényletet követett el ellene. Azóta a szerencsétlen leányt fogságban tartotta magánál és viszonyt folytatott vele. Tegnap a leány pár perczre felügyelet nélkül maradt, kirohant a lakásból és el akart menekülni. Salzer észrevette, üldözte; a botránvra rendőrök jöttek és ugy Salzert, mint a leányt bevitték a főkapitányságra. Itt kiderült a kertészegéd büne és letartóztatták.

— **Le**
őrség néha
Bencsik Au
ut 57 b. sz.
kezik, s vi
a megfigye
Bencsik p
Muzslai J
aki lopásé
évi fegyhá
gombosi s
Gombos K
ság ötven
csik zselat
nem tudlá
vábbi kísé
gvártani.
lomba hoz
Tegnap a
négy pénz
nyeket, ra

— **A**
szerint Bo
után fürde
hídes vizb
János csu
Tiszába fu
ték el. Dá
legény hol
tudni, hogy

— **Ör**
a rendőrsé
venhárom
féle vasár
mint főkü
Ercsiben k
ban él az
rozta, hogy
zolt, este é
ban mindo
Hajnali há
és kiment
nekült. Gy
Budapestre
Kelenföldre
A rendőrsé
helyezték
tente a m
aki a főka
kedett, s m

— **Ör**
jelentés sz
ros több p
nyékbeli ti
olvan nagy
mint ötven
üzletekben
kárt harm

— **A**
ban nagy t
gelre földi
gyár. A tü
tüztőltság
levő közp
egész telep
jel vörös v
körül, ame
A tűz oka
megállapít
kás kenyér

— **A**
át, hogy M
pusztított
rokat okoz
t és százn
tult vizijár
ratát. A vil
bákat és p
a haragvó

— **Te**
aknárt. Pé
Portovech
flotta, mik
robbant. E
három ma
nyomban l

— **He**
tozzák: Ma
Magginak a
jelre kinyi
gáz megölt
tek hozzáju

— **Hu**
osztálytárs
ban 1893.
tálytársam
augusztus
márkra jör
sák. A talá
fogom. K
Dr. Wrcho

— **Leleplezett pénzhamisítóbanda.** A rendőrség néhány nappal ezelőtt megújta, hogy egy *Bencsik* Antal nevű építési rajzoló, aki a Rákóczi ut 57 b. szám alatt lakik, gyanús emberekkel érintkezik, s vidéken utazgat. Megfigyelte a rajzoló és a megfigyelés során konstatálta a rendőrség, hogy *Bencsik* pénzhamisítóbankának a tagja. Társai, *Muzslai* József hatvanhétéves rovvott multu ember, aki lopásért és pénzhamisításért már harminczkét évi fegyházat ült, *Berkó* Fábián és *Gálik* Ferencz gombosi szabómesterek. A pénzhamisító műhely Gombos községben, *Berkó* házában volt. A társaság ötven koronás bankkát akart hamisítani. *Bencsik* zselatinra le is rajzolta a bankkát, de színezni nem tudták. Az volt a szándékuk, hogyha a további kísérletezés során tökéletes bankkát tudnak gyártani, egymillió koronánvít készítenek. Forgalmába hozzák és megszöknék Magyarországból. Tegnap a detektívek Gomboson letartóztatták a négy pénzhamisítót és a műhelyben talált öntvényeket, rajzokat, kőlapokat lefoglalták.

— **A Tisza-folyó halottjai.** Szegedi jelentés szerint *Borba* Gergely mámai réti lakos munka után fürdeni ment Csongrád mellett a Tiszába. A hideg vízben görcsöket kapott és elmerült. *Tóth* János csongrádi irnok fürdés közben szintén a Tiszába fullt. Holttestét kifogták és tegnap temették el. *Dánai* Mihály huszonegy éves tiszauifalusi legény holttestét tegnap kifogták a Tiszából. Nem tudni, hogy öngyilkosság vagy baleset történt-e.

— **Önként jelentkező merénylő.** Ma reggel a rendőrségen jelentkezett *Károly* Zsigmond negyvenhárom éves magánhivatalnok, aki a Schopper-féle vasárnapgykereskedésben volt alkalmazva, mint főkönyvelő. Elmondotta, hogy az édesatyja Ercsiben községi bír. Már régóta haragos viszonyban él az öreggel és nagy elkeseredésében elhatározta, hogy megöli. Tegnap délután Ercsibe utazott, este érkezett meg, amikor már az atyja házában mindenki aludt. Egész éjszaka lesben állott. Hajnali három órákor, amikor az édesatyja felkelt és kiment az udvarra, kétszer rálőtt, azután elment. Gyalog ment Battára, ott vonatra ült és Budapestre utazott. Fél hat órákor érkezett meg Kelenföldre és egyenesen a főkapitányságra ment. A rendőrségen a jelentkező merénylőt őrizet alá helyezték és most azt kutatják, vajon megtörtént-e a merénylet. *Károly* ugyanis exallált ember, aki a főkapitányságon is nagyon izgatottan viselkedett, s nincs kizárva, hogy elmebajos.

— **Óriási tűzvész Newyorkban.** Londoni jelentés szerint Newyorkban a múlt éjszaka a város több pontján nagy tűzvész dühöngött. A környékbeli tűzoltóságot is segítségül kellett venni, olyan nagy volt a veszedelem. Oltás közben több mint ötven ember súlyosan megsebesült. A leégett üzletekben állítólag sok ember égett el. Az anyagi kárt harmadfél millió dollárra becsülik.

— **A brassói gőztéglagyár leégett.** Brassóban nagy tűz pusztított. Az éjjel kigyulladt és reggelre földig leégett a brassói *Hungária gőztéglagyár*. A tűz a gyári épületben támadt és mire a tűzoltóság a több, mint egy kilométer távolságban levő központból a helyszínére érkezett, már az egész telep lángokban állott. Brassó felett egész éjjel vörös volt az ég. Az égő gyárat katonaság vette körül, amely nagy erőfeszítéssel végezte az oltást. A tűz okát és a kár nagyságát még nem tudták megállapítani. A gyár pusztulása folytán 500 munkás kenyér nélkül marad.

— **A tájfun.** Honkongból jelentik Londonon át, hogy Makao szigete körül hatalmas tájfun pusztított, amely négy perczig tartott és óriási károkat okozott. A kikötőben számos bárka súlydelt el és száznál több ember fulladt a vízbe. Az elpusztult vízijárművek roncsai elzárják a kikötő bejáratát. A vihar alatt a babonás kínai hajósok bombákat és petárdákat robbantottak fel, hogy ezzel a haragvó szellemeket elűzzék.

— **Tengeri hadgyakorlaton felrobbant aknákat.** Párisi jelentés szerint Korzika partján, Portovecchio mellett, gyakorlatozott a francia flotta, mikor az öböl torkolata előtt több akna felrobbant. Egy matrózt darabokra tépett az explozió, három matróz halálosan megsebesült. A manővert nyomban lefújták.

— **Kettős öngyilkosság.** Zürichből táviratozzák: Ma itt a nemrég elhunyt híres gyárosnak, *Magginak* a felesége és fia öngyilkosok lettek. Éjjelre kinyitották a gázkályha csapját s a kiömlő gáz megölte őket. Mire reggel a csefédek bementek hozzájuk, már mind a kettőt halva találták.

— **Husz éves találkozó.** Mindazon kedves osztálytársakat, kik a késmárki ág. evang. lyceumban 1893. évben tettek érettségi vizsgát, több osztálytársam nevében is felkérem, hogy amennyiben augusztus hó végén husz éves találkozóra Késmárkra jönni hajlandók, ezt velem mielőbb tudassák. A találkozás idejét a jelentkezőkkel tudatni fogom. Késmárkon, 1913. évi június hó 9-én. Dr. Wrchovszky Ottó polgármester.

— **Örült-e, vagy gonosztevő?** Brassóból jelentik: *Stanciu* János predeáli lakos átszökött a határon és Brassó környékén szaladgált, különös viseletével magára vonta a csendőrség figyelmét. A csendőrség letartóztatta s kilencz husz koronást, tíz darab tizkoronást, huszonkét darab huszfrankost nyolcz darab tizfrankost, ezenkívül belga és olasz papírpénzt is talált nála. *Stanciu* örültséget szimulál. Azt mondja, a pénzt predeáli cigányoktól kapta. A rendőrség valószínűnek tartja, hogy a legutóbbi Predeálban történt bankrablás tetteseinek jött a nyomára.

— **Lövöldöző Karlisták.** Logronóból (Spanyolország) jelentik: Egy gyűlésről visszatérve, karlisták revorverből lövöldöztek Casalar-Reina község lakosaira. Hat ember súlyosan megsebesült. Többeket letartóztattak. A lakosság körében nagy az izgalom.

— **Borzalmas családirtás.** Lugosról jelentik: *Sasek* János bojtóránosi lakos vasárnap éjjel felakasztotta magát. Felesége észrevette s még idejekorán levágta a kötelet. *Sasek* e fölötti dühében baltát ragadott, agyonverte a feleségét, majd négy apró gyermekét is megölte, a holttestekre rágyújtotta a házat. *Saseket* a csendőrök letartóztatták. Az ötszörös gyilkosság színhelyére bizottság ment ki. *Sasek* elmeállapotát megfigyelés alá veszik, mert azt hiszik, hogy nem épelméjű. Már sokszor kísérelt meg öngyilkosságot, de felesége mindig megakadályozta.

— **Az álhirlapíró üzemei.** *Szirmai* Szudi Gyula hirdetési ügynök mindenféle hirdetőnek adta ki magát, a Budapesti Illusztrált Lapok című nyomtatvány részére pénzeket, többek között hirdetési díjakat vett föl. A lap azonban megsejtenie, hogy a rendőrség ma *Szirmai* letartóztatta. *Szirmai* Szudi Gyula a közismert *Gara* Manónak is volt annak idején társa.

— **Tragikus haláleset a méhesben.** *Péli* Péter makói gazdálkodó szenvedélyes méhészt volt, aki a nap nagy részét méhei között töltötte. Tegnap délután is kiment a kertbe és végignézte a kaptárakat. Az egyik igen magasan állt, úgy, hogy *Péli* létrát támasztott a kaptár falának s úgy nyitotta ki az ajtót. Ebben a pillanatban a méhek kitódultak és *Péltre* támadtak. *Péli* elfelejtette, hogy létrán áll, hátralepett és lezuhant a földre. Oly szerencsétlenül esett, hogy nyakát kitörte és szörnyen halt.

— **Letartóztatott sikkasztó.** Néhány héttel ezelőtt — mint annak idején lapunkban megírtuk — *Serényi* János Gyula, a *Schwartz* és társa cég alkalmazottja, 30.000 korona elcsikkasztása után elűnt. A sikkasztó akkor a rendőrség félrevezetése végett egy levelet hagyott hátra, melyben bejelentette, hogy öngyilkos lesz. A londoni rendőrség ma arról értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy *Serényit* Londonban letartóztatták. *Serényi* Bécsen, Berlinen és Hamburgon át szökött Londonba. Megindították ellene a kiadatalási eljárást.

— **Életuntak.** Lugosról jelentik: *Weiner* Vilmos máv. hivatalnok a Temesben fürdőit és belefutott. Holttestét eddig még nem találták meg. — *Peia* Miklós 72 éves dományi munkás életuntagságú felakasztotta magát. — *Székesszék* hírváról jelentik: *Szabó* Sándor 80 éves jómodu patkai gazdálkodó tegnap este az udvarán lévő kúthoz ugrott és meghalt. Az agastvánt súlyos betegség gyötörte és ezért követett el öngyilkosságot. — *Biró* Nagy János 28 éves tűzoltó összetűzött feleségével, mert az asszony nem mosá ki tűzoltóbluzát. Elkeseredésében a férj az egész éjjel átmullatta és hajnal felé revolverből négyszer szájába lött. Haldokolva szállították a kórházba.

— **Rendőri hírek.** Ma reggel a Munkácsy-utca 26. szám alatt levő gimnázium kapujára felakasztotta magát *Lakos* Dénes vidéki járásbírói irnok. A kötélen azonban leszakadt a sulya alatt és *Lakosnak* komolyabb baja nem történt. A főkapitányságon elmondotta, hogy néhány nappal ezelőtt Budapestre rándult. Itt minden pénzt elköltötte és két napot mulasztott is hivatalából. Felt a következményektől és ezért meg akart halni. — *Filipszky* Aranka gyári munkásnő Maláta-utca 19. számú lakásán mellbélte magát. A Rókus-kórházba vitték. — Ma reggel egy rendőr, amikor az összekötő vasúti híd környékén cizkált, észrevette, hogy a híd karfáján, a víz és a híd között egy leány lóg. Ruhájánál fogva fennakadt a híd korlátján. Odament és két inas segítségével lemellte a leányt, aki eszméletlen állapotban volt. Valószínűleg öngyilkos akart lenni, de ugrás közben fennakadt a hidon. Bevitték a Rókus-kórházba.

— **Halálozások.** Nagyrákól és kelemenfalvi *Rakovszky* Gusztávné szül. *Réthy* Julianna folyó hó 8-án 85 éves korában meghalt. Temetése ma délelőtt fél 12 órakor volt Píliszántón.

Hirsch Gusztáv zalai nagybirtokos életének 52-ik évében elhunyt. Halálát kiterjedt és előkelő rokonság gyászolja.

— **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobb felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítanak a gyermektorna- és vívásra.

A berlini hétről

— **Ünnepi készülődés. — A német Stadion felavatása. — Berlin legkorruptabb embere**

— Saját levelezőnkől. —

Berlin, június 7.

Alig szedték le a Branderburger Tor büszke iveiről a potsdami nászra Berlinbe érkezett fedelmi vendégek tiszteletére felaggatott virágokat és egyéb díszeket, máris újabb készülődés látszik. Aki ma végig megy az Unter den Linden árnyas sétányán, az alig ismer reá. A széles boulevard mindkét oldalán sűrűn egymás mellett óriási állványok sorakoznak, melyeken ezer és ezer munkáskéz dolgozik szorgalmasan. A karsu állványok belsejében hófehér gipszoszlopok nőnek a magasba, s egyiknek-másiknak tetején már látszik az óriási arany korona, mialatt lenn az aszfalton hatalmas 25-k fekszenek. Ugyanez látható a Potsdamer Platzon és az előkelő Leipzigerstrasseban, ahol csak most kezdték el a munkát: sietniök kell, mert június 15-ike vehemens gyorsasággal közeledik. S mindez azért van, mert a rajongásig szerett Vilmos császár ekkor tekint vissza uralkodásának negyedszázadára. S ez a készülődés felülmul minden fantáziát, ékes bizonyosságú annak, hogy sehol sem szeretik annyira uralkodójukat, mint Poroszországban. A nagyszerű ünnepnapra Berlinbe érkeznek a német szövetséges államok fejei s a díszes sorban előreláthatóan egy sem fog hiánvoznia, az ősz bajor régensherceget kivéve, ki a magas korára való tekintettel, otthon fog maradni s csak képviseltetni fogja magát. A Königliches Opernhaus diszciklusára már hetekkel ezelőtt kapkodták el a magas áru jegyeket, ami érthető is, mert ez a ciklus művészeti esemény lesz, minthogy egészen új felfogásban kerülnek színre az egyes operák. A különféle koncertekre most verekszenek a még kapható jegyekért s a felvonulás végignézésére óriási összegeket fizetnek egy ablakért abban az utcában, ahol elhalad. De terveznek nagyszerű tornaünnepélyeket is, melyek a tegnap felavatott német Stadionban fognak lefolyni.

A német Stadion. A berliniek büszkesége, mely tegnap nyílt meg olyan sportünnepség keretében, amilyent a berliniek sohasem láttak. A sok rendez vasut, Hoch- und Untergrundbahn csak úgy öntötte az embereket a nagy Grunewaldra s a sok ezer autón és kocsin kívül 72 különvonat indult zúfoltan a Stadion felavatására, melyen résztvett a német császári pár is. Ha csak megközelítő képet akarnánk az avatásról adni, akkor is hasábot kellene írunk. Így mellőzzük mindezt s néhány érdekes adatot mondunk erről a hatalmas arénáról, mely 1916-ban fogja a világ sportolóját magában foglalni a VI. berlini olimpiáda alkalmával. A berlini Stadion jelenleg a legnagyobb a világon s a legjobban közelítette meg a tökéletes Stadiont. Ami eddig sehol sem volt: óriási kerékversenypálya és egy 100 m. hosszú uszoda szintén található benne. A nagy tribünökön 30.000 ember fér el, mialatt majdnem ugyanannyi végezhet mutatványokat. A tegnapi ünnepélyes felavatás valóságos sportesemény volt. A lapok hasábotak szenteltek neki és miniszterek fogtak tollat, hogy ennek a jelentőségét fejteggessék, miközben lázasan gondol mindenki az 1916-iki berlini VI. Olimpiádra, melyen — szerintük — a németnek kell győznie, még pedig az egész vonalon. S ha tekintetbe vesszük azt a huzgalmat, amelylyel itt a sportot felkarolják, megjósolhatjuk, hogy az eredmények alighanem a németek javára fognak eldőlni.

Ünnepi láz mindenhol s emellett nem feledkeznek meg Berlinben az olyan kérdésekről sem, hogy kicsoda a legkorruptabb férfiú ebben a nagy Spreeparti metropolisban. Budapestten természetesen ki nevetnék azt a lapot, mely erre a kérdésre tűz ki nagy pályadíjakat, mert hisz a most lezajlott nagy politikai szennyvíz világosan bebizonyította, amit már eddig is tudott mindenki Pesten, de Berlinben most még nem is sejtik, kit ér majd ez a nagy kitüntetés. A „Kritiker“ című lap tüzte ki a pályadíjakat. A pályázóknak azonban nemcsak megnevezniök kell „Berlin legkorruptabb férfiú“-ját, hanem be is kell bizonyítaniok, miért tartják az illetőt

annak. A pályázatban részt vehet mindenki a politikusokat kivéve, amit a „Kritiker” azzal indokol meg, hogy a politikusok mind korrupt emberek. Mi azonban azt hisszük, hogy kár volt őket kizárni a pályázathoz, mert hisz a tolvajok ismerik egymást és a kvalitásukat a legjobban, ami a pályázatnak csak előnyére vált volna. Azt azonban, hogy az eredeti ötletet a magyar politikai helyzet szolgáltatta a „Kritikernek”, nem kell hangsúlyoznunk.

N. L.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET

A kulisszák világából

— Színházi csevegés. —

(Nyári műsorok.)

Mind hiába — itt a nyár! Mit ér minden ötlet, minden trükk, minden attrakció . . . itt a nyár! Meglehet, hogy ha bizonyos amerikai reformokra szánják magukat a direktorok . . . Talán!

Például, ha a páholyokat fürdőakká alakítanák át. A francziák ugyanis „haig noir”-oknak nevezik. Ha a zártszék helyébe ülőfürdőt alkalmaszának. Ha a felvonásközökben zenekar helyett a záporkészülék játszanék a nézők feje fölött.

És a műsort is a nyár követelményeihez kellene megállapítani. A Nemzetiben, teszem azt, nagyon üdítőleg hatna „Egy pohár víz”. Az Opera a Tátrába ringathatná a publikum képzetét a „Hegyek alján”-nal. A Népeperának mindenesetre most is aktuális műsordarabja az „Aranveső” és másik slágernek fölleveníthetné „Szibériát”.

A Vígsházának ajánlom a „Nyári szerelem” előadását, bár félek, hogy éppen ellenkezőleg gyújtó hatása talál lenni. E tekintetben a Budapesti Színház némileg megnyugtató, mert a holnapi újdonsága azt látszik jelezni, hogy a nyári szerelemről nem kell félni, s ennek konzekvenciájaként „Nincsenek már gyerekek”.

Kreccsányiék, odaát Budán, az „Autotündér”-rel hozakodnak elő! Ez a cím csodás képeket vetít az izzásban levő fantázia mozilepedőjére: látjuk a pöfögő autotaxit, látjuk — másodmagával — beszállani a kis tündért, látjuk elgurulni a gépkocsit, látjuk egy hűvös völgyi kertvendéglő előtt megállni . . . a többit már csak sejtjük. Annyi bizonyos, hogy ez nagyon jó nyári darabozim.

A Király-Színházban vasárnap bucsuzott Fedák Sári a „Limonádé ezredes”-ben. Nagyon tettzett a felújított darab is. Szász is. De mit ér a legmulatságosabb darab Zsuzsa nélkül. Azért mégis ajánlom, adjanak tovább is limonádét a közönségnek — ezredes nélkül . . . és jégbe hűtve.

A Magyarban nem találhatnának jobb szonozáró darabot a „Vízözön”-nél. Csak minél több és minél frissebb vizet és künn lesznek a vízből, bármilyen kegyetlen legyen is a kánikula.

Az Uránia nem szorult az én igénytelen intésemre. Magától is megtalálta a legpasszolóbb heti műsort: „A párisi aszony”-t, a „Balaton”-t és „Az éjfél nap országa” között vezeti elénk. Így senkiben sem tehet kárt.

(Vakáció előtt.)

Szokásos ilyenkor, szonozon végén, körüljárni a színházakat és sorra meggyóntatni a művésznépet: — Hol tölti a nyarat?

Őszintén szólva nekem is ez volt a szándékom, de elálltam tőle. Ugyanis Csathó Kálmán, a Nemzeti Színház főrendezője, — minden reklámzás esküdt ellensége, — savanykás ábrázattal mondta e napokban:

— Mégis szörnyűség, hogy ezek a zszurnaliszták most már azt is kezdik firtatni, hogy ki hova megy pihenni! Ez igazán senkit sem érdekelhet!

Nos, ebben ugyan nincs igazsága, mert mindenkit érdekel, hogy az ő kedvenceik hova rebbennek szét, amikor utolszor csapódik össze a függöny. De viszont, abban neki van igazsága, — amit nem mondott ki, csak gondolt, hogy ahhoz senkinek semmi köze. Ez mindenkinek a magánügye, amit respektálnunk kéne.

Hát, a magam részéről respektálom is, mert — kérem szeretettel — igazán sokféle nehézség

merül fel, amikor e kérdésre felelni kell. Hiszen ha mindenki abban a kedvező helyzetben lenne, hogy a saját kastélyába vonuljon pihenni, mint Márkus Emilia és Kúru Klára a Hidegkuti-utca, vagy Fedák Sári Tótszerdahelyre, vagy Hegedűs Gyulának és Varsányi Irénnek Mária Besnyőre. Tóth Imre és még sokan Leányfalura . . .!

Akinek nincs saját háza és földje, van rendes nyaraló-telepe: a Lidó, Rimini, a Tátravidek, a Balaton . . . Csakhogy éppen a hírlapi kíváncsiszkodás oda juttatta őket, hogy e kedves intim fészkeket ellepték a jó ismerősök. Türelmetlenné tették nekik a nyarat, elűzték onnan és most arra kényserítik őket, hogy titkolózzanak vagy valami hamis utiprogrammot mondjanak be.

Némelveket meg éppen kinos helyzetbe hoz ez a kérdés. Így kéne felelnök:

— Nagyon szeretnék az Északra menni. Norvégiaiba a fjordokhoz. Visszajövet ellátogatnék Trouvillebe, azután egy-két hetet tölténék a Svájczban is . . . De a bakk-asztalnál elvesztettem az utipénzt, így hát Bagolyszentlőrinczre megyek egy régi iskolatársamhoz, aki ott körjegyző.

A színházak kis nőinél mégis tapogatóztam. Megkérdeztem őket:

— Hol nyaralnak . . .? és kivel?

Tetszik tudni, mi volt a felelet?

Ez a sokat mondó szó:

— Szemtelen!

(Araumentum.)

Maquaru János, a Nemzetinek régi, nagyon derék, lelkiismeretes és megbízható tagja, de a feleségeivel nincs szerencséje. Sorra elválnak tőle.

Gondolom a harmadik, vagy pláne a negyedik, akarta felbontani a házassági frígvetket, amely ügyben a művésznak a bírósághoz kellett mennie.

— Maquaru ur, — szölt hozzá a bírő, — kedves neje azt mondja, hogy ön erőszakos és könnyelmű. Igaz ez?

A kérdezett büszkén ütötte föl a fejét és méltatlankodva felelte:

— Bírő ur, kérem, lehet-e erőszakos és könnyelmű az az ember, a ki „Az ember tragédiájában az Uristent játszsza?

(Főpróba bemutató nélkül.)

A Vígsház utolsó újdonsága, ebben a szonozonban, a pajkos „Nem szabad”. És azért még is folynak a próbák egy még újabb darabból, melynek címe „A támlásszék”. Ezt a darabot a Reinhardték vendégszereplése idején, mialatt Vig-ék a Budapesti Színházban játszottak, ott kellett volna bemutatni. Csakhogy Vendreu tata nvakán mérges furunkulus támadt, s e miatt elmaradt a premiere. A művész időközben meggyógyult, de a szonozon is végéhez ért, így hát kitölték a „Támlásszék” első előadását az őszre.

A próbák mindazáltal folynak, sőt június hó 30-án megtartják a főpróbát, azzal a kikötéssel, hogy — „Nem szabad”.

Vagyis nem szabad a darabról kritikát írni.

(Dilemma.)

Vajda Lászlónak, a Népepera titkárának, van egy érdekes, cigányvosszepségű menyasszonya, a ki — csodák csodája! — nem vágvik a szinpadra. Orvos akar lenni és ez idén készült az érettségire.

Az irigylésreméltó völegény ma telefonon hívott fel:

— Örömmel jelentem, hogy Anikó szerencsésen letette az érettségi vizsgát! Dr. Alexander Bernát volt a vizsgáló tanára és nagyon megdicsérte a kicsikét!

— Gratulálok, gratulálok! — kiáltottam — e szerint, most már semmi sem áll az egybekelés utijában.

— Hagyja el, kérem!

— Nos, mi baj van még?

— Most meg engemet nem tart magához elég — érettnék!

(Elszólás.)

A színésziskolákban egymást érik a vizsgálódások. Roppant kedvesek ezek a művészcsemeték, akik még hisznek a tehetségükben, a közönségben, a kritikában, a jövőjükben!

Az akadémisták között van egy csomó szép fiatal leány, akik mind Márkus Emma, Fedák

Sári, Gombaszögi Frida utódok. Könnvű ez például a kis Ellának, mert ő már csakugyan Gombaszögi, a nagy Frida bogárszemű hugocskája.

Van a kis Ellának egy hozzáillő barátjánője, Bánki Jusztina, akinél csak egy szebb leány van, a testvérnője, Margit. De ezt nem láttam, mert Párisban tartózkodik, így hát nem is hiszem, hogy szebb legyen.

Nos Jusztinkának e napokban próbája volt és szerepében ezt kellett volna mondania:

— Óh bár márkiné lehetnék!

Csakhogy a nvelvecskéje — az a rózsaszínű hegyes nvelve — megbicsaklott és így mondta:

— Óh bár már kinn lehetnék!

— No hát, mars, eredj ki! — förmedt rá Gógvula tanár ur . . . nagyon rosszul látszott szigorúsággal.

(A tenorista lakása.)

Ocskay Kornél, a Budai Színkör széphanu tenoristája sokáig keresett lakást, de hiába. Persze minden áron a Horváth-kert szomszédságában akart maradni, hogy a reggeli próbák miatt ne kelljen tulságos korán fölkelnie. Este pedig előadás után, vagy éjjel felé a Márványmenyasszonytól, Csizektől, a Politikus cseszkótól és más jó nyári helyekről egvékettőre otthon lehessen.

De, mondom, nem talált. Mert hát ezzel is úgy van az ember, mint a sárga villamossal: ha a négyes számú körforgalmat várod, richtig csupa városligeti tizenkettes közvetlen jön! Ocskaynak is kínáltak lakást a Fehérváry-uton, meg a Népszínház-utcában, de hát mit ér ez neki?

Ami pedig kiadó szoba az Attila-utcában vagy a Krisztinátéren volt, vagy tul-tisztának, vagy tuldrágának bizonyult. Végső kétségbeesésében egy lelakatolt boltajtón cédulát pillantott meg: „Azonnal kiadó” felirással.

Kapta magát, tudakozódott, megalkudott, kivette, beköltözött. Azóta ott éldegel, ahol előtte becsületes suszter, árral, dikicscsel, csirizzel dolgozott. Minden reggel távozás előtt feltolja a „rolót”, azután lebecsátja, lakattal elzárja . . . este-éjjel szépen visszamegy és bezárkózik a boltjába.

És a mellett nagyon jól érzi magát. Elhiszem, hogy Caruso másként lakik, de talán volt idő, amikor az is boldog lett volna egy ilyen boltlakás birtokában . . . és lehet azt tudni, vajjon Ocskay Kornél egy szép napon nem a Ritz Hotelbeli első emeleti balkonos lakásában fogja-e az amerikai impresszáriókat fogadni?

(Külföldi sikerek.)

Mert hát — azt hiszem, nem mondok újságot? — mindenféle nagyon keresett portéka a magyar művész. Különösen ha — művésznő.

Ott van, hogy nevekkel szolgáljak Csillag Stefi, akiről néhány hónap előtt, a velencei sikerei alkalmából irtam. Most már nem férközhetem olyan könnyen hozzá. Nem a lagunák, hanem oceánok választanak el tőle. Buenos Airesből érkezett az a hír, hogy a fess magyar soubrette a Rosario Teatro dell' Operában csavarja el a bevülékény argentinai spanvol publikum fejét.

Vele van nővére, a szépséges Flóra is; de ő beéri azzal, hogy a nővérenek drukkoljon, s bár Csillag, még sem akar star lenni.

Hogy onnan hova mennek, ki tudná ma még megmondani! Az olyan nyugtalanvéri magyar leányoknak nincs sokáig maradásuk egy helyen. És különösen könnyű Csillag Stefinek, aki hét nyelven játszhat: spanvolul, francziául, németül, horvátul, olaszul, angolul, sőt még — magyarul is!

Signor Alessandro, az ismert olasz impresszárió pedig azt újságolta tegnap a Kovács-kávéházban, hogy Németh Toncsi — Németh Józsi kisebbik leánya — a milánói Teatro Liricoban esténként tetszésorkánokat vált ki a feltűzött publikumból.

„Suzi”-ban játszsza a női főszerepet és különösen jutalomjátékán se hossza, se vége nem volt a tüntető ünnepléseknek. Szavai nagyobb hitekeül egy csomó olasz lapot terített elém, melyek tele voltak a signora Toncsi Németh „grazia”-ja, „vivacita”-ja, „eleganza”-ja magasztalásával, amikért ő „fu vivamente festeggiata”.

Mindez nagyon jól esett baráti és honfitársi szívemnek, csak azt ne olvastam volna közben,

hogv az ünnepeit divát „una cantate austriaca“nak mondja az egyik lap, a másik pedig megteszi „una subrette viennoise“-nek. — Miért sikkasztják el tőlünk? — kiállítottam felháborodva.

— E vero — bizonykodott signor Alessandro — de hát nálunk nagyobb hitele van annak, aki Bécsből jön!

Késérőségemben csak ennyit nvögtem ki:

— Corpo di bacco!

Egy látósvés ur.

(*) **Opera.** A csaknem rendszerré váló kettős vendégszereplések divatja folytatódott az Operaház ma esti előadásán. Azonban sem a két vendégművész, sem az értékes, de ritkán hallott darab nem tudott közönséget vonzani a késő júniusi előadásra. A Sámson és Delila szerepelt a műsoron és a két címszerepet Majerszki Jean és Metzger Ottilia játszották. A két vendégművész már néhány nappal ezelőtt szerepelt az Aidában, ma esti fellépésük semmiben sem változtatta meg a multkor róluk alkotott impresszionokat. Metzger Ottilia a nagyobb művész. Hajlékony szoprán hangja sokszor szépen és biztosan vezeti végig szerepének egyes részeit, de az egész nagy lendületű szerepet nem egészen tölti ki. Technikája biztos, de gyakran küzd lélekzetvételi nehézségekkel és hangja néha nehezen szólal meg. Mind ezek olyan hibák, melyek magukban véve nem nagyok, de meglehetősen rontják az illúziót. Metzger Ottiliának értékéből mit sem von le, ha jelenlegi fogyatékosságait feljegyezzük, melyek nem annyira lényegbe vágók, hogy emellett teljes elismeréssel ne adoznánk művészetének. A másik vendégművész Majerszki Jean egészen ellentéte. Hangja még Sámson szerepéhez sem elég herorkus. Sokszor szépen énekel, de többször stílustalan, sőt illúziórontó. Játékban groteszk és emellett kezével folyton üti a taktust. Valószínű, hogy a párisi operánál, melynek ösztöndíjas növendéke, sokat fog tanulni, de addig nem szabadott volna egy bizonytalan vendégjátéknak kitennie magát. A közönség nem nagy számmal jelent meg, sőt a klak tapsolt is a vendégszereplőknek.

(*) **A Színészegyesület.** Az Országos Színészegyesület tanácsa június 12-én, csütörtökön rendkívüli ülést tart, amelynek főtárgyát a színigazgatói engedélyek véleményezésének kérdése képezi. A tanács előző ülésén már elhatározta, hogy a stagione konzessziókat lehetőleg nem véleményezi a kultuszminiszteriumnak. Az igazgatók létszámában változás nem lesz. A harmadrendű színigazgatók közül néhányan kerülését cseréltek. A színigazgatói engedélyek letárgyalása után a tanács a felgyülemlett folyóúgyveket tárgyalja le.

(*) **Vizsgahangversenyek.** A szezon végén mindig kellemes szenzációként hatnak a zeneiskolák vizsgalati hangversenyei. Minden körülmények között érdekesek ezek a koncertek, de feltétlenül elismerésre számíthatnak, ha olyan kiváló és lelkiismeretes intézet rendezi őket, mint a Somogyi konzervatórium. Somogyi Mór zongoraművész konzervatóriuma szombat, vasárnap és hétfőn öt vizsganövendék hangversenyt tartott az intézet hangversenytermében. Igazi elismerésre méltó az a magas művészi szakértelemmel való oktatás, amelyben Somogyi Mór igazgató és kiváló tanári kara a növendékeket részesíti. Ez alkalommal Somoqi Mór, Somoquiné B. Carola, Gál Nándor, Inquass Elsa, Haun Zsófia, Balázs Leó, Masztiss Amanda, Szántó Sarolta, Hoffmann Ferencz, növendékei produkálták magukat és egytől-egyig kitűnően oldották meg feladatukat meglepően szabatos és kifejezésteljes előadásukkal. Ugy a zongora és hegedű osztálybeliek közül néhányan már művészi magaslattal állanak, valamint az énekosztály is kitűnően volt képviselve. A díszes közönség, mely az intézet hangversenytermét minden alkalommal zsúfolásig megtöltötte, a legnagyobb figyelemmel és lelkes tapsokkal kísérte a változatos és klasszikus műsor minden egyes számát. Ma délután 3 órakor, a Fővárosi Vigadó kis termében, előkelő közönség élénk érdeklődése mellett, folyt le a Nemzeti Zenede nyilvános évfárá vizsgája. Előbb Földessy Arnold tanár gordonka kiművelődési osztálya, azután Baré Emil tanár hegedűkiművelési osztálya került sorra. Ugy a gordonkások, mint a hegedűsök öröndetes technikabeli készségről, helyes felfogásról és határozott haladásról tettek tanúságot. Az előbbieket között külön-

sen Rados Ottó és Karátsongy Eteleka vált ki előnyösen, de Sebestyén Sándor, Valér János és Feder Rezső is meg lehetett elégedve az elért sikerrel. A hegedűsök között Foqlár Krisztina korát meghaladó bravurral játszotta Chopin-Sarasate Nocturne-ját és Wieniawsky Valse caprice-ét. Nem várt erő, biztosság, melegség szólalt meg vonóia alól és hosszantartó zajos taps jutalmazta kitűnő játékát. Kivüle Géczy Barna, Kohárits József, Kondor Géza, Ferenczy Ilona és Schamburg Erzsi is becsületére válik országos híri tanárának.

(*) **A nemzeti színházban** hétfőn, jun. 16-án lesz az évadzáró est, amikor is utolsó előadásul Rákosi Viktor és Malonyai D. Az elnémult harangok című drámája kerül színre. A színház igazgatója több régi darabot és néhány újdonságot már kitűzött előkészületre és ezekből alakul majd a jövő évad első szakának műsora. Előkészületre kitűzik A hol unatkozunk, Viola és Machbeth című darabokat, az új darabok közül elsősorban színre kerül a Bolondok tánca, Birinszki Leó vigjátéka Herczeg Ferencz fordításában. A konventbiztos, Farkas Pál színműve és A szent szűz rózsája, Hevesi Sándor drámája.

(*) **Magyar művészek sikere Münchenben.** A müncheni nemzetközi képzőművészeti kiállításon Ferenczy Károly festőművész elsőosztályu aranyérmert kapott, Bosznay István, Glatter Gyula, Glatz Oszkár, Pentelei Molnár János és Szlányi Lajos festőművészek, továbbá Csikász Imre szobrászművész pedig másodosztályu aranyéremmel való kitüntetésben részesültek.

(*) **Borsodmegye Deák-szobra.** Borsod vármegye és Miskolcz város hazafias közönsége elhatározta, hogy Miskolcz város egyik főterén szobrot emel Deák Ferencznek, a haza bölcsének és a szép eszme megvalósítására az egész közönség sietett fellérelt összeadni, amelyekből a költségek fedezésére igen tekintélyes összeg gyűlt egybe. A szobor tervére országos pályázatot hirdettek, amelyen Gárdos Aladár szobrászművész nyerte el a pálmát, s őt bízták meg a kivittel. Gárdos Aladár elkészült a szobor végleges mintájával, amelyet Bónis Bertalan alispán elnöklete alatt álló szoborbizottság, most tekintett meg a művésznél Kelenhegyi-úti műtermében. A bizottság a mintát kivételre egyhangulag elfogadta és a művésznél sikerült alkotásáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott. A szobor három méter magasságú, álló, bronzból öntött portrait-szobra lesz Deák Ferencznek, s a három és fél méter magas kőtalapzatán elől egy ugyancsak kőből faragott női alak szimbolizálja a nemzetet, amint meghajtja a haza bölcsé előtt lobogóját. A szobrot ünnepélyesen a jövő év tavaszán leplezik le.

(*) **Színházi botrány Párisban.** A most Párisban szereplő orosz ballet-társulat, most egymás után két darabbal bukott meg, mind a kettőben Nizsinszki ellen irányult a közönség antipatiája. A társulat a Theatre des Champs-Élysées-ben lépett fel és Igor Stravovszkynak „A tavasz hete“ című egész estét betöltő balletje került színre. Az új darabnak jóformán semmi meséje sincsen, a régi orosz primitív szokásokat hozza színpadra. A szerzők egész primitíven oldják meg a feladatukat, de ez a primitívség csak perczekre élvezhető, huzamosabb időre élvezhetetlenné válik. A zene monoton és ötvenfaktusón keresztül hozza ugyanazt a motívumot egyforma feldolgozásban. Ugyanilyen egyhangúság és groteszk unalom honol a színpadon is. Sőt még a színpad díszletei is teliesen ilven modorúak. A párisi publikum, jólehet minden groteskségre szívesen kapható, teljes mértékben visszautasította a darabot. Az első jelenet után kitört a láрма. A zenét csakhamar elnyomta a zajongás, zürzavar és füttyülés. Közbeszólások hangzanak el, gunyvalok és füttyülés nyomja el a muzsikát. A táncosok azonban ezzel a kísérettel végig táncolták a darabot. Az előadás végén a közönség egy kis töredékének még tapsolnia is sikerült, de ez már nem menthette meg a darabot, melyet azonnal bevettek a műsorrol. Érdekes, hogy ezelőtt pár héttel Nizsinszki másik darabja a „Játék“ is teljes kudarcot vallott.

(*) **Az Aranyeső Tordán.** Béli Izor és Zerkovitz Béla nagy sikert aratott operettje rendkívül fényes előadásban került színre Tordán. Gwendolin szerepét Lendvay Miczi adta nagy sikerrel. A közönség zajos tetszéssel fogadta a darabot.

(*) **Pataky László hagyatékának árverése.** A Szent György Céh (Magyar amatőrök és gyűjtők egyesülete, Üllői-ut 14.) ma délután kezdte meg Pataky Lászlónak, a kiváló festőnek hagyatékából eladásra bocsátott olajfestmények és raj-

zok árverését. Az összes kiállított képek vevőre találtak, mert a főváros előkelő gyűjtőinek közönsége nagy számmal jelent meg az aukción. Az árverést az egyesület holnap, azaz 11-én délután 3 órakor folytatja.

(*) **A brassói dalárda jubileuma.** A brassói magyar dalárda fennállásának 50-ik évfordulójára rendezett országos ünnepek szombaton kezdődtek és vasárnap reggel nyertek folytatást a címekkel és fenyőgalyakkal izléssel díszített dalsarnokban, ahol legelőbb az összes dalárdák tartották meg a főpróbát. Utána délelőtt 11 órakor diszközgyűlés volt, amelynek keretében átadák a brassói magyar dalárdának szánt jubileumi ajándékokat és emléktárgyakat. Diszközgyűlés után déli 1 órakor banket volt a Vigadó nagytermében, majd 4 órakor a dalárdák hangversenye következett. A 12 pontból álló műsoron az összes vendégdalárdák együttesen és külön is szerepeltek. Az ünnepélyeségek este fél 8 órakor nyertek méltó befejezést, amikor a brassói magyar dalárda a filharmónikusokkal megerősített városi zenekar közreműködésével kiváló precizitással előadta a dalsarnokban Liszt Ferenc „Szent Erzsébet“ oratóriumát.

(*) **Új gyermekszínház.** Rózsahelyi Kálmán, a Nemzeti Színház tagja, most új színházi vállalkozásba vágta a fejszéjét. Október első hétfőjén fogja megnyitni gyermekszínházát az Urániában, amelynek színpadát már megkapta erre a célra. Rózsahelyi társulata minden hétfőn és csütörtökön délután négytől hatig fog előadást tartani és gyermekdarabjait neves írók írják.

(*) **Színházak hírei.** A Vigszínházban holnap, szerdán, a Nem szabad! került ismétlésre. Vasárnap délután az országos színészegyesületi iskola növendékei vizsgaelőadásul a Denevér-t, Strauss János híres operettjét játszzák. A főszerepeket Balassa Jenő és Stephanides Károly tanítványai adják. Vasárnap este a Nem szabad! szerepel a műsoron.

A Király Színház hátralevő műsora az új kiállítással felújított János vitéz dominál. Bakonyi és Kacsóh e rendkívül népszerű daljátéka e héten csütörtökön és vasárnap van műsorra tűzve. Holnap, szerdán, Evá-t játszzák, Lehar Ferencz operettjét, amelyben Medgyasszay Vilma fogja Pipszit játszani, Perczel Sári Evát, Király a gyárort, Rátkai pedig Dagobertet adja. Szombaton a 200-ik előadás felé közeledő Leányvásár kerül színre, perteken a Czigány-primás-t adják, vendéggel Sári szerepében. Ezuttal Antal Erzsi vidéki szubrette-primadonna fogja ezt a szerepet játszani.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© **A „Sachsen“ felszállott Bécsből.** A Sachsen, amelyvel gróf Zeppelin tegnap diadalmasan Bécsbe rándult, már hazatért. Berlinből jelentik, hogy a Sachsen léghajó reggel két óra ötvenhét perczkor felszállt és Passzau irányában röptült el. Schaeringből jött távirat szerint a Sachsen léghajó reggel nyolcz óra hét perczkor átment az osztrák határon. München fölött délelőtt tizenegy órakor haladt el a Sachsen és tovább szállt északnyugatra, Friedrichshavenbe. Délután egy órakor a schönbrunni kisfolyosón dejeuner dinotoire volt, amelyen Krobotin hadügyminiszter és számosan vettek részt. A dejeuner előtt a király külön kihallgatáson fogadta gróf Zeppelint, akit Bécs városi díszajándékkal lepelt meg. — Friedrichshavenből táviratozzák: A Sachsen léghajó ma délután 4 órakor simán kikötött. — Bécsből táviratozzák: A király a pro literis et artibus díszérmét ajándékozta gróf Zeppelinnak. Gróf Zeppelin este visszatér Münchenbe. — Bécsből táviratozzák: Gróf Zeppelin ma este 8 óra 40 perczkor a rendelkezésére bocsátott termes kocsiában Münchenen át Stuttgartba utazott. Délután gróf Zeppelin látogatást tett a vasutügyi miniszternél és megköszönte szívességét. A király mindazon urakat, akik gróf Zeppelint légi utiában elkísérték, rendjelekkel lüntette ki.

© **Repülőgépen Párisból-Varsóba.** Berlinből jelentik: Brindejone francia aviatikus ma reggel Párisban felszállt, hogy Varsóba repüljön. Déli 12 órakor a johannisthali mezőn leereszkedett. Ez a repülés eddig gyorsasági rekordot jelent, mert az utat a merész aviatikus Páristól Berlinig 6 óra alatt tette meg. Délután fél 4 órakor a keleti irányban tovább repült. Posenból jelentik: Brindejone aviatikus ma elrepült Posen felett és Varsó felé folytatta útját. Az idő viharos.

© **Szerencsétlenség a repülőtéren.** Bécsből táviratozzák: Az asperni repülőtéren, ma sulyos szerencsétlenség történt. Seidl Ferencz pilóta próbarepülést tett. Fordulat közben szélroham lepte meg, amely a repülőgépet felborította. A pilóta lezuhant s oly sulyos sérüléseket szenvedett, hogy kórházba szállítása közben meghalt.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **Német nyelvű magyar munka.** A világ nagy könyvkiadóinak budapesti gyűlése alkalmából érdekes könyv jelent meg. Magyar ember német nyelven írta ezt a könyvet a „magyar könyvkereskedés” kialakulásának történetéről. A Singer és Wolfner-czég ügyvezető igazgatója Wiesner Jakab ez az érdekes, érdekes szerző, ki nek díszes kiállítású műve „Der Ungarische Buchhandel” címen jelent meg. A teljes tárgyismerettel kidolgozott hézagpótló mű egészen a mai korig felöleli a modern magyar könyvkereskedés és könyvkiadás fejlődését. Csupán az 1800-as esztendők első negyedéig visszamenve is olyan káprázatos, olyan óriási ez a mai kifejlődés, hogy a magyarság ezen a téren is büszkén állhatja meg helyét a kedvezőbb életviszonyok között élt, felvirágozott nagy nyugati nemzetek könyvkereskedelme mellett is. „Jakob Wiesner” — németesen így titulálják a rokonszenves szerzőt — a tömör, tanulságos, gazdag adatokat dióhéjban sikerülten foglalta össze és bár németül írta meg, magyar lelket öntött derék művébe. Jól esett olvasnunk magyar könyvkereskedőink ezen eldicsekvését a nyugati könyvkiadói előtt; hogy pedig Wiesner nemcsak könyvkiadó, de író is, ilv hivatottan megállotta helyét, ez még külön is megérdeml elismerésünket. Ha német nyelven sok ilyen sikerült mű jelenik meg többször is a magyar alkotóokról, másként fognak megérteni, megbecsülni odakint is bennünket, akik eddig inkább siralmainkat szerettük a külföld fölébe kishitűen elhajongani... Wiesner Jakab könyvét a nemzetközi kongresszust előkészítő bizottság adta ki és nyomatta ki a *Hornvánszky Viktor*-féle nyomdában, amely ezáltal is remekelt a nyomdaiparunk magas színvonalát jellemző kiállítással. M. P.

* **Őskori leletek a budai hegyekben.** Dr. Hillebrandt Jenő, az európai hírű paleontológus az Óbudai Kiskövegy hegy barlangjában a tavasszal kezdte meg és most fejezte be ásátását. A barlang fenekét 8 méter mélyre ásta ki és közben rendkívül sok diluviális ember kőszerszámot talált. Ezek értékét azonban messze felülmúlják az ugyanott talált őskori leletek. Talált többek között óriási szarvas agancsokat, orrszarvú (rinoceroszt) csontokat, mamuth és rénszarvas csontokat. Ezen leletek között a legértékesebb egy őskori oroszlanak a koponyája és egy mamuth tejfogai, mivel eddig Magyarországon ilyen még nem találtak. A neves paleontológus még a nyár folyamán, úgy a lapok útján, mint egy felolvasás keretében meg akarja ismertetni a közönséggel a Budapest környékén tett kutatásainak eredményeit. A Budapest környékén található 42 barlang közül, amelyekre Bekei Imre, a Földtani Társulat tagja hívta fel a tudományos körök figyelmét, a Bajóti öreg kő, a Legény és Leány barlangokon kívül ismét egyvel szaporodott a tudományosan felkutatott barlangok száma.

* **Szabadgondolat.** A magyar szabadgondolkodónak Székely Aladár, Pólyányi Károly és Székely Artur szerkesztette folyóiratának júniusi száma a következő tartalommal jelent meg: Pólyányi Károly: Tanulság. Iwan Bloch: A nemi erkölcs és a nemi felelősség. Személyvények a jezsuita moralitásaiból. A Társadalmi kérdések rovatában Fejő Andor a magyar földreform elméletét és egy-egy a magyar adórendszert ismerteti. Hermann Gyula energiafogyasztásunk határaitól ír természettudományi cikket. A gazdag Szemle rovatában Diner József Hector Denisről emlékezik meg, azonkívül a politikai eseményekről, a berni békekonferenciáról, a loraesi csodával üzött visszaélésekről, a Bayros kiállításáról stb. van a rovatban. A Szabadgondolat előfizetési ára egész évre 4 korona, félévre 2 korona, egyes szám ára 40 fillér.

* **Az élet rejtélye** teozófiai megvilágításban. Irta Annie Besant. Az eredeti angol kiadás 80.000 példányban terjedt el Angliában és Amerikában 2—3 év alatt, ami eléggé bizonyítja, hogy a világ-hírű szerzőnek sikerült ebben a kis munkájában megkapó módon megvilágítani az élet rejtélyét. Egész Európában és Amerikában egyaránt észlelhető már huzamosabb idő óta mély érdeklődés a szellemült, ideális életfelfogás iránt és így érthető, hogy Annie Besant kiváló teozófiai munkái mind jobban és jobban terjednek el az egész kulturvilágban. Az életnek számos, eddig megfelfedhetetlennek vélt titkát magyarázza meg világosan és egyszerűen a kiváló szerző e kis munkájában is, mely most Ferenczy Izabella jó, magyaros fordításában jelent meg Budapesten, a Pfeifer Ferdinánd-féle könyvkereskedés kiadásában. Ára 1 kor. 50 fill.

FŐVÁROS

)(**Az élelmiszerüzem kibővítése.** A köz-élelmiszeri ügysztyály, mint ismeretes, előterjesztést tett, hogy a községi élelmiszerárúsító üzem üzleti forgótőkéjét 250.000 koronával felemeljék. A legutóbbi közgyűlés azonban ehhez az előterjesztéshez nem járult hozzá, hanem előbb a köz-élelmiszeri bizottságot kívánta ebben az ügyben meghallgatni. A köz-élelmiszeri bizottság — mint ma megirtuk — tegnap tárgyalta ezt a kérdést és szótöbbséggel hozzájárult a forgótőke felemeléséhez. A tanács ennek alapján elhatározta, hogy az ügyet a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti.

)(**A feleltem kórházi ápolási díj.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a belügyminiszter a székesfővárosi kórházak 1913. évi napi ápolási díját 3 korona 50 fillérről 1913. évi május 1-től kezdődő hatálylyal 3 korona 84 fillérré emelte fel s egyben azt is megengedte, hogy nevezett kórházak az előzőleg felvett, de még 1913. évi május 1-én tényleg ápolás alatt álló betegek után is a fentebb jelzett magasabb ápolási díjat számíthassák fel.

)(**Nyugdíjazott igazgatók.** A tanács ma tartott üléséből Péter János főigazgatót és Mihály József kereskedelmi iskolai igazgatót szolgálataik elismerése mellett nyugdíjazta.

)(**Nyilvántartás az élelmiszerárúsókról.** A köz-élelmiszeri ügysztyály tervbe vette, hogy az élelmiszerárúsókról központi nyilvántartást fog vezetni. Ebből a célból a tanács most felhívta az összes kerületi előljáróságokat, hogy a területükön levő összes élelmiszerárúsítással foglalkozó üzleteket írják össze és jelentsék be.

)(**Alapítványok adományozása.** A tanács az özv. Mahovszky Anasztázia-féle kiházasítási alapítványnak folyó évi kamatait Ligeti Erzsébetnek, a Falvy János-féle kiházasítási alapítványt Dömény Arankának, a Gábor Anna által árva leányok segélyezésére tett alapítvány kamatait pedig Badnay Vilvának adományozta.

)(**A lipcsel építőipari kiállítás tanulmányozása.** Lipcsében ez év május elejétől október végéig építőipari szakkiallítás lesz. Az építkezési ügysztyályt szükségesnek tartja, hogy ezen a speciális kiállításon a főváros több szakközege megjelenjen, ott tanulmányokat végezzen és tapasztalatokat gyűjtsön, amelyeket azután a főváros javára fordíthat. A tanács elfogadta az ügysztyály előterjesztését és elhatározta, hogy a közgyűléstől 3000 korona engedélyezését fogja kérni a kiküldetés céljaira.

)(**Piacok rendezése.** A tanács elhatározta, hogy a Krisztina-téri és Bosnyák-téri élelmiszerpiacokat rendeztetni. Ezzel kapcsolatban felhívta a tanács az építkezési ügysztyályt, hogy a most rendezés alá kerülő piacokon az elárúsító bódéokra egységes tervet mutasson be. Ezeket a bódékat a főváros fogja felépíttetni és az árusoknak használatra átengedni.

TANÜGY

= **Ismét matura-botrány.** A marosvásárhelyi kereskedelmi iskola maturánsainak a német írásbeli érettségi vizsgálatot meg kell ismételnök. Gróf Széchenyi István közgazdasági eszméinek jelentősége volt a német nyelven megírandó feladvány s az ifjak már javában dolgoztak, amikor Háner Viktor tanár ment be felügyeletet tartani. A tanár észrevette, hogy egyik növendék a tétel fordítását egy nem is tulságosan rejtőzött papírról, diáknyelven szöve: *puskából másolja. Háner tanár a történetekről nyomban jelentést tett Nagy Endre igazgatónak, aki intézkedett az írásbeli vizsgálat felfüggesztése iránt. Az igazgató az esztről távirati jelentést tett a miniszteriumnak, illetve Schack Béla főigazgatónak s szigorú vizsgálatot rendelt el. A tanári kar egyszersmind új tételt terjesztett fel a főigazgatóhoz a megismétlendő német írásbelire.*

= **Ifjúsági zászlóavatási ünnep.** A budapesti X. ker. tisztviselőtelepi Elnök-u. 3. sz. községi elemi iskola tanítótestülete 1913 június 15-én, d. e. 10 órakor ifjúsági zászlóavatási ünnepet rendez.

= **Háromszáz éves gimnázium.** Ungvárról jelentik: A főgimnázium holnapi, 300 éves jubileumára a vendégek ma délután érkeztek ide mint-

egy 200-an. Az állomáson nagy közönség várta a vendégeket, akiket a város nevében Fincziczky Mihály polgármester, a főgimnázium nevében Romanecz Mihály igazgató üdvözölte. A vendégek részéről Drohobeczky Gyula körösi püspök mondott köszönetet a szíves fogadtatásért. Este érkezett meg dr. Boromisza Tibor szatmári püspök, akít a róm. kath. egyháztanács fogadott Lőrinczy Jenő alispánnal az élen.

= **Tanítók gyűlése.** Az Ujpest-váci tanítói járáskör impozáns gyűlést tartott Váczott. A gyűlésnek gazdag programja volt. Fülöp Béla, a pestvármegyei gazdasági egyesület kiküldöttje, a gazdakörök szervezéséről és céltudatos vezetéséről Gaal János ujbéti tanító a tanítói nyugdíjtörvény reviziójáról értekezett. Szirkó Mihály ujbéti tanító az iskolai patronage céljairól és módjáról olvasott fel. Nagyhathású és maradandó becű előadást tartott Borbély Sándor, a siketnémák intézetének igazgatója a magyar ipar védelméről. A felolvasásokat nagy tetszéssel fogadták. Gyűlés után a jelenlevők nagy része közös ebédet vettek részt.

EGYESÜLETEK

(—) **A Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézetének** igazgatósága tegnap ülést tartott, amelyen a tanácskozást dr. Fekete Ignác alelnök vezette. Napirend előtt Gelléri Mór igazgatósági tag újságírói létérékből megállapítani óhajta, hogy feltűnően gyakran esik most meg és legújabbban megint megtörtént, hogy egy közbecsült és érdemes szerkesztőt hirtelen bocsátott el a kiadója. A nyugdíjintézet alapszabályszerűen az újságíró iövő egzisztenciájával foglalkozik, helyénvaló volna, ha a jelenük biztosítását is munkálná. Az volna a véleménye, hogy a nyugdíjintézet lépjen fel ilyen irányban kezdeményezéssel s forduljon e célból átirattal a többi újságíró testülethez. Dr. Kenedi Géza, Béla Henrik, Gerő Ödön, Márkus Miksa és dr. Fekete Ignác hozzászólásai után az igazgatóság elhatározta, hogy ilyen irányban kezdeményezést lép fel és a testületek figyelmébe ajánlja a munkanélküliség esetére való biztosítás kérdésének megvitatását is. Az elnök melegen üdvözli Sárkány Béla igazgatósági tagot, hogy a Magyarországi képviselőtestületben először jelenik meg az igazgatósági ülésen. Szintén szeretettel köszönti Kálnoki Henrik felügyelő-bizottsági tagot, aki hosszú betegségeből felépülten ismét résztvesz az intézet vezetésének munkájában. Az igazgatóság fölvetette az első nyugdíjostályba Kondor Arturt (Neues Budapest Abendblatt), Bédi Schwimmer Rózsát (A Nő és a társadalom), Malcsiner Emilt (Alkotmány), a második és harmadik osztályba Liptófalvi Istvánt (vidéki lapok).

(—) **A Nótisztviselők Országos Egyesülete** kiküldte az egyesület képviselőtestületében a női kongresszusra Gergely Janka elnököt, Szabados Klótild és Fehér Jolán alelnököket, Wilhelm Szidónia titkárt, továbbá az egyesület 50 választmányi és rendes tagját. Ezeket kívül résztvesznek a kongresszuson az egyesület temesvári fiókja. Meghívta azonkívül a Nótisztviselők Egyesülete Vigadó-tér 3. alatti gyönyörű új helyiségébe a kongresszusnak külföldi nótisztviselő tagjait és az elnökséget lunchra június hó 17-ére. A kongresszus előestéjén június hó 14-én a Lloyd-Társulat disztermében országos nótisztviselői gyűlést rendez az egyesület, amelyen a vidéki és külföldi tisztviselőnők is résztvesznek.

(—) **Az Országos Izr. Patronage-Egyesület** aradi fiókja általános érdeklődés közepette a tegnapi napon alakult meg. Az előmunkálatok nehézfeladatát Deutsch Andor földbirtokos, dr. Nemes hitközségi elnök és Szabó Albertné az egyesület elnöke végezték.

(—) **A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület** Nagybecskerekén tegnap tartotta 28-ik évi rendes közgyűlését a vármegyei ház disztermében. A közgyűlésen dr. Dellimanic Lajos főispán, az egyesület elnöke elnökölt, aki nagyhathású beszédében buzdította a közönséget az együttes összetartó munkára. Somjai János szerkesztő, az egyesület titkára beterjesztette az egyesület lefolyt évi munkásságáról szóló terjedelmes évi jelentést. Az évi jelentést a közgyűlés lelkes örömmel fogadta. Ezután dr. Vinczehidu Ernő megyei főjegyző, az egyesület kitűnő igazgatója változta az egyesület jövő évi munkatervét, amit a közgyűlés szintén nagy lelkesedéssel fogadott. A közgyűlés keretében még külön ünnepet is ült az egyesület. Megünnepelte a magyar kultúra egyik alapvető nagy munkásának, báró Eötvös Józsefnek az emlékét idei százéves születési évfordulója alkalmából. Az ünnepélyen Knyaskó Lajos felsőkereskedelmi iskolai igazgató mondott nagyhathású emlékbeszédet Eötvösről, majd Marek Erzsike alkalmi ódát szavalt, végül a felsőkereskedelmi és polgári iskola énekkara énekelt. Ezzel az ünnepély véget ért.

TÖRVÉNYSZÉK

§ A Kuria szüneti tanácsának beosztása.

A m. kir. Kuria legutóbbi teljes ülése a következőképpen állította össze a Kuria ezidei nyári szüneti tanácsait: Julius hóban: július 7-től augusztus 3-ig: Elnök: *Vargha Ferenc* tanácselnök. Bírák: *Szegheő Ignác* (büntető), *Lallossevit János* (polgári), *Mennyei László* (polgári, váltó), *Spóner Gyula* (büntető, fegyelmi), *Wesztmayer Vidor* (polgári). Jegyzők: *Jánossy Aurél* albiró, *Glatz Ede*, *Alkér Kálmán*, *Boasch Árpád* törvénytudós jegyzők. — Augusztus hóban: augusztus 4-től 31-ig: Elnök: *Havass Károly* kuriai bíró. Bírák: *Szegheő Ignác* (büntető), *Karay Lajos* (polgári, váltó, fegyelmi), *Spóner Gyula* (büntető, fegyelmi), *Balogh Samu* (büntető), *Wesztmayer Vidor* (polgári). Jegyzők: *Nemes József* járásbíró (augusztus 4—17-ig), *Hammersberg Miklós* járásbíró (augusztus 18—31-ig), *Dearé Lajos* és *Boasch Árpád* törvénytudós jegyzők.

§ **Dr. Lengyel Zoltán sajtópöre.** Négy évvel ezelőtt nagy port vert fel az a bűnper, amelynek főszereplője dr. *Wohl Aladár* többszörös, milliómos volt, akit rokonsága azzal vádolt meg, hogy nagybátyjának, *Wohl Hermann*nak, a losonci nábobnak, végredeletét meghamisította a maga javára. Dr. *Wohl Aladár* már három ízben jelentette fel közokjathamisítás büntetése miatt a mellőzött örökösök, de a lefolytatott vizsgálat után a bíróság mindannyiszor megszüntette ellene az eljárást. Négy évvel ezelőtt negyedszer is folyamatba tették dr. *Wohl Aladár* ellen a végredelelhamisítási bűnpört a mellőzött örökösök, akiknek jogi képviselője dr. *Lenyel Zoltán* ügyvéd volt. A megindított bűnperben az Osztrák-Magyar Bank *Hasura Károly* nevű szakértője azt a szakvéleményt adta le, hogy *Wohl Hermann* végredeletét csakugyan hamisított. A büntető törvénytudós végzéséről dr. *Lenyel Zoltán* terjedelmes információkat adott a lapoknak, oly értelemben, mintha a bíróság is már kétségtelenül meggyőződött volna dr. *Wohl Aladár* bűnösségéről. Később azonban a vizsgálat folyamán kiderült, hogy *Hasura Károly* szakértő téves véleményét adott, mire a bíróság dr. *Wohl Aladár* ellen a további eljárást megszüntette. A meghurcolt milliómos erre rágalmozási sajtópört indított. Az inkriminált közleményért a sajtójogi felelősséget *Fröhlich János* hírlapíró vállalta el, aki azonban úgy a vizsgálat, valamint a mai főtárgyalás folyamán kijelentette, hogy az inkriminált cikket adatait neki dr. *Lenyel Zoltán*, a feljelentők ügyvédje, adta. *Fröhlich János*sal együtt a büntető törvénytudós vádpanácsa vád alá helyezte dr. *Lengyel Zoltán* is, mint társszerzőt, rágalmozási sajtóvétségéért. A mai tárgyaláson a bíróság ugy *Fröhlich Jánost*, valamint dr. *Lenyel Zoltán* az ellenük emelt rágalmozási sajtóvétségének vádját alól felmentette.

§ **Gróf és körjegyző rágalmozási pöre.** Gróf *Neuhaus Ottó* s *Rutkau Béla* pribóci körjegyző egy alkalommal összeszólalkoztak. A gróf elégtételt kért a körjegyzőtől, aki azonban az elégtételadást megtagadta. Az ez alkalommal felvett jegyzőkönyvet a gróf közzétette, de megtoldta azzal a megjegyzéssel, hogy a körjegyző személynél batorság híján nem mer felelőse alá állani. *Rutkau* erre egy hatalmas hírlapi cikkben gázolt végig a gróf magánéletén, gróf *Neuhaus* pedig egy újabb nyilatkozattal vetett véget a hírlapi polémiának. A cikkekben foglalt kifejezések miatt a gróf és a körjegyző kölcsönösen rágalmozási pert indítottak egymás ellen a besztercebányai törvénytudósok előtt, ahol mindkettőjüköt pénzbüntetésre ítélték. A bejelentett semmisségi panaszokat ma tárgyalta a kir. kuria első büntető tanácsa. A kuria megsemmisítette az alsóbíróság ítéletét és azzal a megokolással, hogy az egyik fél, a körjegyző, közlivaltalnok, utasította a törvénytudósokat, hogy az esküdték előtt tárgyalja újra ezt az ügyet.

§ **Kettős gyilkosság Körösmezőn.** *Popagucsek Andri* tizennégy év előtt elvette *Fukalje Olenát*, akivel nem a legjobb viszonyban élt, mert felesége 1911. év nyarán a házba vette *Motriu Ibánt*, akivel szerelmi viszonyt folytatott. 1912. év nyarán viszont a férj vette magához ágyas-lársul *Kolbásznyuk Anna* tiszaborkuti lányt és ez időtől kezdve négyesben folytatták erkölcsstelen együttélésüket. A házban lakott még a most kilencz éves *Popagucsek Vaszalena*, a *Popagucsek*-pár gyermeke is. Szeptember 10-én *Popagucsek Andri* elment hazulról, *Popagucsekné*, *Fukalje Olena* ezt az éjszakát alkalmasnak találta az otthonmaradt *Kolbásznyuk Anna* megölésére. Pálínkat hozott, létszát süttött és *Kolbásznyuk Annával* együtt evett-ivott, amíg mindnyájan aludni nem tértek. Ekkor az asszony bízta *Motriu Ivánt*, hogy ölje meg a leányt. *Motriu* odalépett a fekvő leányhoz, összeszorította gégejét, balkezével pedig befogta a száját. *Popagucsekné* a vergődő és szabadulni igyekvő leánynak a lábára ült, kezét lefogta és tartották, míg a halál bekövetkezett. Azután a

holttestet a pítvarban lévő krumpliverembe dobták, trágvát raktak rá, majd a vermet beszegezték. A kis *Vaszalena* végignézte a borzalmas büntetést, mert éjjel a községben tüzvész volt és ennek fénye bevilágította a gyilkosság színhelyére is. A gyilkosság után hazatérő férjnek azt mondták, hogy a lány önként elhagyta a házat. Ezután a férj és *Motriu* együtt munkára mentek Szomolnokra, ahonnan előbb a férj, majd *Motriu* is visszatért az *Olena* házához. Az asszony ekkor ismét kezdte ösztökélni a legényt, hogy tegye el a férjét láb alól. A görög karácsony előtt, január 5-én este *Popagucsek Andri* az ágyból is veszekedett a feleségével, aki erre hozzáugrott, megharapta férje kezét és rákiáltott *Motriura*: Most gver! Kettőn azután megfojtották a férjet. Héféon kezdte meg a máramatosszigi esküdttörvényszék ezen borzalmas hűnyű tárgyalását. A gyilkos némbor körömszakadtaig tagad. Azt vallja, hogy *Kolbásznyuk Annát* a férje fojtotta meg az ő távollétében. Férjének megölését úgy adja elő, hogy az fejszével támadt rájuk, mire *Motriu Iván* egyedül nekiugrott, torkon fogta és nyomban megfojtotta. A tárgyalás még folyik.

§ **A Fészek-kör kártyaafférje.** Megirtuk annak idején, hogy a Fészek-körben *Tarnai Ernő*, *Raskó Géza* és *Vágó Béla* a kör tagjai azt állították, *Ravasz Oszkár*ról, hogy hamisan kártvázott. *Ravasz* ezért a három körtag ellen rágalmozásért pört indított és a büntetőjárásbírósg mind a három vádlottal két ízben is elítélte rágalmozás miatt ötven-ötven korona pénzbírságra. Az elítéltek föllebbezése alapján a királvi törvénytudós ma tárgyalta a rágalmozási pört és az elsőbíróság ítéletét megváltoztatva, mind a három vádlottat fölmentette azzal a megokolással, hogy a vád teliesen bizonyítást nem nyert.

§ **Gyógyszerész és ügyvéd sajtópöre.** *Véssey József* zirczi gyógyszerész válóperének tárgyalásalk alkalmával összeszólalkozott az asszony jogi képviselőjével, *Kemény Pál* ottani ügyvéddel, aki azt vágta a szemébe, hogy piszkos multu ember. A gyógyszerész párbaire hívta ki megsértését, amit az nem fogadott el, hanem kijelentette, hogy le fogja sajnálni a dolgot. *Véssey*, aki a Bakonvi Híradót szerkeszti, külön kiadást rendezett, melyben elmondta, hogy *Kemény Pál* durva, neveletlen ember, aki séretni tud, de az elégtételadás alól gyáván kibukik, akit majd kutyakorbacscsal fog mőresre tanítani. A veszprémi esküdtszék *Véssey Józsefet* becsületsértés vétségé miatt kétheti fogságra és 100 korona pénzbüntetésre ítélte s egyuttal arra kötelezte, hogy a jogerős ítéletet a konkurrens lapban, a Zircz és Vidékében, közzé tegye. A Kuria első büntetőtanácsa ma elutasította a vádlott semmisségi panaszát.

§ **Járásbíró és ügyvéd afférje.** *Vámos Jenő* dr. bethleni ügyvéd feljelentést tett *Joó Károly* szentesi járásbíró ellen, mert ez utóbbi állítólag olyan kijelentéseket tett a pörben álló felek előtt, hogy *amíg Vámos lesz a védőjük, nem nyernek pört nála*. A szegedi tábla vád alá helyezte a járásbíró, a fegyelmi tanács azonban felmentő ítéletet hozott, mert a három kihallgatott terhelő tanut nem találta elég szavahihetőnek. Ezzel az ügy azonban még nem nyert befejezést, mert a felmentő ítélet ellen a főügyész felebbezéssel élt.

§ **A fumei vasuti katasztrófa.** A fumei gyorsvonal katasztrófa ügyében az ogulini törvénytudós vizsgálóbírája már befejezte a vizsgálatot s annak alapján a királvi ügyészség már a vádiratot el is készítette. A vádirat a vizsgálati fogságban levő *Tombász Jenő* bajszentiváni születésű vasuti segéd tisztet, *Tounj* állomásai forgalmi szolgálattevő tisztviselőt és *Visujic Ilja* váltóórát a horvát büntető törvénykönyv 337. paragrafusára alapján az emberi élet biztonságára ellen elkövetett bűntettel vádolja *Tombász Jenőt*, mert a kritikus éjszakán, április 6-ika és 7-ike között, az 1041. számú gyorsvonalat *Tounj* állomásról elbocsátotta, bár Generalski-Stol állomás idejében értesítette, hogy a találkozás nem Generalski-Stolon hanem *Tounjban* lesz. *Tombász* erről a vonatállalkozás megváltoztatásáról váltóórát sem értesítette. *Visujic Ilja* ellen az a vád, hogy bár hallotta a gyorsvonal jelzését, mégis engedte vele szembe a gyorsvonalat kifizetni, anélkül, hogy erre jelzést kapott volna. Mint ismeretes, az összeütközés következtében *Medur Péter* mozdonyvezető, *Gipusz Mihály* kalauz, *Vrbjancsevics Sztankó* mozdonyvezető, *Kovacsics Antal*, *Schiffler Iván*, *Pinterics Iván* és *Molnár János* fűtők és fékezők meghaltak és többen súlyosan megsebesültek. A vádirat egész sereg tanura hivatkozik és a pert valószínűleg a szakértők vallomása fogja eldönteni. A vizsgálóbíró egyébként megállapította, hogy *Tombász Jenő*, aki nincs hozzászokva a szesz italok élvezetéhez, április 6-án, vasárnap délután kirándult Generalski-Stolra és ott *Garzó* és *Bakács* vasuti hivatalnokok társaságában hat és fél liter sört ivott meg és így magyarázható, hogy az itálhoz nem szokott, egyébként kötelezett tudó tisztviselő alkoholos mámorában megfeledkezett a vonatkeresztelés megváltoztatásáról. A főtárgyalás még e hó folyamán fog megtartatni.

SPORT

Budapesti ügétőversenyek

— Nyolczadik nap. —

Egy-két meglepetéstől eltekintve, ma is a papirformának megfelelően folytak le a versenyek. Nagyobb emóciózt *Tedd meq* váratlan gvőzelmekellett. Azonban az is bizonyos, hogy voltak, akik sejtették ezt a javulást, mert az első helyen jóformán csak felét fizette annak, mint a kis kasszáknál. *Rózsa* nagyvonalon el volt hanyagolva. De a *Lucifer-dijban*, ez azonban nem akadályozta, hogy jó formájához hiven ne nyerje meg a versenyt. Részletes eredmények:

I. *Vigas-verseny*. 1300 K. 1. *Winans W. Metros* (Armstrong), 2. *Jung Tonquin* (Capelari), 3. *Istar* (Ederer). Nem helyezett: *A Dieu*, *Kadet* (diszkvalifikált harmadik), *Makranczos*, *Mumius*, *Magicza*. — Tot.: 10:12, 20:24, 38, 32. Idő: 1:33.3.

II. *Háromévesek eladóversenye*. 1300 K. 1. *Csörgői ménes Abdallah* (br. *Sennyey G.*), 2. *Bózi* (Novák), 3. *Lola* (Schutz). Nem helyezett: *Homoki Magyar*, *Gassenbub*. — Tot.: 10:20, 20:20, 28, 44. Idő: 1:38.8.

III. *Kettesfogatu urkocsis-verseny*. 1500 K. 1. *Dombrádi ménes Etus—Yes my Boy* (Orosz), 2. *Belle Marinef—Guy Revelstoke* (Bernrieder), 3. *Ferdinando—Riz-Roz* (br. *Solymossy*). Nem helyezett: *Gyurka—Lármás*, *Marie Rose—Paripás*, *Dora Galvell—Pardon*. — Tot.: 10:73, 20:54, 122. Idő: 1:45.6.

IV. *Dombrádi dij*. 1500 K. 1. *Weveri ménes Monami* (Stegmüller), 2. *Impostor* (Feiser), 3. *Onward* (Maszár). Nem helyezett: *Freund Zeppelin*, *Csendör*. — Tot.: 10:62, 20:50, 36. Idő: 1:32.3.

V. *Tátra-dij*. 4000 K. 1. *Csörgői ménes Tedd meq* (br. *Sennyey G.*), 2. *Iluskám* (Pezzi), 3. *Kontrás S.* (Rauch). Nem helyezett: *Pompás*, *Rendezvous*, *Lizzie*, *Hammurabi*, *Prince Revelstoke*. — Tot.: 10:123, 20:58, 36, 36. Idő: 1:27.8.

VI. *Lucifer-dij*. 2000 K. 1. *Brown J. Rózsa* (Seager), 2. *Primus* (Brunati), 3. *Lebemann* (Rauch). Nem helyezett: *Belladonna*, *Imitator*, *Geisha*, *Ludas*, *Diadal*, *Bolygó*, *Kirkwood III*. — 10:107, 20:52, 54, 32. Idő: 1:28.9.

VII. *Pusztaberényi dij*. 2000 K. 1. *Wolai ménes Jasna* (Ederer), 2. *Luna* (Capovilla), 3. *Ritka* (Feiser). — Tot.: 10:44. Idő: 1:32.5.

VIII. *Kettesfogatu urkocsisverseny*. 2000 K. 1. br. *Uray J. Szüzarany—Leander* (tul.), 1. br. *Solymossy J. Gyimes II.—Kárász* (Bernrieder), 3. *Schnipfer—Krimhilde* (Orosz). Nem helyezett: *Darász—Égi tüne* mény. *Belle Marine—Mundl*. — Tot.: 10:44, és 15, 20:82, 72. Idő: 1:47.4.

(A) **A bécsi löversenyek mai napjának eredményei a következők:**

I. *Hütteldorfi dij*. 3000 K. 1300 m. 1. *Gáspárteleki ménes Salvator* (Trigg), 2. *Dreher A. Ibrahim* (Varga), 3. br. *Springer G. Rózsánád* (Carslake). Könnyen négy hosszal első, öt hosszal harmadik. — Tot.: 10:16.

II. *Nyeretlen kétévesek eladóversenye*. 3000 K. 1100 m. 1. br. *Springer G. Tocandin* (Carslake), 2. *Dreher A. Bestiaro* (Varga), 3. *Egyedi A. Suskus* (Weisz). Futottak még: *Mylord*, *Altien*. Biztosan ötveneg hosszal első, egy és fél hosszal harmadik. — Tot.: 10:50, 20:59, 38.

III. *Gaenserndorfi dij*. 8000 K. 2000 m. 1. *Dréher A. Poker* (Varga), 2. hg *Lubomirski L. Lom* (Jurnik), 3. br. *Üchtritz Zs. Kokoro* (Buxton). Futottak még: *Vivid*, *Lord Flebrand*, *Liebls*, *Apart*. Küzdelem után fejhosszal első, két hosszal harmadik. — Tot.: 10:43, 20:30, 35, 32.

IV. *Háromévesek eladóversenye*. 3000 K. 1200 m. 1. *Schöngut S. Rabenbratl* (Hollinger), 2. *Fáy-Halász G. Gem* (Gulyás), 3. Mr. *Redgrey Belletbonne* (Sas). Futottak még: *Mandeville*, *Fram*, *Weissenbach*, *Editor*. Küzdelem után fejhosszal nyerve, két hosszal harmadik. — Tot.: 10:95, 20:35, 36, 26.

V. *Beregvölgy-handicap*. 5000 K. 1600 m. 1. báró *Springer G. Missive* (Painter), 2. *Egyedi L. Golconda* (Tóth), 3. Mr. *Redgrey Baby II.* (Schuster). Futottak még: *Zoltán*, *Hüon II.*, *Bánk-bán*, *Lan*, *Csecebababa*, *Snap*, *Taranto*. Küzdelem után rövid fejhosszal első, három hosszal harmadik. — Tot.: 10:71, 20:52, 83, 133.

VI. *Eladók handicapja*. 3000 K. 1000 m. 1. *Föld A. Lagune* (Danek), 2. gróf *Werckheim D. Budavár* (Carslake), 3. *Gáspárteleki ménes Anyus* (Hotar). Futottak még: *Villám*, *Mandragora*, *Ivoire*, *Némber*, *Tersato*, *Fair play*, *Columba*. Küzdelem után nyakhosszal első, két hosszal harmadik. — Tot.: 10:212, 20:90, 46, 136.

VII. *Gátverseny*. 4000 K. 2400 m. 1. *Schlesinger V.* és *tsa Tüz* (Kollár), 2. báró *Üchtritz Zs. St. Gilgen* (Cormick), 3. br. *Rotschild J. Majmoló* (Avlin). Futottak még: *Plutokrat*, *Rebarbara*. Két és fél hosszal első, egy hosszal harmadik. — Tot.: 10:37, 20:54, 50.

(B) **Nemzetközi birkozó kongresszus.** A Berlinben megtartott nemzetközi nehéz atletikai kongresszuson Németország, Csehország, Anglia, Svédország, Dánia, Ausztria, Finnország és Magyarország képviseltették magukat. Elnökül dr. *Totics Péter*t, előadóvá *Csanádi Mórt* választották meg. Fontos elvi határozatokat hoztak a kongresszuson és pedig, hogy az olimpiádon egy nemzet minden súlycsoportban legfeljebb három résztvevőt; Európa és világbajnokságban legfeljebb hat résztvevőt küldhet.

Ha gyermekét

egészségben, vidáman és szellemileg frissen akarja látni, adjon neki dr. Hommel-féle Haematogent! Ovás! a dr. Hommel nevet hangsúlyozni kell!

KÖZGAZDASÁG

A járadék- és devizapiacról. Két véglettel találkozunk a járadék- és devizapiacra. A járadék-kurzusok napról-napra folytonosan esőknek, s igen alacsony árnívóra csuszának le. Így ma a négy százalékos koronajáradék 81, a négy és félszázalékos rente 90.20 s a négy százalékos aranyjáradék 100.— koronás árfolyamon zárultak. Az állampapirosok állandó árfolyamhányatlása a végtelenül bizonytalan bel- és külpolitikai helyzetnek, továbbá annak az általános deprimált hangulatnak a következménye, amely értékpiazzunkat dominálja. Az osztrák járadék is hanyatló kurzust mutat, de jóval magasabb árfolyamon áll mégis, mert koronajáradéka ma 82.20, az aranyjáradék pedig 104 koronán áll. Hasonlóan aggasztó a helyzet a devizapiacra. Itt az árfolyamok valósággal ugrás-szerűen emelkednek, s a felső aranypont alatt csak néhány ezrelékkel állanak. Az egyes bankpiacok váltóinak mai áralakulása a következő:

	Paritás	Árfolyam
Londoni váltó	24.01%	24.13%
Berlini váltó	117.56	118.12½
Párisi váltó	95.22½	95.62½

Amíg a váltóárfolyamok így alakulnak, addig amatlábészállításra gondolni sem lehet, sőt az ilyen kurzusok újabb kamatlábemelést inaurálának. A jegybank június első heti kimutatásában az érczkészlet csak félmillió koronával csökkent, ami a külföldi fizetési eszközök kedvezőbb áralakulását jelenti, s ennek dacára a kurzusok állandóan emelkednek.

A Déli Vasut pénzügyei. A Déli Vasut igazgatóságának tagjai, akik Párisban jártak, és a francia kötvénytulajdonosokkal a vasut szanalása ügyében tárgyaltak, amióta Párisból visszajöttek, több ízben tárgyaltak az osztrák kormányval a vasut pénzügyi és díjszabási ügyeiről. Ezeknek a tárgyalásoknak eredménye fogja eldönteni, mikor kezdik meg újra a francia kötvénytulajdonosokkal a tárgyalásokat.

Ki lesz a tőzsdé főtitkára. Ma temették el nagy részvét mellett dr. Fuchs Istvánt, a tőzsde kiváló főtitkárát, de már megindult a tőzsdén a találgatás, hogy ki lesz az utóda. Az utód — amint értesülünk — dr. Engel Emil főtitkárhelyettes lesz, akit rövidesen ki is fognak nevezni főtitkárnak. Dr. Engel Emil közel két évtizede áll a tőzsdetársaság szolgálatában, s mint elsőrendű jogász, a tőzsde közönsége előtt nagy tekintélynek és közbecsülésnek örvend. Két évtizedig volt alkalma a tőzsde összes ügyes-bajos dolgaiba betekintést nyerni, s nem egy igen nagy horderejű reformot honosított meg. A tőzsdetársaság már akkor méltányolta kiváló érdemeit, amikor főtitkárhelyettesnek nevezte ki, s most, amikor a tőzsde főtitkára lesz, kinevezése úgy a tőzsdén, mint pénzügyi és közgazdasági körökben általános meglepetést fog kelteni.

Válságba jutott bank. A Hitelintézet Részvénytársaság Gyergyószentmiklóson nemrég egy

rosszul sikerült faüzlet miatt válságba jutott. Az intézet az Osztrák-Magyar Bank ottani mellékhelye, s az erdélyi magyarok kérelmére most a jegybank vette kezébe az intézet ügyeinek rendezését.

Kényszereladások a tőzsdén. Az értéktőzsdén az utolsó két nap alatt igen kedvezőtlen, lanyha irányzat uralkodik. A lanyha irányzat főleg a kedvezőtlen belpolitika eredménye, mert Tisza kabinetjét a legteljesebb bizalmatlansággal fogadták pénzügyi körökben. De nemcsak a politika, hanem az európai pénzválság is nagyban hozzájárul a mai helyzethez. A kedvezőtlen irányzat az árfolyamok lényeges áresését idézte elő. Az árfolyamok esését eddig még bírták a gyengébb elemek, ma és holnap azonban már több kényszereladás volt az értéktőzsdén. Az eladások mind diszkrétan eszközöltettek, úgy, hogy azt a tőzsde szélesebb körökben nem is vették észre. Ma azonban egy igen előkelő főúr tőzsdédekeltségét bonnyolította le két előkelő tőzsdéügynök, ez azonban már nagy feltűnést keltett azok előtt, akik tudták, hogy kinek a papírjait adták el. Ez a főúr akkor, amikor a részvények árfolyama emelkedett, s nyereséget számolt el az ügynök, nyugodtan zsebre vágta a pénzt, mikor azonban már veszteség jelentkezett, s arról volt szó, hogy a zsebre vágott nyereséget vissza kell fizetni, azaz a differenciákat ki kell egyenlíteni, nem volt erre hajlandó. „Nem azért játszok a tőzsdén, — mondotta — hogy veszítsék.” Es nem is fizetett. A főúr tőzsdébizománya ma mai napig a saját zsebéből fizette ki a differenciákat, remélve az árfolyamok emelkedését, mikor azután már lényeges veszteség jelentkezett, nehogy az még nagyobb legyen, tegnap és ma előadta a főúr összes papírjait. A főurat pedig, aki „nem azért játszik a tőzsdén, hogy veszítsen”, a különbözetről a tőzsdébizománnyal el fogja perelni. A tőzsdébizománnyal megint alkalma lesz egy érdekes határozatot hozni arról, hogy aki játszik és veszít, annak fizetni is kell. Még ha főúr is.

A Központi Parcellázó-Bank vesztesége. A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja két év előtt alapította a Központi Parcellázó-Bank Részvénytársaságot. A Parcellázó-Bank 3.000.000 korona alaptőkével alakult meg, de ezideig még sehogysem tudott boldogulni. Az első esztendő mérlege 106.383 korona nyereséget tüntetett fel, ebből természetesen nem fizethettek osztalékot, hanem átvitték a következő év számlájára a nyereséget. Az 1912-ik év mérlege már 36.728 korona 90 fillér veszteséget mutat ki. Ebből persze szintén nem fizethettek osztalékot. Az intézet rövid fennállása óta már 150.000 koronát volt kénytelen kétes követelések címén leírni.

A magyar ipar és a szegedi gázgyár. Szegedről jelentik: Szeged város tanácsához a belügyminiszternek érdekes leirata érkezett a magyar ipar érdekében. A belügyminiszter kívánatosnak tartja, hogy a város a légszuszogóval kötött szerződésébe vegye be a következő pótkötéseket: 1. A részvénytársaság igyekezzék lehetőleg gépeit és egyéb beruházási cikkeket magyarországi vállalatoknál beszerezni. 2. Köteles magyar munkásokat, magyar hivatalnokokat és műszaki közegeket alkalmazni. 3. A gyár a belügyminiszterium hozzájárulása nélkül nem szerethet be külföldön olyan ipari cikkeket, melyeket Magyarországon is megkaphat. 4. Végül a miniszternek joga van ellenőrizni, hogy a gyár betartja-e ezeket a kikötéseket. A város most kérdést intéz a légszuszogó igazgatóságához, hogy hajlandó volna-e a belügyminiszter kikötésének magát alávetni.

Csipkeverő tanfolyamok. A Magyar Iskola Egyesület az elmúlt évben Aradon öt tanfolyamban, közel 200 asszonyt és leányt tanított ki a

csipkeverésre. Az egyesület most az Arad környékén levő telepesebb községekben folytatja e munkáját. Gyorokon a csángó telepesebb községek között létesített a Magyar Iskola Egyesület legutóbb csipkeverő tanfolyamot. A tanfolyamon 26 csángó asszony és leány tanulta meg a csipkeverést. Munkájukat az egyesület rendszeresen értékeli és elhelyezi, hogy ezáltal gazdasági helyzetükön is javítsa. Az egyesület a nyár és az őszi folyamán a többi telepesebb községekben, valamint Aradon fog újabb tanfolyamot felállítani.

A menetrendi és kocsikállítási értekezlet. A nemzetközi egyesített menetrendi és kocsikállítási értekezlet ma folytatta a csoporttárgyalásokat és a bejelentett vasutigazgatók legnagyobb része résztvett a tanácskozásokban. Az értekezletet üdvözlő beszéddel csakányi Marx János elnökgazgató nyitotta meg, utána a kereskedelmi kormány nevében Stettina József államtitkár, a főváros nevében dr. Hellai Ferenc főpolgármester üdvözölte a vendégeket. Ma este ismerkedési estély folyt le, a városi Neményi-féle vendéglő egyik elkülönített és díszesen fölkesített terraszán. Az ismerkedési estélyen a kongresszus tagjai majdnem teljes számban megjelentek. Résztvettek ezenkívül a hölgyek is. A társaság kedélyes hangulatban majdnem éjjelig együtt maradt.

Új marharakodó állomások. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter közli, hogy a Pozsony vármegye területén fekvő Misérd, s a Szabadka városához tartozó Györgyén állomást marharakodó állomásul engedélyezte.

Terméskilátások Ausztriában. Bécsből jelentik: A földművelésügyi miniszterium jelentése szerint a vetések állása június elején (a 2 jó közepes, 3 közepes, 4 közepesen alul jelent), a következő: Buza 2. 4, rozs 2. 6, árpa 2. 3, zab 2. 3, tengeri 2. 7, len 2. 4, burgonya 2. 3, cukorrépa 2. 4, takarmányrépa 2. 5, káposzta 2. 4, lóhere 2. 6, mezősegek 2. 4, legelők 2. 7. Május havában változó, többnyire hűvös volt az időjárás. Buza, mely szépen kalászosodik, helyenként kissé ritka, de erőteljesen bokrosodik. Rozskalások többnyire jól ki vannak fejlődve, részben már kedvezően levirágoztak és majdnem az egész vonalon javultak. Árpánál és zabnál a nedvességhiány hátrányos hatással volt. Korán vetett tengerit részben már föl-töltötték, később csak most kapálnak. Burgonya szépen fejlődött, korai felesek már bokrosodnak. Cukorrépában a változó időjárás és fáradtság egyenellen, részben ritka állást idézett elő a kései fajoknál. A takarmányrépa bevetése megkezdődik. A káposztának a dér és bogarak ártottak. Lóhere ritka. Komló 2—3 méter magas, részben azonban csak ennek fele, állása tehát egyenletlen. Len ugyan jól fejlődött, de helyenként dudás.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetéseképtelenségeket jelent: Misner Gvula, Légrad, Bodnár Biró József Tiszafüred, György Károly Szatmár, Eng Testvérek Torzsa, Fuchs és Klein Mohács, Schneweis Fanny Déva, Polgár és Radó Czegléd, Medveczky Sándor Trencsén, Glötzer József Budapest, Rákóczi-út 76.

A Kassai nagy gazdaggyűlés. A Magyar Gazdaszövetség ma kezdte el a június 18-án Darányi Ignác elnöklésével Kassán tartandó nagy gazdaggyűlés alkalmából engedelmezett kedvezményes vasuti jegyváltásra jogosító igazolások szétküldését. Akik péntekig nem kapják meg igazolásaikat, sürgönyileg forduljanak a Szövetséghez. A nagygyűlési ebédre néhány napig elfogad még jelentkezéseket az Abaujtornamegyei Gazdasági Egyesület (Kassa, Fő-utca 26.) s Kassán már minden előkészületet megtett az elszállásoló bizottság kirendeltsége az óriási vendégsereg fogadtatására. A kirendeltség június 17-én déltől a kassai állomás I. osztályú várótermében időzik. A gyűlést megelőző nap

Heti műsor:

Június		Magy. Kir. Operaház	Nemzeti Színház	Népepera	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Budapesti Színház	Főv. Nyári Színház	Uránia	Várszínház
12	Csütörtök	Hunyady László	Csismédia mint kísérlet	Gyertünk csak!	A telefon	János vitéz	A farkas	Nincsenek már gyerekek	A ruhacsó	A parisi asszony	—
13	Péntek	—	As ember tragédiája	Gyertünk csak!	Nem szabad	Cigányprímás	A két madár	Nincsenek már gyerekek	As autótündér	As újfűli nap országos	—
14	Szombat	As orsz. Magyar zeneakadémia vizsgálódása	Vinkerecs	Gyertünk csak!	Osztrákok a golyó	Leányvitéz	A két madár	Nincsenek már gyerekek	As autótündér	—	—
15	Vasárnap	döntőn a este	Szüktetés a szerályból Amór játéka	As elnőmült harangok	Gyertünk csak!	A denevér (színesiskolai vizsgálódás) Nem szabad	János vitéz	A farkas	Nincsenek már gyerekek	Ártatlan Zenei As autótündér	—

ismerkedési est lesz a Szechenyi-ligeti kioszkban és a Schalk-házban. Másnap, június 18-án reggel 8 órakor nyitják meg a tokajhegyvaljai borkiállítását, 10 órakor pedig a Rákóczi-sírt és a honvédelemért koszorúzzák meg a gazdák. A nagygyűlés után délután 2 órakor lesz a társasbéd Kassa város tizenöt előkelő éttermében, majd a város nevezetességeit tekintik meg a vendégek. Este dalestély lesz a színházban. A tátrai kirándulók egyik része már június 18-án este 7 órakor fölutazik Poprádra s akik ezzel a vonattal akarnak utazni, jelentsék be kívánságukat a Kassán székelő Felsőmagyarországi Idegenforgalmi Szövetségnek.

Az élő szárnyas kivitelének szabályozása Oroszországban. A budapesti kereskedelmi és iparkamara ezután hozza az érdekeltek tudomására, hogy az orosz kormány az élő szárnyaskivétel helyesebb szervezése és a felmerült hiányosságok kiküszöbölése céljából újabb egy az élő baromfiforgalmat szabályozó rendelkezést léptetett életbe, amelynek főbb határozmányai a következők: Az élő szárnyas kivitele határállomásokon keresztül lesz irányítható. A határállomásokhoz vezető vonalakon megfelelő számú pihenőállomások létesültek, ahol rendszeres állategészségügyi szolgálat fog tartatni. A határállomások jegyzéke, nemkülönben a szállítási szabályzat határozmányai a kamaránál betekinthetők vagy kívánatra az érdekelteknek másolatban beküldetnek.

Felelős szerkesztő
DR. LUKÁCS GUSZTÁV JENŐ
Kiadó-tulajdonos:
Magyar Ujságkiadó Vállalat
Igazgató: ERDŐS ARMAND

K. V. T. A.
kávé-tea behozatali üzlet
Rákóczi-ut 15. sz. (Hunnia szálló épület)
megnyílt
A kávét a kirakathoz pörköljük a közönség előtt
Árunk: legfinomabb minőségben nyers és pörkölt kávé, tea, cacao, csokoládé, cukor, rizs, jam, valódi jamalkai rum, francia és magyar cognac, finom olívaolaj s kiváló minőségű likőrök, pótkávé, füge- és malátakávé, rózsapaprika, valamint legfinomabb csokoládé-bonbonok Viennében diszeca-csomagolásban. — Árjegyzék kívánatra ingyen. 20 korona vásárlásnál bérmentve.

TŐZSDÉK

Gabonatözsde

Budapest, június 10. A készáruüzletben ma csendes volt az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben, a malmok elég jó vételkedvet mutattak, de arra még nem voltak rávehetőek, hogy jobb árakat is fizessenek. Mivel az eladók sem voltak rátartások, meglehetősen forgalom fejlődött ki, aminek a folyamán elkelt mintegy 24.000 q buza, változatlan tegnapi árakon. A legdrágább/ eladási ár 11.60 korona volt 80.5 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 10.30 korona 74.5 kilós tolnai búzáért. Egyéb gabonafajták közül a rozs 5 fillérrel olcsóbb, a zab változatlan. Forgalmába került: 1300 q rozs 8.65—8.70 koronás árakon, 200 q árpa 8.10—8.25 koronás árakon, 1700 q zab 8.75—10.— koronás árakon és 1000 q tengeri 7.90—7.95 koronás árakon. — A határidőpiacra a mai üzlet szilárdan és a tegnapi zárlatnál némileg magasabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben elég jó volt a vételkedv és egy ideig tartva maradtak az árfoylamok. A forgalom további folyamán a vételkedv erősen megcsappant. A déli tőzsdén kedvtelen volt a hangulat, amin az sem tudott változtatni, hogy Berlin magasabb jegyzéseket küldött. A tegnapi zárlatához viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza 6 fillérrel, az áprilisi buza 3 fillérrel, az októberi rozs 10 fillérrel, a júliusi tengeri 8 fillérrel, az ui tengeri 3 fillérrel csökkent, az októberi zab ellenben 5 fillérrel emelkedett.

A készáruüzletben:
Buza. Tiszavidéki: 900 q 80.5 k 23.20 K, 300 q 79 k 23.10 K, 4000 q 77.3 k 22.70 K. Pestvidéki: 900 q 76 k 22.20 K, 200 q 78 k 22.70 K. Hartai: 2710 q 78 k 22.75 K. Tolnai: 2400 q 74.5 k 20.60 K. Felsőmagyar: 150 q 78.5 k 22.40 K, 300 q 77 k 22.70 K. Raktár: 200 q 77 k 22.20 K, 5000 q 77.3 k 22.35 K. Rozs: 110 q 17.40 K, 100 q 17.40 K ppar. T-árpa: 100 q 16.50 K, 100 q 16.20 K ppar. Zab: 100 q 20.— K, 200 q 20.— K, 180 q 17.30 K ppar. Tengeri: 300

q 15.90 K, waggonba, 200 q 15.90 K, kocsira, 100 q 15.80 K ab hajó.

A határidőpiacra költetett délelőtt:
Buza április 11.96—97—90—92. Buza október 11.57—47—48. Rozs október 9.35—37—23 24. Zab október 8.50—60—57—64—58—59. Tengeri május 7.62—65—58. Tengeri július 7.96—97—87. Tengeri augusztus 8.08—8.—

Zárlat 1 órakor: Buza április 11.92—93. Buza október 11.48—49. Rozs október 9.21—25. Zab október 8.59—60. Tengeri július 7.87—88. Tengeri augusztus 8.00—01.

Bécs, június 10. Buza nyugodt. Rozs bágvadt. Árpa üzletelen. Tengeri lanya. Magyar október 8.35—8.65. Zab kedvtelen. Időjárás: eső fenyeget.

Értéktözsde

Budapest, június 10. A mai előtőzsdén kevés híjján derut volt a favoritértékekben. A lefelé törekvő ármozgalmat látszólagosan a kedvezőtlen külpolitikai híreknek, nevezetesen a szerb-bolgár harcziás készülődésnek, azonkívül a bécsi vaspiaçr ellanyhulásának a rovására kell írunk, valójában azonban a mai üzlet irányának az ellanyhulását a beszpárti spekulánsok eljárására kell visszavezetnünk. Ugyanis a mostani piaci viszonyok a közönséget és a pénzköröket elriasztották a börzéről, amely a beszpárt hatalmába került. Ez pedig ki-méletlenül használta ki a helyzetet, folyton kínálta a papirokat, végül igen olcsón földözött. Ma a bécsi piaci is igen lanyha magartartást tanúsított. A nemzetközi piaci értékei a tegnapihoz képest 5—6 koronával hanyatlottak. A helyi piaci is igen lanyha volt, a rimamurányi részvény 10 koronával, a magyar bank, a közuti, a városi 4—5 koronával csökkent. A többi is csak tetemes áremedménnyel volt elhelyezhető. A készáruüzletben kevés üzlet volt, ma a piaci favoritértéke, a szesz is 15 koronával csökkent, a salgó is csaknem 10 koronával csökkent. A zárlat itteni és bécsi földözés nyomán kissé javult.

Az előtőzsdén költetett: Osztrák hitel 616.50—618.50, Magyar hitel 807—810. Per kor. 80.90—81.05, Magyar bank 532.75—535, Leszámlító 505—507.50, Mercur 276, Esztergom-szász. 384—386, Ujlaki 253, Rima 676—685.50, Közuti vasut 631.25—634, Városi

A budapesti értéktözsde hivatalos árjegyzései 1913. évi június 10-én.

	Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam		Mai záró árfolyam	
	PéNZ	ÁRU	PéNZ	ÁRU	PéNZ	ÁRU	PéNZ	ÁRU
Allamadóság.								
a) Magyar államadóság.								
M. kir. állami pénztárj. adóm. 4 1/2	98.90	99.40						
Magyar aranyárj. adóm. 4	100	100.50						
Magyar kor. ért. jár. adóm. 3 1/2	81.75	73.25						
Magyar kor. ért. jár. adóm. 4	81.15	81.45						
Allamk. vkapu célj. ar. adóm. 3	71	72						
1870. évi ny.-kölésön 100 frtos	212	217						
Horvát-Szlavon kárt. kötvény. 4 1/2	96	96						
Magyar földterhm. kötvény. 4	83.30	84.30						
Horvát-Szlavon földterhm. k. 4	87	88						
Tizai és szegedi nyer. köles. 4	147	153						
b) Osztrák államadóság.								
Aranyjár. adóm. ar. frtban. 4	104	104.50						
Koronáértékű járadék. 4	82.30	82.70						
All. sorsj. 1890. é. 500 frt é. 4	156	161						
All. sorsj. 1890. é. 100 frt é. 4	225	228						
All. sorsj. 1894. é. 100 frt é. 4	318	324						
All. sorsj. 1894. é. 50 frt é. 4	318	324						
Más kölesönök.								
Bosnyák-Herceg. orsz. kölesön. 4	86.75	84.75						
Bosnyák-Herceg. o. v. k. 4 1/2	93	98						
Budapest sz. főv. 1908. kölesön 4	82	82						
Orosz államkölcsön 1906. é. 5	80.75	81.75						
Temes-Bégyavölgyi kölesön. 4	103.40	103.90						
87.50	88.50							
Záloglevelek és kölesön-kötvények.								
Budapesti intéz. kibocsátásai.								
Belvárosi takarékpénztár r. t. 4 1/2	93	94						
Bpesti takp. s orsz. zálogk. 4 1/2	97.50	94.50						
Egyes. bpesti f. v. takarékp. 4 1/2	90.75	91.75						
Hazai bank r. t. kötvény. 4	90	91						
Kisbirt. orsz. földh. 50/2 é. 4 1/2	96	97						
Kisbirt. orsz. földh. 50/2 é. 4 1/2	96.25	96.25						
M. agrár. és jár.-b. szőlők. 4	95.75	98.75						
M. agrár. és jár.-b. szőlők. 4 1/2	91	92						
M. agrár. és jár.-b. zálogk. 4 1/2	90.50	91.50						
M. áll. takarékp. r. t. 50 évre. 4	85	86						
M. áll. takarékp. r. t. 65 évre. 4	82	83						
M. áll. takarékp. r. t. 65 évre. 4 1/2	93	93						
M. földhitelintézet frtban 41 é. 4	95	96						
M. földhitelintézet frtban 50 é. 4	83.25	84.25						
M. földhitelintézet frtban 68 é. 3 1/2	78.75	79.75						
M. földhitelintézet szab. talajj. 4	82	83						
M. földh. int. orsz. sz. v. kötv. 4 1/2	98	99						
M. jelzáloghitelbank frtban. 4 1/2	92.25	93.25						
M. jelzáloghitelbank frtban. 4	82	83						
M. jelzáloghitelbank frtban. 4 1/2	98	97						
M. jelz. közs. kötv. 50 évre. 4 1/2	83.50	84.50						
M. jelz. közs. kötv. 50 évre. 4	82	83						
M. jelz. közs. kötv. 80 évre. 3 1/2	158	161						
M. hitelb. conv. ny.-k. 100	124	127						
M. jeb. b. ny.-k. 100	84	85						
M. leszámlító és pénzváltó bank 4	90.50	91.50						
M. leszámlító és pénzváltó bank 4 1/2	91.25	92.25						
M. orszácl. központi takarékp. 4	81.50	82.50						
M. t. kp. bank 0—23. kb. 4 1/2	91	92						
M. t. kp. központi jelzálogbank. 4	85	86						
M. t. kp. központi jelz. közs. k. 4 1/2	91	92						
M. t. kp. központi jelz. közs. k. 4	82	83						
Osztrák-magyar bank 50 é. 4	89.10	90.10						
Bankok részvényei.								
Angoi osztrák bank K 240 —	334	339						
Általános bank K 200 —	65	70						
Bécsi magyar iparbank K 300 22 —	320	323						
Hazai bank r. t. K 200 16 —	280	281						
Hermes m. ált. váltó. 200 —	340	342						
Központi keresk. iparb. 200 13 —	119	116						
M. agrár- és jbank r. t. 400 —	502	503						
Magyar ált. hitelbank K 400 —	340	342						
M. ált. ingatlankbank K 400 32 —	549	550						
Magyar bank részv. K 400 40 —	515	516						
M. ért. és iparbank K 300 —	292	294						
M. fakereskedők hitelint. 200 14 —	238	238						
M. jelz. hitelb. ár. 240 —	420	420						
M. keresk. hitelb. r. t. 200 13 —	200	203						
M. kir. sz. oszt. s. r. t. 500 108 —	1590	1600						
Magyar less. és p.-v.-b. 400 30 —	507	507						
Magy. t. kp. közp. jeb. 200 13 —	201	202						
M. teleph. és paró. b. 200 20 —	357	359						
Mercur váltóüzlet r. t. 200 —	278	280						
Osztrák hitelintézet. 320 —	619	619						
Osztrák-Magyar Bank. 1400 104.40	2070	2080						
Pesti magy. keresk. b. 1000 170 —	3830	3835						
Unió bank K 400 —	688	698						
Takarékp. részvényei.								
Belvárosi takarékp. K 500 36 —	628	630						
Nemzeti takarékpénztár 500 32 —	510	515						
Bpesti-tp. v. takp. r. t. 200 12 —	205	208						
Bp. tp. és sz. r. t. K 400 23 —	415	420						
Egyes. bpesti f. v. t. kp. 600 12 —	2332	2342						
Köbányai takarékp. r. t. 200 18 —	230	260						
Magy. ált. takarékp. K 500 37 —	630	632						
Magy. orsz. közp. takp. 600 30 —	1590	1600						
Orsz. m. vasutas takp. 500 30 —	310	315						
Pesti hazai takarékp. 2000 800 —	16300	16350						
Biztosító-társ. részvényei.								
Bécsi biztosító társaság 400 —	755	765						
Bécsi bizt. társ. 2000 800 —	14500	14600						
Fonófére pesti bizt.-int. 200 —	395	400						
Hazai áll. b. t. els. r. 200 —	378	383						
M. jég- és víz.-b. r. t. 200 20 —	336	342						
Pannónia viz.-biz. int. 2000 200 —	3200	3300						
Gőzmalmok részvényei.								
Concordia gőzm. r. t. K 200 20 —	370	380						
Bécsi bizt. gőzm. K 500 —	1500	1510						
Erzsebet gőzmalom K 400 —	390	410						
Lajza gőzmalom K 300 —	375	380						
Festő hengermalom K 300 —	535	540						
Pesti moln. és szőlő K 400 —	610	615						
Pesti Viktoria-gőzm. K 300 —	625	630						
Unió gőzmalom K 400 40 —	625	630						
Bánya- és téglagy. részv.								
Boos. cem.-gy. Unió t. 200 —	820	830						
Bpest-sz.-lőrinczi t.-gy. 200 35 —	540	550						
Egy. tégl. s. cemgy. els. r. 200 —	210	214						
Északm. ó.-k.-b. és ipv. 200 20 —	390	392						
Felső m. b. és kohómű 150 54 —	785	790						
István téglyagyár r. t. 300 —	190	195						
Kőbányai gőztéglyagyár 200 36 —	850	900						
Kőszőlő- és téglyagyár 200 —	985	990						
Magyar asphalt téglagyár 200 —	82	85						
Magyar ált. kőszőlő r. t. 200 —	1015	1020						
Magyar keramiái gyár 200 —	285	290						
Sárgótarjáni téglyagyára 200 —	742	744						
Unió tégly. és mázagszó 300 —	358	360						
Könyvnyomdák részvényei.								
Athenaeum* ir. ny. r. t. 200 —	350	355						
Franklin-társulat . . . . . 200 —	590	600						
Könyves Kálmán els. r. t. 200 —	195	205						
M.-belgy. fénykép r. t. 200 —	407	410						
Pallas* ir. és ny. r. t. 400 —	3250	3350						
Pesti könyvny. r.-társ. 1000 160 —	210	215						
Révai testv. ir. int. r. t. 200 —	450	460						
Vasművek és gépgy. részv.								
Első m. gazd. gépgyár 200 24 —	450	460						
Gépgyár és gépgyár r. t. 300 —	330	335						
Ganz és trs. Danubius 300 —	315							

villamos 355.75—358, Déli vasut 118—120.50, Temesv. szesz 570—582.

A déli tőzsdén költetett: Osztrák hitel 619, Magyar hitel 808.25—810, Prompt kor. 81.15—81.20, Per kor. 81—81.20, Iparbank 320, Magyar bank 534—536, Leszámitoló 506.25—506.75, Keresk. bank 3620, Viktória gőzm. 610, Salgó 739—743, Rima 679—683, Adria E34, Közúti vasut 633—635, Városi villamos 354.50—356, Déli vasut 119, Államvasut 703—706, Telepítő 357, Bosnyák 236.

Utőtőzsdé: Osztrák hitel 618, Magyar hitel 809, Leszámitoló 507, Jelzáló 420, Rima 683, Államvasut 705, Városi villamos 355.50, Közúti vasut 633.50, Magyar bank 535.

Bécs, június 10. A Balkán válság újabb elmérgesedése és a nyugati piacok lanvha jelentései következtében az előtőzsdén gyöngült az irányzat és a nagy kínálat hatása alatt az árfolyamok átlag 15—20 koronát vesztek. Később nyugodtabb lett a hangulat és az értékek egy árnyalattal emelkedtek.

10 óra 30 perc: Osztrák hitel 616.50, Magyar hitel 803, Államvasut 701, Déli vasut 118, Alpési 921, Skoda 812.

Berlin, június 10. (Értéktőzsdé.) A Balkánról érkezett nyugtalanító politikai jelentések bágvadt bécsi jelentéssel kapcsolatban megnyitáskor nyugodt forgalom mellett további csökkenésekre vezettek. Bánva és villamossági értékeiknek 1%-ot, szórványosan 2%-ot, orosz bankértékek 2%-ot, államvasut és keleti vasut több mint 2%-ot, Kanada értékek szintén mintegy 2%-ot veszítettek. A német bankok közül Handelsanteile 1%-al csökkent. A többi csökkenés jelentéktelenebb volt, de gőzhajósértékekre kedvezően hatott a Pool vonalak küszöbön álló tarifaemeléséről szóló hír. A további folyamatban a csökkenő mozgalom időnként szünetelt, de az amerikai értékek gyöngébb londoni árfolyamai a második ületóra folyamán újabb elbágvadást okoztak, a mely gőzhajósértékeket, főleg Hazaértékeket erősebben károsítottak. Csak a harmadik ületóra vége felé állott be állítólagos intervencziókra némi megszilárdulás, mely az utőtőzsdén 1%-ig terjedő javulásokra vezetett. A készáruipiac ipari értékei közül a nehéz papírok 5—10%-al alacsonyabbak voltak. Napi pénz 3 1/2 %, magánkamatláb rövid lejáratra 5 3/8, hosszú lejáratra 5 1/2 %.

A REJTÉLY KULCSA

— FRANCZIA REGÉNY —

IRTA: RICHEBOURG EMIL

113

— Oh, oh! Ez már mond valamit! Bizonyal rómaiak is jönnek benne elő?

— Igen, a gallok egy prefektusa, Cudoros, Czézár barátja; személyeim rómaiak, gallok és frankok.

— Hisz ez kitünő, kedves Mollin ur, nagyon derék. Önnek e vázlatot ismét elő kell vennie, kidolgoznia és nekünk „Az utolsó gall“-t megírni.

— Mennyi időt ad ön a munka elkészítésére?

— Amennyire önnek szüksége lesz: öt hónapot, hat hónapot.

— Így már jó lesz.

— Hanem, kedves Mollin ur, kérni fogom, nekem minden felvonást azonnal megküldeni, míhlyt készen van.

— Ezt megtehetem.

— Most hát beszéljünk a feltételekről.

— Szívesen.

— Ha egy párisi zeneszerző komoly vagy vig operához öntől szöveget kíván, akkor legelőször is ön neki a darabot átadja, melyre ő aztán a zenét megírja. Mikor a zenebeosztás megtörtént, az opera. Mikor a zenebeosztás nyújtatik és önnek, hogy szerzői jogainak élvezetében lépjen, várnia kell, míg a darabot előadják. Ugy hiszem, Franciaországban ez az üzleti eljárás. A szerzőknek gyakran évekig is várniuk kell, ami azokra nézve, kik nem gazdagok, aligha kellemes. Nálunk a dolog másként áll. Egy műről van szó, melyet ön megrendelésre készít és amelyért ön a díjat azonnal megkapja, anélkül, hogy emiatt, mint előre megjegyzem, műve tulajdonjogát fel kellene adnia. Ezzel azt akarom mondani, hogy önnek szabadságában áll azt Franciaországban közzétenni és ha az opera előadatik, szer-

Üzleti tudósítások

Tőjástőzsdé, június 10. Tiszavidéki: eredeti 82—83 K, erdélyi: osztályozott 83—84 K, felsőmagyarországi: eredeti 84 K, kosáraru (16 és fél darab 1 K) átszámitva 87 K, szerb 83 K. Irányzat: tartózkodó. Megjegyzések: Berlin és London változatlan árák mellett szilárd, Bécs változatlan árákat jegyez.

Budapest-kőbányai sertésvásár, június 10. I. Magyar elsőrendű: fiatal nehéz (páronként 320 klgon felül) 132 fillérig, fiatal közép (páronként 251—320 klg.) 132—134 fillérig, II. Magyar szedett: Közép (páronként 240—280 klg.) 142—144 fillérig, Sertéslétszám: június 8-án volt készlet 48.022 darab, 9-én felhajtott 254 darab, 9-én elszállított 310 darab, 10-ére maradt készlet 47.966. A hizott sertés üzletiránya: üzletellen.

Budapesti szurómarhavásár, június 10. Felhajtott 1083 darab élő borjú. Árjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 120—130 fillérig, kivételesen 132—140 fillér, középminőségű élő borjúkért 108—118 fillérig, silány és rugott borjúkért 80—106 fillérig kilogrammonként (levonás nélkül). Az irányzat élénk volt, az árák elsőrendű minőségeknél 6—8, gyengébb minőségeknél 4—6 fillérral kilogrammonként emelkedtek.

Bécsi sertésvásár, St. Marx, június 10. A mai vásárra felhajtott 21.745 darab sertés és pedig 11.996 darab magyar és 9749 darab lengyel sertés. Árjegyzések: elsőrendű nehéz (bakonyi) sertésekért 106—110 fillérig, kivételesen 112 fillérig, szedett sertésekért 100—108 fillérig klg.-kint. (Élősúlyban levonás nélkül.) Irányzat: lanyha. Az árák 8—12 fillérral kilogrammonként csökkentek.

Kivonat a hivatalos lapból

— Június 10. —

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter Vukovich Zoltánt és Szerviczky Györgyöt a vezetése alatt álló miniszteriumban fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazókká;

az igazságügyminiszter Szabó László miskolci kir. törvényszéki és Küzmös Elek szászabányai kir. járásbírói telekkönyvvezetőket, jelenlegi alkalmazásuk helyén a IX. fizetési osztályba sorozott telekkönyvvezetőkké, Duráth Ferenc ujjesti járásbírói irodatisztát az ujjesti járásbíróshoz telekkönyvvezetővé, Botos Endre budapesti büntetőtörvényszéki, Halmi Antal győri törvényszéki és Jahn János budapesti itélőtáblai irodatisztákat, jelenlegi alkalmazásuk helyén irodafőtisztékké;

a pénzügyminiszter Róth Rezső műszaki ellenőrt a budapest-székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóságánál jelen állomáshelyén való meghagyása mellett a VIII. fizetési osztályba műszaki főellenőrré, dr. Zalai Dezső okleveles gyógyszerész, budapesti tudományegyetemi tanársegédet a IX. fizetési osztályba gyógy-

szertári gondnokká a kispesti állami munkástelep gondnokságához, Gaál István kisújszállási lakos, adóhivatali díjnokot a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tiszté a magyarláposi erdőhivatalhoz, Schira László adóhivatali gyakornokot a kecskeméti adóhivatalnál jelen állomáshelyén való meghagyása mellett, a XI. fizetési osztályba ideiglenes minőségű adóhivatali tiszté és Daneszkó Vladimir temesvári lakost ideiglenes minőségű segélydíjas adóhivatali gyakornokká a békéscsabai;

a képviselőház elnöke dr. Balogh Kálmán címzetes képviselőházi segédfogalmazót fizetésellen segédfogalmazóvá;

a miniszterelnök a miniszterelnökség tisztii létszámában dr. Balla István díjtalan fogalmazó-gyakornokot fizetés nélküli miniszteri segédfogalmazóvá;

a budapesti itélőtábla elnöke Bakó Péter Béla szajoli lakos jogszigorlót a budapesti itélőtábla területére díjas joggyakornokká, Halla István szolnoki lakos, ügyvédjelöltet a budapesti itélőtábla területére díjas joggyakornokká;

a győri főügyész Dervarics Pál zalaegerszegi törvényszéki fogházhoz fogházőrré nevezte ki, zalaegerszegi gazdasági telep mellett alkalmazott vezető kertész fogházőrt, jelen állomási helyükön címzetes fogházőrmesterekké;

a marosvásárhelyi főügyész Barabási Albert nagyenyedi országos fegyvertéti fegyőrt az erzsébetvárosi törvényszéki fogházhoz fogházőrré nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Simon László és Simonné Rézce Vilma hársfalvi, Weigel Gyula és Weigelné Németh Jolán czibakházi állami elemi iskolai tanítókat, illetve tanítónőket ideiglenesen áthelyezte.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Pfeifer Mózes budapesti lakos Pánczél-ra, Vilner Miksa czegeledi lakos Vermes-re, Weisz Izidor jászberényi lakos Polgár-ra, Dick László budapesti lakos Dobos-ra, Spiegel Sándor budapesti lakos, valamint Ibolyka, Edméé, Thea nevű kiskoru gyermekei Spanvol-ra, Pollák Jakab budapesti lakos saját, valamint Sándor nevű kiskoru gyermeke családijának nevének Pátkai-ra kért átválttatását megengedte.

„EGYETÉRTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MATYÁS

Új, elegáns automobilok

vámon belül 8.— K örödjárt személyekre s utteljesítményre való tekintet nélkül ország-
útra 55 fillér kilométerdj ellenében bérelhetők

Telefon 70-65, 91-42

zői tiszteletdíját huzhatja. Beleegyezik ön e feltételekbe, Mollin ur?

— Igen, uram.

— Beszéljünk most a mű díjáról. Gregrio Malti marquis önnek a költemény árában felvonásonként ötszáz frankot ajánl. Megelégszik ön ezzel?

— Tökéletesen.

— Így tehát mindennel tisztában vagyunk Ön minden felvonás beküldésekor ötszáz frankot kap. Erről egy kis szerződést írunk.

— Beleegyezem.

— Igen, egy kis szerződés megegyezésünkről szükséges. Holnap elhozom önnek késszen és aláírjuk.

— Holnap este önhöz jövök.

— Az nem szükséges: én ide jövök.

— Ugyis jó; kérni fogom, legyen szíves címét átadni; azon helyzetbe jöhetnek, hogy írnom kellene önnek.

— Igaz. Ha beszélni akarna velem, előbb írnia kellene, mert csaknem soha sem vagyok hon. Többször hiába fáradsz hozzám anélkül, hogy találna. Én a Turbigo-utcában lakom, a „Nápoly városa“ szállodában. Különb, kedves Mollin ur, lakásom szerződésünkben ki lesz téve. Most hát — folytatá — az olasz felkelve — reggeli látogatásommal meg vagyok elégedve; még ma este írok Gregorio Malti barátomnak; nagyon meg fog örülni az értesítésnek, hogy a költeményt mielőbb megkapja. Magam is örülök neki. „Az utolsó gall“ remek mű lesz. — Eleknek keztyűs jobbát nyújtá. — Ön szeretetreméltó ember, kedves Mollin ur — mondá — és nagy örömmre szolgál önnek kezét szoríthatni.

— Mikor lesz szerencsém önt viszontlátatni?

— Holnap nem lehet, nem jöhetnek: de holnapután korán reggel itt leszek.

— Az olasz elment és igen elégedettnek látszott a megkötött üzlettel.

Mikor Antonio Perucci már eltávozott, Elek az Odéon-színház igazgatóságának levelét még egyszer olvasni kezdé.

— Egészen hihetetlen — mondá magában — és hajlandó vagyok hinni, mint György barátom, hogy a varázslók és tündérek országába jutottunk. Oh a végzet!

Tíz percczel később Elek Györgynél volt és a színházigazgatóság levelével kezében, elmondta neki Perucci olaszszal imént volt találkozását.

— Kedves Elek, — mondá a festő — én ezen legkevésbé sem csodálkozom; e szerencsés fordulatnak nálad előbb-utóbb be kellett következni.

— De mily hamar, egy és ugyanazon nap, csaknem ugyanazon pillanatban!

— A levágott kötél szerencsét hoz nekünk. És keresett állásod? — kérdezé György könnyed gunnyal.

— Átengedem másnak, — felelé Elek büszkén. — Ma reggel írói tollamat ismét megtaláltam!

— Vagyis egyszerűen ismét megjött az eszed — mondá György.

II.

Renaudin ugyanaz nap, midőn végre szobáját elhagyta, egy első lépést tett avéghől, hogy ahhoz hasonló állást kapjon, mint amilyennel Clamergatnál bírt. Felismerte annak szükségét, hogy sokáig állás nélkül ne legyen.

Míhthogy értelmes és igen alkalmazható fiatal ember, szakmájában jártas és a chalonsi iskola egyik legjobb növendéke volt, még Clamergatnál létekor ajánlatokat kapott, hogy egy ahhoz hasonló üzletbe lépjen be. Az ajánlatokat tevő ház, melynek gyártelepei szintén Saint-Denisben voltak, részvényekre volt alapítva és egy méltán hírneves mérnök, Grappon által vezetett.

Mielőtt István máshová fordult volna, szolgálatait Grapponnak akarta felajánlani.

A mérnök Istvánt igen szívélyesen fogadta, elbámult, hogy szolgálatait Clamergatnál feladta, de annak oka után nem kérdészködött.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK:

Budapest, szerda, 1918. június 11.

M. Kir. Operaház

Este 7/8 órákor

A trubadúr

Opera 4 felvonásban, 7 képben. Irta: Salvatore Cammarano. Zenéje szerzője: Giuseppe Verdi

Nemzeti Színház

Este 7/8 órákor

Vizkereszt

Vígjáték 3 felvonásban.

Népopera

Este 7/8 órákor

Gyerünk csak

Lélekviasz 7 képben. Irta: Dr. Béldi Izor és Mérei Adolf. A szereplőket: Zerkovits Béla és Bara István szerzője.

Személyek:

Braun Lipót fűszeres Horthy S. Nelli a leánya Berky Lily Szaniszló Ujvári Lajos Adam detektív Fehér Arthur Doll, újságíró Marosffy L. Pánev Danasófi, Csotnaki Zsuzsika a felesége Szayer Ilona Jóska, a szobapincér Pázmán Fer. Egy hercegnő Faludi Bor.

Vígjáték

Este 7/8 órákor

Nem szabad

Boboztat 3 felvonásban. Irta: Kérol és Barré. Fordította: Komor Gyula.

Uránia Színház

Este 7/8 órákor

A balaton

Műsor:

Csütörtök: A parisi asszony Péntek: Az éjfél nap országa 1913 augusztus 18-áig zárva.

A min. vallás és közokt. miniszter elismerő leiratával kitüntetve.

Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső

FOGORVOSI INTÉZETE

Állománya: Károly-körút 10. sz. alá.

Fájós fogak meggyógyítása Tartós fogtömések. Foghúzó (általában is). Szájpadlásánálküli műfogak, aranyhídak, koronák. Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése. Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogalkat.

KERÉNY ARNOLD

"SZÁLLÍTÓ" Elvállal mindenemű élvámolásokot, szállításokat valamint podgyászfuvározást Budapest, VII., Dobány-utca 37. TELEFON 59-16.

WRIGHT AND DITSON
vígjáték amerikai Lawn-Tennis raketjei nagy méretű. 4000
"Prima Surprise" — kor. 10.—
"Prima Hub" — kor. 12.—
"Prima Park" — kor. 13.—
"Prima Longwood" — kor. 20.—
KERTÉSZ TÖDORNÁL, Budapest, IV., Kristóf-tér.
Árjegység ingyen és bérmentve

Őcsász. és Apost. kir. Felsőnének legfelső felhatalmazása folytán.
A közös katonai jótékony célokra szánt
rendkívüli csász. kir. államsorsjáték.
Ez a sorsjáték 21.146 községnél nyereleményt tartalmaz 625.000 kor. összértékben.
A főnyeremény 200.000 kor.
A kezdés 1918. július 3-án fog megtartatni. Egy sorsjegyetnek ára 4 kor.
Sorsjegyek Wicoban a csász. kir. Államsorsjátékok osztályánál, III. ker., Vordere Zollamtstrasse 5. szám alatt, továbbá a lottóügyletekben, dohányüzletekben, adó-, posta-, távirat-üzletekben, vasúti Állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyek árjegységére ingyen adatként ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.
A csász. kir. lottófelügyelet igazgatóság (Államsorsjátékok osztálya)

"OLLA"
bebizonyított legjobb higiénikus
GUMMI-
különlegesség Teljes jótállás. Mindenütt kapható. Árjegység ingyen.
"OLLA" gummi-gyártó
Wien 1/1 452/5
Praterstrasse 517

Valódi brünni szövetek

az 1913. évi tavaszi és nyári idényre.
Egy szelvény 3.10 m. hosszú teljes férfiruhához (kabát, nadrág, és mellény) elegendő, csak
1 szelvény 7 kor.
1 szelvény 10 kor.
1 szelvény 15 kor.
1 szelvény 17 kor.
1 szelvény 20 kor.

Siegel-Imhof Brünn

Minták ingyen és bérmentve.
Az előnyök a melyeket a magánvevő élvez, ha szövet-szükségletét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékenyek. Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék. Minták, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

JARDIN DE PARIS

VII., Erzsébet királyné-ut 1. szám
Telefon 167-25. Kezdeté 9 órákor.

Teljesen új júniusi szenzációs műsor.

Megnyitás este 7 órákor.

DÉNZKÖLCSÖN

sorsjegyekre, értékpapírokra és vidéki tak.pénzt. részv.
Erzsébet-sorsjegyre 7.- K. Olasz v. t. sorsjegyre 35 K.
Jósziv " 10.- Osztrák v. t. " 40.-
Bazillika " 20.- Hazai " 90.-
Magyar v. t. " 22.- Konv. Jelzálog " 130.-
A kölcsön apró részletekben törleszhető. — Ha sorsjegyet bárhol zálogban vannak, úgy a letétjegy beküldése ellenében a kölcsönt a fenti összegre fölemeljük. — Részletfizetésre vásárolt, de még ki nem fizetett sorsjegyeket kiváltunk és rájuk fenti kölcsönt adjuk. — A sorsjegyszámokat a zálogjegyre rávezetjük. — Olcsó kamat és azonnali elintézés.
BEIFELD BANKHÁZ Budapest, Károly-körút 1. Alapított 1874.

GUMMI
halhólyag
valódi francia és angol gyártmány, tucatankint 2., 4., 6., 8., 10., 12., és 14. K. s tucatnál 20% engedmény.
Mintagyűjtemény 12 darab különböző finom óvszer 4 K.
NAKIRA
törv. védett valódi indiai paragummi fért-különlegesség tucatja 12.- kor. 3 tucatnál 20% engedmény.
Uteru-Spray női különlegesség 14.- korona. Pass. Oelisz, orvosi rendelésre 6-10 koronáig Bidet vasállványon 10. Irrigátor 3.- korona és fölfebb.
Részletes, ábrás árajegyzéket ingyen, bérmentve és titoktartással küld a
Magyar Orvosi Műszertár,
Budapest, VII., ker., Rákóczi-ut 32.
(A Rókus-kórháznál szemben.)

American Shoe Company Limited

Amerikai cipő r.-t.
Elsőrendű valódi amerikai cipő különlegességek kizárólagos elárúsítása.
Nyári ujdonságok!

BUDAPEST
IV. Kilyó-tér 1. (királyi bérpalota)
V. Dorottya-utca 5-7.
VII. Erzsébet-körút 42.

DEBRECEN
Plac-utca 44.

ZAGREB
Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket!

WEINBERGER és FODOR

az összes sport-cikkek áruhaza!

Football

oikkokban az ország legnagyobb raktára
IV., Haris-bazár 4.
TELEFON: 113-59
Minden sportágról külön árjegyzék ingyen!

EVŐESZKÖZÖK

ezüsből és alpacca ezüsből,
DISZTÁRGYAK, ALKALMI AJÁNDÉKOK
a legelőnyösebben

POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN

Budapest, VI., Teréz-körút 5. szám, I. emelet.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Csak urakat érdekel

Valódi francia és amerikai gummi és halhőlyögővászár különlegességek! Orvosilag ajánlva.

„Fatime” és „Semiramis”

Legfinomabb legvékonyabb és legmegbízhatóbb gyártmány! Törv. védett, mely óvszor kizárólag csak cégemnél kapható.

Árak: 12 drb. ered. csomagolásban K. 4.—, 8.—, 10.—, 12.—,

Legujabb cs. és kir. szab. sérvkötők pneumatikus gummi-pelottával. Rgyoldalu 6.—, 12.— K.

Az összes betegápolási cikkek Szétküldés titoktartás mellett! E hirdetésre hivatkozók 20 koronán felül vásárlásnál 20% engedményben részesülnek.

Legujabb 3000 ábrával ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.

KELETI J. gummi-árak és betegápolási cikkek gyára

Budapest, IV. Koronaherceg-utca 17. szám. Alapítást: 1878. Telefon: 13-76.

Hirdetések felvevőnek a lap kiadóhivatalában.

A hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

„K”
Hat hétig nyolczadikától „Aván” leszünk.

Kaszinó.

Nem volt lehetséges ígértetted beváltani? Egy-néhány soral tudasd, hogy vagy és boldogga tehetsz. Légy óvatos. Olé! csokol, utánad vagyó F.

Házasságokat

diszkrétén, minden igénynek megfelelően közvetít Nagy Jenő elismerten legszolidabb házasságközvetítő irodája, Budapest, Rákóczi-ut 36, I. emelet 3. Cégneki küli levelezés.

Tátrai málnaszörp

5 kilós postakosarakban K 8.— Barta József kon-rervgyára Felka (Szepesmegye.)

Mátyásföldön

Akácfa-utca 8. 2 vagy 3 szobás lakás, szép csukott és nyitott verandával, vilamos és vízvezetékekkel, árnyékkert és gyümölcsös-sel együtt kiadó. Továbbá egy különálló kis szoba és konyha. 6231

HUNGÁRIA beszélőgépek

Telefonkészítők és kiegészítők a legújabb eredeti első-rangú gyártmány részletekhez és részletekhez is olcsón kaphatók! Deményi és Tsa Budapest VI., Teréz-körút 4. Népes árjegyzék ingyen.

Parlamentári

szamorodni 1906. évi 5 liter 11 korona. Tokaji édes aszbur 5 félliteres üveg 12 korona, bérmentve Grittner Lajosnál, Tokajban. Gyorsirók által vezetett magyar-német gyorsiróiskola. Gépirás különféle gépeken és magyar-német fogalmazás-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 korona. Kereskedelmi akadémiái rendes tanárok által oktatott szaktantárgyak. Az országos Magyar Gyorsiró Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyamai nyilvánossági joggal. Alapította Markovits Iván az 1863. évben. Közérvényű egyesületi oklevelek. Tájékoztatót küld a Gabelsberger Szakiskola (kizárólag) Hegedus Sándor-utca 7. előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10. szám alatt. A címre jól vigyázzunk! Az egyesületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger Szakiskola” jelzőket megtevésztés céljából utánozzák. Telefon 35—68.

MAKAY BÉLA

új könyve:

A lóp virága

és egyéb írások

Ebben az új könyvben is megmarad a természet bűbajos világában, amelyet nálánál senki sem ismer és nem érez át jobban, de már nem csupán természeti leírásokat és vadászképeket ad, hanem történeteket is keré-
kit ki.

Ára 4 Korona.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia) részvénytársaságnál, Budapest, Andrassy-ut 21. valamint minden könyvkereskedésben.

Nagy butoreladás,

25 százalékkal olcsóbban, mint bárhol. Elsőrendű asztalosmesterektől sikerült előnyös alkalmi vételek által azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a legmodernebb háló-, ebédlő-, szalon- és őr-szobákat, valamint számos egyes butordarabokat 25 százalékkal olcsóbban adhatunk el, mint bárhol. Varga Mihály és Társai, Magyar Butoripar Társaság, IV., Kristóf-tér 8.

Erzsébetfálván

a villamos megállónál! Szemere-utca 22. sz. a. egy kétlakásos ház, mely 3 szoba, 2 konyha, speisz, nyári konyha stb.-ből áll, minden elfogadható árért eladó. A telek 156 □-öles. Felvilágosítást adhat a tulajdonos: délután 3—6-ig: Kilián István, Budapest, Honvéd-utca 10.

MINDEN

fiatalembernek és hölgynek feltétlenül ajánlható a Társalgás Művészete című könyv. Széppgyen az emberre, ha társaságba megy és nem tudja, mit szóljon szomszédjának vagy pláne főlebbvalójának. Mindenki szánakozva nézi az ily embert! Akar ön szellemes lenni? Akarja, hogy kellemes társalognak tartás? Olvassa el a Társalgás Művészete (El-lenállhatatlanság titka) könyvet, melyből megtudja, mint viselkedjék, hogy férfit, nőt, alattvalót, főlebbvalót egyaránt meghódítsa! A könyv korrekt utmutatója lesz az élet minden helyzetében. (Olcsón megszerezheti.) Áttekinthető kivonatot (tartalomjegyzéket) ingyen, diszkrétén küld a „Cso-dás Könyvtár” kiadóhivatala, Budapest, Rákóczi-ut 36.

Soványosság

Izabella-utca sarkán Az egyedüli eredménytől kísért házi-szer a dr. William Hartly tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép telt testidomokat nyernek. — **Hölgyek remek keblet.** Hat hét alatt 20 kiló gyarpodásért jótállást. Verszegénység, gyengeség, idegesség ellen és gyomor-bajosoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kintutetve: Chikagó, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozonként 1 frt. 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Károly E. dro-gueria VII., Damjanich-utca 33. Telefon József 28—29.

Ajtók, Ablakok

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. ntódnál

Budapest, Üllői-ut 123

Telefon: 62—30

ALAPITTATOTT 1886-ban

Tokaji

szamorodni 1906. évi 5 liter 11 korona. Tokaji édes aszbur 5 félliteres üveg 12 korona, bérmentve Grittner Lajosnál, Tokaj.

AZ EN UJSÁGOM

előfizetési ára:
Negyedévre . 2.50 K
Félévre . . . . 5.— K
Egész évre . 10.— K

SINGER és WOLFNER
Andrassy-ut 16. sz.

Zálogszedőulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

SINGER JAKAB
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.

Gyorsírás

és gyorsgépirás. A Gyakorló Gyorsiró Társaság szaktanulmányai lényegesen megnagyobbított modern higiénikus új helyiségeinkben (Andrassy-ut 12.) tartatnak. Leg-alaposabb kiképzés gépirás, magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits-rend-szer. Beiratkozás nap-onként. Tandij igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Kartothek” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, összeadó- és számológépek kezelése. Párhuzamos esti tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk. Glogowski és társa, (Remington) Budapest, VI., Andrassy-ut 12. szám.

MIKSAZTH KALMAN
utolsó közege:

Tövikes látogatóban

Elbeszélések
(Az író könyvalakban még meg nem jelent, utolsó elbeszélései és regénytörö-deke.)

Ára füzve 5 korona,
vászonkötésben 7 kor.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fia) részvénytársaságnál Budapest, Andrassy-ut 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Eladó telkek

3 telek a vecsési András-sy-telap legjobb helyén, kettő együtt, kisebb gyári czéla is nagyon alkalmas. Olcsón eladó. Jó fekete föld, bőséges víz. Bővebbet Szabadság-tér 10. szám. liftesnél.

„Stenografia”

A „Stenográfia” Országos Gabelsberger Gyorsiró- és Gépiróiskola megnagyobbított összes helyiségei kizárólag Rákóczi-ut 20. alatt vannak. (Előbb Rákóczi-ut 60.). Figyelmeztetjük a közönséget, hogy intézetünk elnevezéseivel sok visszaélés történik és ezért az új cím Rákóczi-ut 20. jól megjegyzendő. A magyar-német gyorsírás, gépirás, helyesírás és kereskedelmi szaktanulmányokra naponta lehet beiratkozni. Ingyenes gépirásoktatás. A tanórák a nap bármely szakában reggel 8 és este 9 óra között szabadon választhatók. Előkészítő tanfolyamok a gyorsírás-tanítói és tanítónői vizsgára, mely vizsga a miniszteriumtól kinevezeti állandó vizsgálóbizottság előtt történik. Sürgős esetben a gyorsírás és gépirás egy hónap alatt megtanulható. Ingyenes és biztos állásközvetítés. Írásmunkák készítése és sokszorosítás. Beiratások egész nap, kizárólag Rákóczi-ut 20. (előbb Rákóczi-ut 60.) Tájékoztatót küld az igazgatóság. Telefon 101—25.

Felkutatók

UTMUTATÓJA szabaddalmazáshoz, érté-kosításhoz és kiküldés-hetetlen.

Díjtalanul küldi:

Aron és Molnár
szabadalmi és érté-kosítási osztálya
Budapest, VIII.,
József-körút 9. szám.